

178. 179

52.

136.

TUDOMÁNYOS
ZSEBKÖNYVTÁR

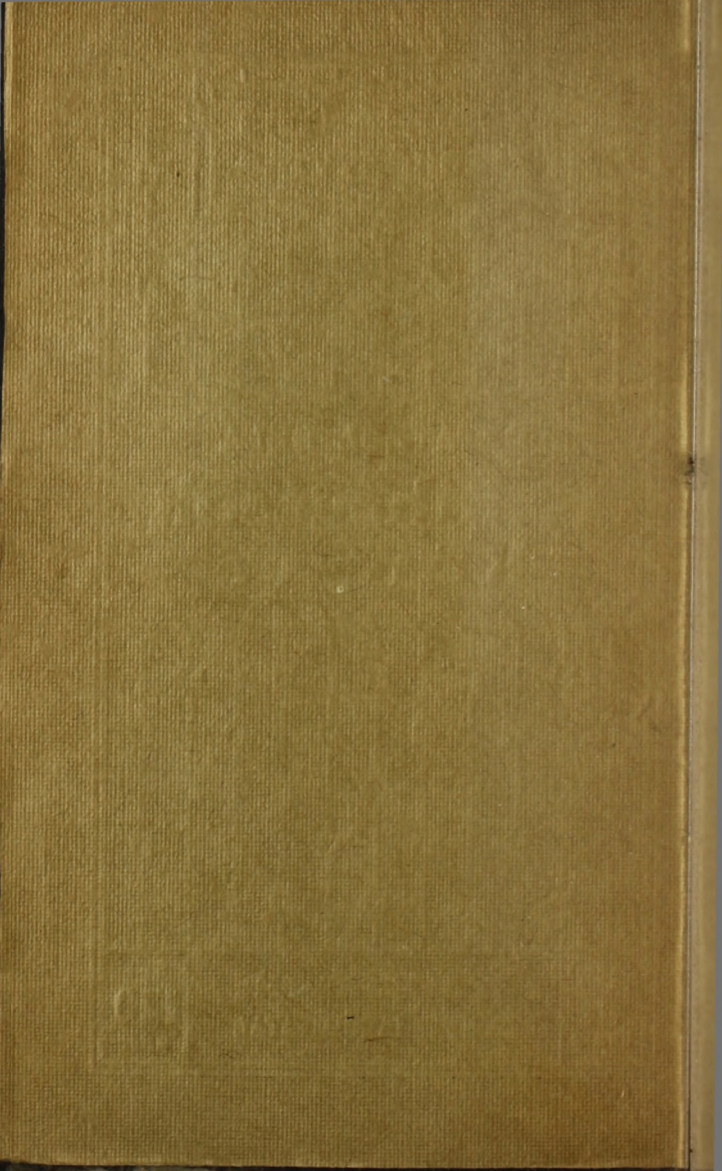
DR. ATZÉL BÉLA

**A kihágások
könyve**

$\frac{178}{179}$
szám

STAMPFEL-féle
KÖNYVKIADÓHIVATAL

Ára
120
fillér



A KIHÁGÁSOK KÖNYVE

ÖSSZEGYÜJTÖTTE ÉS MAGYARÁZATOKKAL ELLÁTTA

DR. ATZÉL BÉLA

KIRÁLYI TÖRVÉNYSZÉKI BIRÓ



BUDAPEST, 1906
STAMPFEL-FÉLE KÖNYVKIADÓHIVATAL
(RÉVAI TESTVÉREK IROD. INT. R.-T.)
VIII., ÜLLŐI-ÚT 18.

MAGY. AKADEMIÁ
KÖNYVTÁRA

Révai és Salamon könyvnyomdája Budapest, Üllői-út 18.

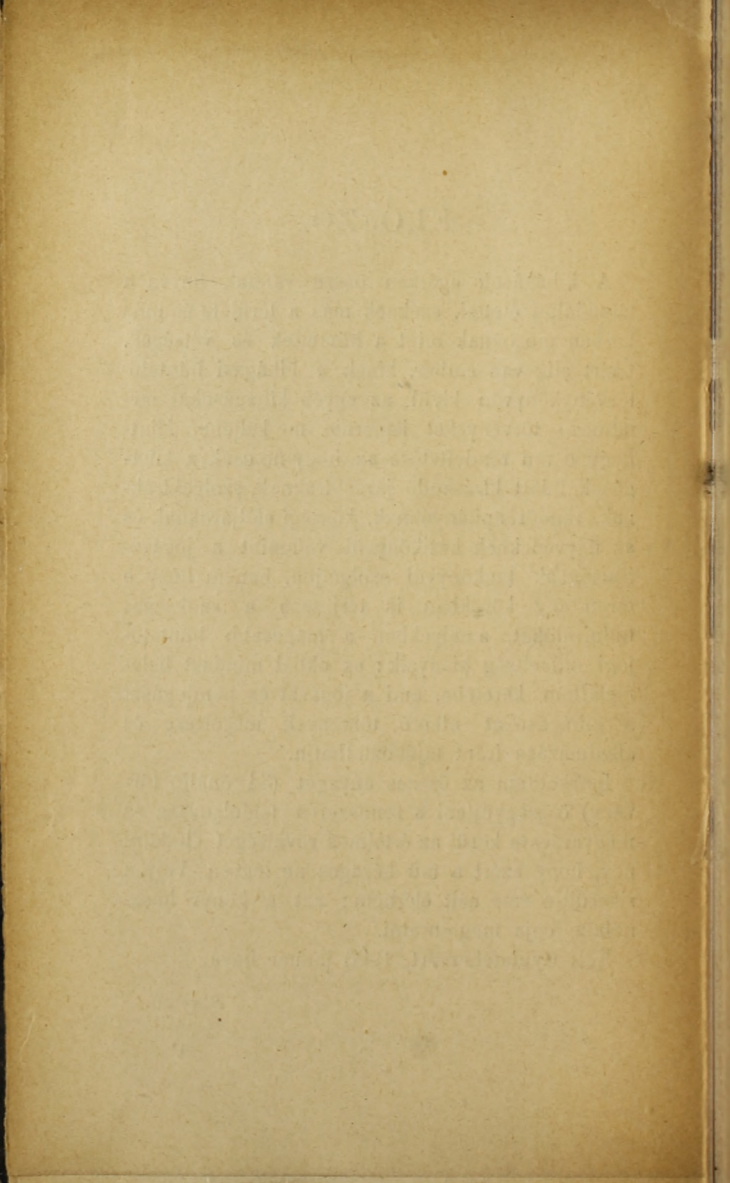
ELŐSZÓ.

A kihágások egészen össze vannak forrva a társadalmi étellel, ezeknek más a területe és más körben mozognak mint a büntettek és vétségek. Ezért alig van ember, kinek a kihágási büntető-törvénykönyvön kívül az egyéb kihágásokat tartalmazó törvényeket ismernie ne kellene. Mint-hogy e mű rendeltetése az, hogy ne csak a kihágások fölött bíraskodó járásbíráknak, szolgabíráknak, rendőrkapitányoknak, községi előljáróknak és az ügyvédeknek kézikönyvül, valamint a jogászfifjuságnak tankönyvül szolgáljon, hanem hogy e téren oly körökben is terjessze a szükséges tudnivalókat, amelyekben a magasabb büntető-jogi műveltség hiányzik: ez okból mindazt belefoglaltam keretébe, ami a jogászt és nemjogászt a kihágásokat alkotó törvények megértése és alkalmazása iránt tájékoztathatja.

Iparkodtam az összes anyagot (34 önálló törvény) összegyűjteni s rendszeres feldolgozása és magyarázata körül az értelmes rövidséget eltalálni úgy, hogy azért a mű hézagos ne legyen. Vajjon sikerült-e eme célt elérnem: azt a könyv használata fogja megmutatni.

Kelt Gyulafehérvárt, 1906 január hava.

Szerző.



BEVEZETÉS.

A kihágások oly cselekmények vagy mulasztások, melyeknek büntetés terhe alatti megtiltását, vagy melyek teljesítésének büntetési sanctio melletti elrendelését a társadalmi rend, a polgárok nyugalma, személy- és vagyonbiztonsága követelik. A törvények és a jogtudomány „kihágások“ elnevezése alatt fogalták össze a szándékos és a gondatlanságból eredő, s a jogsértő vagy mások jogát veszélyeztető cselekvések és mulasztások nagy csoportját. A kihágások túlnyomó nagy többsége a büntettek vagy a nagyobb veszélyeknek elhárítását célzó tilalmak vagy rendelkezések megszegésében áll. A közrendet megzavaró veszélyek megelőzése lévén ugyanis a rendőri tilalmak és büntető rendelkezések kiváló célja: ennek elérése sokszor lehetetlenné válnék, ha csak a törvény állapíthatna meg kihágásokat. Ez okból a kihágások egy része nem törvényen, hanem a törvényadta hatalomnál fogva az e célra jogositott hatóságok rendelkezésén alapul. A kihágások különös sajáttsága, hogy ami a büntetteknel teljesen ki van zárva, a vétségeknél pedig csak kivételesen fordul elő, hogy t. i. a gondatlanság is büntetendő: az a kihágásoknál szabályt képez, mellyel szemben épen az a kivétel, hogy csak a szándékos elkövetés büntethető.

A kihágások nemcsak a büntettektől és vétségektől

különböznek, hanem a csekélyebb rendtelenségektől, rendzavarásoktól vagy magánjogi természetű sérelmektől is, melyek bizonyos körök határain belül fegyelmi vagy rendbüntetés alá esnek, vagy a polgári bíróság által pénzbírsággal, esetleg elzárással toroltatnak meg, anélkül, hogy criminalitást foglalnának magukban. Így pl. akik a bíróság vagy más hatóság tárgyalásán illetlen vagy durva viseletet tanúsítanak, a sértett hatóság által kiszabandó rendbüntetés alá esnek. Az ily fegyelmi vagy rendbüntetéseként alkalmazott pénzbüntetések azonban behajthatlanságuk esetén szabadságvesztésbüntetésre rendszerint át nem változtathatók.

I. RÉSZ.

BÜNTETŐ-TÖRVÉNYKÖNYV A KIHÁGÁSOKRÓL.

(1879. ÉVI XL. T.-C.)

A) Általános határozatok.

1. §. Kihágást képez azon cselekmény, melyet 1. a törvény, 2. ministeri rendelet, 3. törvényhatóság vagy 4. törvényhatósági joggal fel nem ruházott szabad királyi város vagy rendezett tanácsosal bíró város által kiadott szabályrendelet kihágásnak nyilvánít. — Úgy a ministeri rendelet, mint a szabályrendeletek csupán valamely rendőri tilalomnak vagy rendelkezésnek megszegését minősíthetik kihágásnak.

J e g y z e t e k. A súlyosabb büntetéssel járó kihágások törvényekben, az enyhébb természetűek rendeletekben vannak szabályozva. A kihágást megállapító rendelkezés tartalmára nézve kétféle. Vannak §§-ok a törvényben, melyek bizonyos irányú vagy bizonyos viszonyra vonatkozó cselekvést vagy mulasztást kihágásnak nyilvánítanak, anélkül, hogy ismérveit meghatároznák; úgy, hogy a büntetethez egyik vagy másik lételemét illetőleg a törvény a kivüle keletkező intézkedésre utal és csakis ennek bekövetkezése esetére nyilvánítja alkalmazandónak a büntetést. Így pl. a közegészség és testi épség elleni kihágások

tulajdonképeni lételemüket nem a törvényben, hanem az ezáltal csak irányára és tárgyára nézve megjelölt hatósági rendelkezés szabályainak megsértésében találják. De vannak még oly kihágások, melyekre nézve a törvény a tárgyat és viszonyt is érintetlenü hagyja, amelyekre nézve a kormány vagy az illetékes hatóság büntető szabályt hozhat. Ezek tekintetében az 1. §-ban megjelölt hatóságok valódi törvényhozói hivatást gyakorolnak. Az általuk tiltott cselekmény vagy mulasztás büntetendővé válik nem azért, mert a törvény büntetendőnek nyilvánította, hanem azért mert a kérdéses hatóságok büntetés terhe alatt eltiltandónak vagy teljesítendőnek rendelik.

2. §. A jelen büntető-törvénykönyv hatálya ugyanazon területre terjed ki, mint a büntettekről és vétségekről rendelkező büntető-törvénykönyv.

3. §. A ministeri rendeletek hatálya, annak intézkedéséhez képest, vagy a 2. §-ban meghatározott egész területre, vagy annak valamelyik részére, vagy csak egy vagy több törvényhatóság, város vagy község területére terjed ki.

A törvényhatósági szabályrendelet, annak intézkedéséhez képest, vagy a törvényhatóság egész területére, vagy csak egy részére, vagy annak hatósága alatt álló egy vagy több községre terjed ki.

A város által kiadott szabályrendelet csak az azt kibocsátó város területére bír hatállyal.

4. §. A kihágás elkövetői az esetben is büntetendők, ha azon területen, amelyen azt elkövették, csak ideiglenesen tartózkodnak, habár az, rendes lak- vagy tartózkodási helyükön büntetendő cselekményt nem képez. Ezen szabály a külföldiekre is alkalmazandó.

J e g y z e t e k. Minden kihágást megállapító törvény hatálya az 5. §-hoz képest, a Horvát-Szlavonországok kivételével a magyar állam egész területére terjed ki.

5. §. A törvényhatósági vagy városi szabályrendelet érvényéhez a belügyminister megerősítése szükséges. A városi szabályrendelet e célból az alispán útján terjesztetik fel, ki azt saját véleményével 8 nap alatt felküldeni tartozik. A belügyministernek joga van a hozzá felterjesztett szabályrendelet megerősítését, annak általa megjelölt módosításaitól vagy pótlásaitól függővé tenni, sőt fontos okoknál fogva a szabályrendelet megerősítését egészen megtagadni. Ha a belügyminister a felterjesztéstől számítandó 60 nap alatt egyáltalában nem nyilatkozik, a felterjesztett szabályrendelet megerősítettnek tekintetik.

6. §. Sürgős szükség esetében joga van a törvényhatóságnak vagy városnak a szabályrendeletet, annak meghozatala és kihirdetése után, a belügyministeri megerősítés előtt is hatályba léptetni. Köteles mindazonáltal az illető hatóság minden ily szabályrendeletet annak meghozatala után legfeljebb 24 óra alatt s mindenestre a kihirdetés előtt, a belügyministerhez felterjeszteni s a felterjesztésben különösen felemlíteni, hogy a szabályrendeletet ideiglenesen hatályba léptette.

A városok részéről a felterjesztés az alispán útján eszközöndő, ki azt saját véleményével legfeljebb 24 óra alatt felterjeszteni tartozik. Ha a belügyminister az ideiglenesen életbeléptetett szabályrendelet érvényét megszünteti, azt a hatóság ezen §. alapján 6 hó lefolyta előtt meg nem újíthatja.

7. §. A ministeri rendelet a törvénnyel, a törvényhatósági szabályrendelet a törvénnyel vagy ministeri rendelettel, a városi szabályrendelet pedig sem a törvénnyel, sem a ministeri rendelettel, sem saját törvényhatóságának szabályrendeletével összeütköző intézkedést nem állapíthat meg.

8. §. Hogy valamely ministeri rendelet vagy szabály-

rendelet kötelező legyen, szükséges: 1. hogy a hatóság annak kibocsátásánál a jelen törvény intézkedéseit megtartotta; 2. hogy a rendelet, illetőleg szabályrendelet kellőleg kihirdettetett legyen.

9. §. A ministeri rendelet a hivatalos lapban hirdetendő ki, s hatálya, amennyiben a rendeletben hosszabb idő nem tűzetik ki, a hirdetés napját követő nyolcadik napon kezdődik. A törvényhatósági és városi szabályrendeletek kihirdetési módozatait a helyi viszonyokhoz képest, a belügyminister állapítja meg. Ilyenmő szabályrendelet, amennyiben atban hosszabb idő kitűzve nincs, a kihirdetési napot követő negyedik napon lép hatályba. A 6. §-ban megjelölt ideiglenes szabályrendelet mindazonáltal a kihirdetést követő 24 óra elteltével válik hatályossá.

10. § A ministeri rendeletnek vagy szabályrendeletnek egyes esetekre való alkalmazásánál joga van a bíróságnak azok törvényessége fölött is határozni, de nem szabad azok szükségességét vagy célszerűségét (1869: IV. t.-c. 19. §.) bírálat alá venni. Ama körülmény, hogy a törvényhatósági vagy városi szabályrendelet megalkotásánál a hatóság szabályszerűen volt-e összehíva; továbbá, hogy az alakulás és a határozathozatal szabályszerűen történt-e: a bíróság bírálatának tárgyát szintén nem képezheti.

11. §. A ministeri rendelet vagy a szabályrendelet hatálya megszűnik: 1. ha határozott időre szól: ezen idő elteltével; 2. ha ragályos betegség, marhavész, gyakori tűzvész, vízár vagy másnemű veszély tartamára csupán s nem a visszavonásig adatott ki: a veszély elmúltával, különben pedig a visszavonás kihirdetésével; 3. ha kiállításokra, körmenetekre, ünnepélyekre s hasonló rendszerint nem ismétlődő egyes esetekre vonatkozik: a kibocsátás indokául szolgált eset elmúltát követő napon. A törvényhatósági szabályrendelet

azonfelül hatályon kívül helyeztetik ugyanazon tárgyról kiadott ministeri rendelet, a városi szabályrendelet pedig az ugyanazon tárgyról intézkedő ministeri rendelet vagy törvényhatósági szabályrendelet hatálybaléptével. Ha azonban az alsóbb hatóság által kibocsátott szabályrendelet több intézkedést tartalmaz s a felsőbb hatóság rendelete vagy szabályrendelete nem terjed ki valamennyire: az ez utóbbi által nem érintett intézkedések továbbra is hatályban maradnak.

12. §. A büntettek- és vétségekről rendelkező büntető-törvénykönyv általános határozatai, amennyiben a jelen törvény ellenkezőt nem állapít meg, a kihágások eseteiben is alkalmazandók.

J e g y z e t e k. A büntettekről és vétségekről szóló büntetőtörvény következő rendelkezései a kihágásokra is érvényesek: Egy nap 24 órával, egy hét 7 nappal, a hó és az év pedig a közönséges naptár szerint számítandó. A beszámítást kizáró vagy enyhítő okokra vonatkozólag: Nem számítható be a cselekmény annak, aki azt öntudatlan állapotban követte el, vagy kinek elmetehetsége meg volt zavarva és e miatt akaratának szabad elhatározási képességével nem birt. Ha elkövetője ellenállhatlan erő vagy oly fenyegetés által kényszerítettett arra, amely saját vagy valamelyik hozzátartozójának életét vagy testi épségét közvetlenül veszélyeztette, amennyiben a veszély másképen nem volt elhárítható. Hozzátartozóknak tekintetnek: a fel- és lemenő ágbeli rokonok és sógorok, a testvérek, unokatestvérek és ezeknél még közelebbi rokonok, az örökbefogadó- és tápszülők, az örökbefogadott és tápgyermek, a házastársak és jegyesek, testvérek házastársai s a házastársak testvérei. Kizárja még a cselekmény beszámítását a jogos védelem, mely akár a megtámadottnak, akár másnak személye vagy vagyona ellen intézett vagy azt fenyegető jogtalan és

közvetlen megtámadásnak elhárítására szükséges. A jogos védelem határainak félelemből, ijedtségből vagy megzavarodásból származott túlhágása nem büntetetik. Ugyiszintén nem büntetetik a cselekmény, ha az a tettes vagy hozzátartozói életének vétklenül származott, vagy más módon el nem hárítható, közvetlen veszélyből való megmentése végett végszükségben követtetett el. Aki a kihágás elkövetésekor életkorának tizenkettedik évét meg nem haladta, bűnvád alá nem vonható. Aki akkor, midőn a kihágást elkövette, életkorának 12-ik évét már túlhaladta, de a 12-ik évét még be nem töltötte, ha cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bírt, azon cselekményért büntetés alá nem vonható. A büntetés kiszabásánál itt is figyelembe vétetnek a súlyosító és enyhítő körülmények, s fenforgásukhoz képest alkalmazandó a büntetésnek súlyosabb vagy enyhébb mértéke.

13. §. Külföldön elkövetett kihágás miatt büntetésnek nincs helye.

14. §. Kihágás miatt kiadás nem engedélyezhető.

15. §. A kihágások büntetései: az elzárás és a pénzbüntetés.

16. §. A kihágás büntetése nem haladhat túl két hónapi elzárást és 600 korona pénzbüntetést, ha törvényben; 15 napi elzárást és 100 korona pénzbüntetést, ha ministeri rendeletben; öt napi elzárást és 500 korona pénzbüntetést, ha törvényhatósági; három napi elzárást és 40 korona pénzbüntetést, ha városi szabályrendeletben nyilvánítatik valamely cselekmény kihágásnak.

17. §. Az elzárás legrövidebb tartama 3 óra; a pénzbüntetés legkisebb összege 1 korona.

18. §. Az elzárás közigazgatási hatósági fogházban és pedig amennyiben a körülmények megengedik,

magánzárkában hajtatik végre. Az elzárásra ítélt önmagát élelmezheti, s munkára a következő szakaszban meghatározott eset kivételével nem kényszeríthető.

19. §. Olyan helyeken, ahol javító-intézet létezik (BTK. 42. §.), három napnál hosszabb elzárásra ítélt egyének, akik életkoruk 20. évét még nem haladták túl, büntetésüket a javító-intézetben állják ki, s ez esetben a hárszabályokban meghatározott munkára kényszeríthetők.

20. §. Ha valamely kihágásra a törvény, a minis-teri vagy szabályrendelet csupán pénzbüntetést rendelt ez csak behajthatlanság esetében változtatható elzárásra.

21. §. Ha az enyhítő körülmények túlnyomóak: az elzárás helyett pénzbüntetés állapítható meg.

J e g y z e t e k. A járásbírótság az általa kiszabott pénzbüntetést az 1887. évi VIII t.-c. 1. §-ában meghatározott célra, a közigazgatási hatóság pedig ugyanazon törvénycikk 2. §-ában megjelölt célra rendeli azt fordíttatni. Kivételnek csak akkor van helye, ha a kihágást megállapító törvény vagy rendelet más intézkedést tartalmaz.

22. §. Ha az ítéletben csupán pénzbüntetés állapítatik meg: meghatározandó egyszersmind az elzárás tartama, mely a pénzbüntetés behajthatlansága esetén enuek helyébe lép. Ezen átváltoztatásnál 4 koronát felül nem haladó pénzbüntetés helyett 12 óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg. Négy koronától 20 koronáig egy napi, azonfelül pedig minden 20 koronáig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárás állapítandó meg.

23. §. Ha az ítéletben az elzáráson felül pénzbüntetés is állapítatik meg: meghatározandó az elzárás azon tartama is, mely a pénzbüntetés behajt-

hatlansága esetén ennek helyébe lép. Ezen esetben tekintettel a pénzbüntetés összegére és a 22. §. rendelkezéseire, az elzárás tartama felemelhető: 15 napig terjedhető tartammal, ha törvényben; 5 napig, ha ministeri rendeletben, 2 napig, ha törvényhatósági szabályrendeletben; 1 napig, ha városi szabályrendeletben határoztatik meg az elkövetett kihágásnak a két büntetési nemmel való büntetése. A jelen szakasz esetében, az itt meghatározott korlátok közt, az elzárásnak a 16. §-ban megállapított időtartama is meghosszabbítható.

J e g y z e t e k. A 22. §. rendelkezése általános érvényű szabály a kihágási ügyekben. Ha tehát a külön törvény, ministeri- vagy szabályrendelet nem is tesz említést az átváltoztatásról, ez nem menti fel a bírót az átváltoztatás kötelessége alól, melyet a 22. és 23. §-ok állapítanak meg. A 22. §-ban meghatározott mértéktől csak akkor szabad eltérni, ha a kihágási büntető-törvénykönyv hatályba lépte után keletkezett valamely külön törvény az átváltoztatásnak más mértékét állította fel. Így pl. az 1883: XXIII. t.-c. 48. §-a is eltér a jelen törvény 22. §-ától.

24. §. Hivatalvesztés és a politikai jogok felfüggesztése a kihágás fölött ítélőbíróság által nem állapítható meg. A fegyelmi törvények rendelkezései ezen intézkedés által nem érintetnek.

25. §. A büntető-törvénykönyv 60., 61. és 62. §-aiban meghatározott mellékbüntetések az ott megjelölt feltételek alatt kihágási esetben is alkalmazhatók.

J e g y z e t e k. A 24. §-nak rendelkezése a fegyelmi törvényről úgy értendő, hogy mikor kihágás miatt közhivatalnok ítéltetik el: ezen ítélet az elítélt felettes hatóságával közlendő; amint ezt a közigazgatási tisztviselőkre nézve az 1886: XXIII. t.-c. 18. §-a kifejezetten el is rendeli.

A BTK. 60. §-ában foglalt elv szerint a bíró csak akkor mondhatja ki ítéletben a foglalkozástól való eltiltást, ha ezt az illető kihágás következményeként a törvény vagy rendelet elrendeli. A BTK. 61. § hoz képest a kihágást képező cselekmény által létrehozott s az elkövetés eszközeül szolgált tárgyak elkobzandók, illetőleg ha azok birtoklása nem ellenkezik a közérdekkel, akkor értékesítendő s az 1887: VIII. t.-c. 1. vagy 2. §-ában esetleg más törvényben megjelölt célra fordítandók.

A BTK. 62. §-nak megfelelő alkalmazása a kihágási ügyekben csak ritkán fordulhat elő. Megtörténhetik pl. tiltott nyomtatványokkal való házalás vagy sajtórendőri kihágás esetében.

26. §. Kihágás esetében a tettesen kívül a részesek is büntetendők. A kihágás kísérlete nem büntetetik.

27. §. Ha oly rendelkezések, melyeknek megtartásáról a törvény, a ministeri rendelet vagy szabályrendelet értelmében a családfők, gyámok, gondnokok, felügyelők, a háztulajdonosok, az iparosok vagy gazdák tartózkodón, ezeknek rendelete vagy utasítása folytan a családtagok, a gyámoltak, a gondnokoltak, a felügyeletükre bízottak, a lakók, segédek, tanoncok, cselédek vagy munkások által sértetnek meg: a büntetés csakis amazok ellen állapítandó meg.

Ha mindazonáltal a jelen szakaszban megjelölt tettesek a kihágást a hatósági közegek felhívása, intése vagy figyelmeztetése ellenére követték el: ezek is megbüntetendők.

J e g y z e t e k. A kísérlet a szándékolt kihágási cselekmény véghezvitelének megkezdése, de be nem végzése, és ez nem büntetetik.

A véghezvitt kihágás részese az: aki mást a kihágás elkövetésére szándékosan reábir (felbujtó); és aki a kihágás elkövetését szándékosan előmozdítja vagy

könnyíti, vagy annak előmozdítására vagy könnyítésére mást reábir; úgyszintén aki másokkal a cselekmény elkövetésénél vagy annak elkövetése után nyújtandó segély vagy a kihágásból származó haszon biztosítása, vagy pedig a hatósági intézkedések meghiúsítása iránt megelőzőleg egyetért (bűnsegéd). Tettesek mindazok, kik a kihágást együtt vagy közösen követik el.

28. §. A kihágás az esetben is büntetendő, ha az gondatlanságból követtetett el, kivéve, ha a törvény, a rendelet vagy a szabályrendelet csak a szándékos elkövetést rendeli büntetni.

29. §. Kihágások halmazata esetében: *a)* ha csupán elzárás alkalmaztatik, az elzárás együttvéve egy össz-büntetésben szabandó ki; *b)* ha pénzbüntetés alkalmaztatik egyedül vagy elzárással együttesen, az a pénzbüntetéssel büntetendő mindenik kihágás miatt, a 16 §. korlátai között külön-külön állapítandó meg.

30. §. A 29 §. esetében: *a)* az össz-büntetést képező elzárás időtartama, a 23. §-ban megállapított különbségek szerint, az ott meghatározott időtartammal meghosszabbítható; *b)* a kiszabott pénzbüntetés átváltoztatására nézve a 22. §. szabályai irányadók, következő megszorítással: Ha pénzbüntetés az össz-büntetést képező elzárással együtt alkalmaztatik, az össz-büntetésül kiszabott és a pénzbüntetést helyettesítő elzárás tartana együttvéve nem terjedhet túl: 90 napnál, ha törvénybe, 25 napnál, ha ministeri rendeletbe, 9 napnál, ha törvényhatósági szabályrendeletbe, 5 napnál, ha városi szabályrendeletbe ütköző kihágás forog fenn. Ha pedig a pénzbüntetés egyedüli büntetés, az elzárás tartama nem terjedhet túl: 45 napnál, ha törvénybe, 15 napnál, ha ministeri rendeletbe, 7 napnál, ha törvényhatósági szabályrendeletbe, 3 napnál, ha városi szabályrendeletbe ütköző kihágás forog fenn.

31. §. A büntető eljárás megindíthatása, amennyiben

külön törvény ellenkezőt nem rendel: hat hó alatt, a kiszabott büntetés pedig egy év alatt évül el.

J e g y z e t e k. A kihágás elévülése általában a véghezvitel napjával kezdődik, vagyis azon napon, amelyen a vádlott alaki kötelessége teljesítését elmulasztotta, vagy amelyen az lehetetlenné vált. A határidőhöz kötött teljesítés elmulasztása az utolsó nap leteltével következik be. Az elévülést csak a bíróság határozata vagy intézkedése szakítja félbe, mely utóbbinak azonban közvetlenül valamely tettes vagy részes ellen kell irányulnia s hogy az elévülés csak azon egyénre szakad félbe, akire az intézkedés vonatkozik. A büntető eljárás elévülésével rokontermészetű a magánindítvány elévülése oly esetekben, midőn a törvény a sértett fél indítványától teszi függővé a kihágást képező cselekmény megbüntetését. Minthogy pedig ily esetek a kihágások közt is fordulnak elő ezekre nézve a BTK. következő intézkedései szintén megfelelően alkalmazandók. Oly kihágás miatt, mely csak a sértett fél indítványára üldözhető, a jogosítottnak indítványa nélkül az eljárás meg nem indítható. A magánfél indítványát azon naptól számított 3 hónap alatt köteles előterjeszteni, amely napon az elkövetett kihágás és annak elkövetője a magánfélnek tudomására jutott, ha a cselekmény büntethetősége időközben elévülés által el nem enyészett. Ez indítványozásra jogosítva van a sértett fél, ha életének 16-ik évét már betöltötte; ellenkező esetben annak törvényes képviselője. Ha azonban a sértett fél ellen törvényes képviselője vagy gondnoka követte el a kihágást: a bűnvádi eljárás hivatalból indítandó meg. Ha a kihágásnál többen működtek közre és a bűnvádi eljárás valamennyi ellen csak a magánfél indítványára indítható meg: az indítvány előterjesztése azok egyike ellen az eljárás megindítását valamennyi ellen maga

után vonja. A magánfél az ítélet kihirdetése előtt indítványát vissza is vonhatja. Az indítványnak a közreműködők egyikére nézve történt visszavonása az eljárás megszüntetését eredményezi a többiek ellen is.

32. §. A büntettekről és vétségekről szóló büntető-törvénykönyv 85. §-ának 4. pontja eseteiben alkalmazandó rendőri büntetés: a kiskorú által elkövetett vétségekre a büntető-törvénykönyvben megállapított legmagasabb büntetés feléig terjedhet; de az elzárás 6 hónapot, a pénzbüntetés 2000 koronát meg nem haladhat. Több vétségnek vagy kihágásnak halmazata esetében az elzárás tartama 8 hónapra, a pénzbüntetés 3000 koronára emelhető. A pénzbüntetés átválttatásánál a 22. § rendeletei irányadók, de az elzárás tartama, ha a pénzbüntetés egyedüli büntetést képez, 3 hónapon, ha elzárással együtt alkalmaztatik, 9 hónapon túl nem terjedhet. Az elzárás foganatosítására a 18. és 19. §. szabályai alkalmazandók. Egyebekben — ideértve a kísérlet büntethetőségét és az elévülést is — a büntető-törvénykönyv intézkedései nyerne alkalmazást.

J e g y z e t e k. A BTK. 85. §-a az egyes büntettek és vétségekre nézve a törvény különös részében meghatározott büntetéseknél kisebb fokozatú büntetéseket állapított meg a 12-ik évüket már meghaladott, de a 16-ik életévüket még be nem töltött egyénekre vonatkozólag, kik a cselekmény elkövetésének idején képesek voltak annak bűnösségét felismerni. A 85. §. 4. pontja szerint ily esetben a tettes „vétség miatt rendőri büntetéssel“ büntetendő. Ez azon jelentőséggel bír, hogy az ily korban elkövetett vétség büntetése csak olyan büntetési nemben szabható ki, amely a kihágások büntetéseül van megállapítva. Tehát a cselekmény megmarad vétségnek s megmarad annál

a bíróságnál, mely afölött más esetekben is itélni hivatva van, pl. az emberölés vétsége (BTK. 290. §.) a törvényszéknél, de ez a bíróság büntetésül csak elzárást vagy pénzbüntetést szabhat ki.

B) A kihágások nemei és azok büntetései.

I. FEJEZET.

Az állam elleni kihágások.

33. §. Aki valamely vár, vagy erőd, vagy a védelem céljából létesített megerősített tábor fekvéséről, erődítményeiről, vagy ezeknek valamelyik részéről, az illetékes hatóság engedelme nélkül, tervet vagy vázlatot készít vagy közzétesz, úgyszintén aki a hivatalos őrizet alatt levő ilyen tervet vagy vázlatot magának vagy másnak megszerez, lemásol vagy lemásoltat: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t. A 33. § intézkedése összefügg a BTK. 144. §-ának 2. pontjával és 146. §-ával. Az előbbi a katonai árulás fenti esetét, az utóbbi a diplomatai árulást teszi büntetés tárgyává. Első fokban a járásbíróság ítél.

34. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki: 1. fegyvert vagy löszert nagyobb mennyiségben titkon vagy a kormány által kibocsátott tilalom ellenére megszerez; 2. olynemű fegyvereket, melyeknek tartása tiltva van, a hatóság engedélye nélkül készít, készített, megszerez vagy forgalomba hoz; 3. olyan időben, midőn ez a kormányrendelet által tiltatik, fegyvert, löszert vagy lovat külföldre szállít.

J e g y z e t e k. E kihágás szándékosan vagy gondatlanságból követhető el (28. §). Gondatlanságot a

fegyverek készítésére, megszerzésére, használatára stb. vonatkozó rendeletek nem ismerése képez. A büntetésen felül a tettes birtokában talált fegyverek és lőszer is elkobzandók (25. §).

35. §. Hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon iparos vagy kereskedő, aki a fegyverek vagy löszerek készítésére, eladására, forgalomba hozására vagy elszállítására vonatkozó rendeletet megszegi.

J e g y z e t e k. A fegyverek készítése tekintetében megkülönböztetjük a közönséges, a tiltott és a hadi fegyvereket. A hadi fegyvereket maga az állam saját gyáraiban készítteti, a tiltott fegyverek készítéséhez a belügyminister engedélye szükséges, a közönséges vadász- és egyéb fegyvereket az iparosok készíthetik. A lőpor gyártását rendeletek értelmében csak a közös hadügyministerium engedélyezheti. Ezen kihágás elkövetési cselekedetét a szabályok szándékos vagy gondatlan megszegése képezi. A bűnjelt képező fegyver és lőszer elkobzása is elrendelendő. Első fokban a járásbiróság ítél, másodfokon a kir. ítélőtábla.

36. §. Aki olyan zászlót, címert vagy jelvényt tűz ki vagy nyilvánosan használ, árul vagy másként terjeszt, amelynek kitűzése vagy használata azon okból, mert azok az állam és törvényes intézményei iránti ellenséges irányzatok jelzéseül szolgálnak, ministerrendelet által tiltva van: 15 napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Az 1848:XXI. t.-c. alapján az 1874. évi 26.559. sz. belügyministeri rendelet kimondotta, hogy a magyar nemzeti zászlón kívül minden idegen zászló, címer és jelvény használata tiltva van; az 1885. évi 62.693. sz. belügyministeri rendelet pedig a nem magyar zászló, címer vagy jelvénynek bármely

alkalommal és ürügy alatt leendő használatát kihágásnak nyilvánította. E rendeletek figyelembevételével lehet csak meghatározni a 36. §. helyes értelmét. Elsőfokban a járásbíró, másodfokban a tábla ítél. Az 1885. évi rendelet kihágása felett a főszolgabíró (rendőrkapitány) ítélkezik.

37. §. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki az ország, a társországok vagy az osztrák-magyar monarchiának nyilvánosan kitűzött címerét vagy zászlóját, úgyszintén ki a polgári vagy katonai hatóságok által, ezen minőségük jelvényeül nyilvánosan használt zászlót vagy cimert meggyalázó szándékból bemocskolja, megrongálja vagy leszakítja.

J e g y z e t e k. Ezen § alapját képezi az 1848: XXI. t. c. és az 1883: XVIII. tc. E cselekmény büntethetőségéhez szükséges a meggyalázó szándék, vagyis az a tudat, hogy a zászló vagy címer ellen véghezvitt cselekedet olyan, mely annak mint az állami fenhatóság jelvényének kisebbitését, a közönség szemében való lealázását foglalja magában s az erre irányzott akarat. Ezt a specialis szándékot kétes esetben bizonyítani kell, rendszerint azonban olyan maga a cselekedet, amelyből a szándék is kiviláglik (res in se dolum habet). Elsőfokban a járásbíró ítél.

38. §. Aki az államkormány által eltiltott könyvet vagy taneszközt tancélra használ vagy használtat: az elkobzáson felül 2 hónapig terjedő elzárással és 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetén, amennyiben utolsó büntetésének kiállításától 2 év még nem múlt el: a tanító viselt hivatalának elvesztésére is ítélhető.

II. FEJEZET.

A hatóságok és a közcsend elleni kihágások.

39. §. Aki azon célból, hogy a büntető vagy fegyelmi eljárás folytán pénzbüntetésre ítéltnak büntetése fedeztessék vagy kárpótoltassék, nyomtatvány által, vagy valamely gyülekezésen nyilvánosan szóval gyűjtésre hív fel, vagy a gyűjtésre való felhívást terjeszti, vagy a gyűjtés eredményét ilyen módon közzéteszi: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A gyűjtés által bejött pénz vagy érték elkobzandó.

J e g y z e t e k. A gyűjtésre való felhívással s a felhívás terjesztésével a kihágás bevégeztetik, habár a gyűjtést még meg sem kezdték, amennyiben pedig gyűjtés már történt, erre vonatkozólag az eredmény nyilvános közlése képezi a bevégző cselekedetet. Mindegyik esetben azonban szükséges eleme a kihágásnak a tettes részéről az a célzat, hogy a „büntető vagy fegyelmi eljárás folytán pénzbüntetésre ítéltnak büntetése fedeztessék vagy kárpótoltassék. Elsőfokban a járásbíróóság ítél.

40. §. Aki a harangok félreverése vagy másnemű vészjelzés által, tudva, hogy erre ok nem forog fenn, a lakosok nyugalalmát megzavarja, vagy aki a hatóságot valótlan vészhir vagy zavargás által szándékosan félrevezeti: 8 napig terjedhető elzárással büntetendő. Ha pedig a hamis vészhir bejelentése következtében a rendőrség vagy a fegyveres erő kiállítatott: a tettes 15 napig terjedhető elzárással büntetendő.

J e g y z e t e k. Ezen kihágásnál a gondatlanság büntethetősége ki van zárva. A második eset büntethetőségének feltételei: a) szükséges, hogy a tettes való-

lan vészirt vagy zavargást jelentsen be a hatóság-
nál; b) ezt azon szándékkal tegye, hogy a hatóságot
félrevezesse; c) megkivántatik, hogy a hatóság tényleg
félrevezettség. Elsőfokban a járásbíróság ítél.

41. §. Aki nem zsarolási célból (BTK. 350 §) vala-
kit gyilkosság, rablás, súlyos testisértés, gyújtogatás
vagy más közveszélyes bűntett elkövetésével, avagy
pedig rágalmozó vagy becsületsértő állításnak nyom-
tatvány útján való közzétételével fenyeget: egy hónapig
terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénz-
büntetéssel büntetendő.

Aki pedig nem zsarolási célból a fentemlített bűn-
tetek elkövetésével valamely vidéknek vagy község-
nek lakóseit fenyegeti: 2 hónapig terjedhető elzárás-
sal és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel bűn-
tetendő.

J e g y z e t e k. E kihágás a régi „crimen vis“ marad-
ványa. Az újabb büntető-kodexekben az erőszak és
a fenyegetés önmagában rendszerint nem büntetendő
cselekmény, hanem csak más bűntett elkövetésének
vagy valamely tiltott cél elérésének eszköze gyanánt
szerepel s mint ilyen büntetendő. A fenyegetés
(41. §.) csupán amiatt büntetendő, mert ez által vala-
kinek lelkületében félelem ébresztetik fel. Ezen kihá-
gásnak közelebbről meghatározható tárgya nincs, mert
amennyiben a fenyegetés valamely bűncselekmény
eszköze pl. a zsarolásnak, akkor ez a célcselekmény
tényálladékába olvad bele; ha pedig vonatkozás nél-
kül jön elő, ez esetben csak mint a fenyegetett egyén
megijesztése jöhet beszámítás alá. Tehát tulajdon-
képen a megfélemlítés képezi itt a jogsértés objek-
tumát. Ebből következik, hogy ha a fenyegetés félel-
met sem okozott: ez esetben hiányzik a kihágás
tárgya. A büntethetőség feltétele tehát, hogy a fenye-
getés az egyénben a veszély bekövetkezése iránt

félelmet gerjessen. Feltéve, hogy a fenyegetés komoly és félelem gerjesztésére alkalmas, akkor teljesen közömbös, hogy az valamely jelenlevő vagy távoli személy ellen intéztetett-e, s hogy szóval, írásban vagy izenetként alkalmaztatott-e. A 41. §. kihágása csak szándékos lehet. Elsőfokban a járásbírótság ítél.

42. §. Nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő : aki nyilvános csoportosulás vagy zavargás esetén a hatóság által a rend fentartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek nem engedelmeskedik.

J e g y z e t e k. E §. alkalmazhatóságának első feltétele a „nyilvános csoportosulás“ vagy „zavargás“, melyek a közrendet és bátorságot veszélyeztetik. Akár véletlenül, akár szándékosan keletkezett a közbékét veszélyeztető csoportosulás : a hatóságnak mindegyik esetben kötelessége a rend fentartására vagy helyreállítására szükséges intézkedéseket megtenni. Ezen kihágás természeténél fogva csak szándékos lehet. Elsőfokulag a járásbírótság ítél.

43. §. Aki a hatóság hivatalnoká vagy közege által hivatása gyakorlatában nevének, állásának, lakhelyének megmondására szólíttatván fel, a teleteket megtagadja vagy valótlan állít : 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Különös szempot alá esik, az az eset, ha valaki a büntető eljárás folyama alatt nevé elhallgatja vagy álnevet vesz fel. Ez vagy önvédelem céljából vagy azért történhetik meg, hogy az illető a hatóság figyelmét a valódi bűnösről elterelje. Ha a név eltagadása vagy az álnév felvétele védekezés céljából történik : ez esetben ama általános elvnel fogva, hogy senki sem köteles önmaga ellen bizonyítékokat szolgáltatni, a név elhallgatása vagy hamis bmondása sem büntethető. Az elsőfokú ítélethozatal a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

44. §. Aki magát illetéktelenül közhivalalban vagy közszolgálatban álló személynek vagy fegyveres erő tagjának adja ki, vagy aki hivatali egyenruhát vagy a hatósági hivatalnok vagy közeg felismerésére szolgáló jelvényt vagy pedig katonai egyenruhát jogtalanul visel: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A közhivatalnoki és közszolgálatban álló személyek fogalma itt legtágabb értelemben veendő, tehát magában foglalja nemcsak a BTK. 461. §-ban meghatározott közhivatalnoki és közszolgálati személyeket, hanem a 166. §-ban felsorolt hatósági közegeket is. Ide tartoznak tehát pl. a pénzügyőrök, erdőőrök, vasuti hivatalnokok és szolgák stb. — Elsőfokban a közigazgatási hatóság ítél.

45. §. Aki őt jogosan meg nem illető olyan címet vagy rangfokozatot használ, amely által a közönség tévútra vezetetik, valamint az is, aki őt jogosan meg nem illető belföldi rend- vagy díszjeleket, vagy engedély nélkül külföldi rend- vagy díszjeleket nyilvánosan visel: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. E kihágás fölött a közigazgatási hatóság ítél.

46. §. Aki a hatósági hivatalnokot vagy közeget hivatalos eljárásában sértő kifejezésekkel illeti, úgyszintén aki valamely hatósághoz intézett beadványában a hatóságot sértő kifejezést használ: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A büntető törvények kiváló védelemben részesítik a hatóságokat, s ezek hivatalos működésben levő tagjait és közegeit. Ezekhez járul a jelen §-ba foglalt intézkedés is, mely a hatóságot s annak hivatalnokát és közeget hivatalos eljárásuk tekintetében oly sértések ellen oltalmazza, melyek sem a becsületsértés vagy rágalmazás, sem a hatóság

elleni erőszak (BTK. 165. §.) ismérveit ki nem merítik s így büntethetők nem volnának. Kiegészítik pedig e büntető rendelkezéseket azok a törvények, melyek a bírót vagy a felekkel érintkező más hivatalnokot feljogosítják, hogy az előttük tárgyaló feleket a tartozó tisztelet megsértéseért rendbüntetéssel torolhasák meg. A hatóság hivatalnoka a jelen §. szerint ugyanazt jelenti, amit a BTK. 461. §-ban a közhivatalnok. A rágalmazást vagy becsületsértést nem képező hatóságsértést is csak akkor lehet azonban kihágás gyanánt megtorolni, ha a tiszteletlen vagy sértő kifejezések miatt rendbüntetés nem alkalmazható. Ha rendbüntetés alkalmazható lett volna, de a sértett hivatalnok ezen jogával kellő időben nem élt: a sértést nem lehet utólag kihágás gyanánt megtorolni. Annál kevésbé történhetik ez meg, ha a rendbüntetés már alkalmaztatott. — Elsőfokban a járásbíró-ság ítél, ha azonban ezen kihágás közigazgatási hatóság, hivatalnok vagy közeg ellen volt elkövetve: a közigazgatási hatóság ítél.

47. §. Nyolc napig terjedhető elzárással büntendő: aki a hatóságnak nyilvánosan közzétett rendeletét vagy hirdetményét, a hatóság meghagyása nélkül, szándékosan megrongálja, olvashatatlanná tesz vagy leszakítja.

J e g y z e t e k. Ezen kibágást csak szándékosan lehet elkövetni (28. §.). Az igazolt tévedés e tekintetben kizárja a büntethetőséget. A bíráskodás a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik.

48 §. Nole napig terjedhető elzárással büntettetik, aki tiltott tartalmú hirdetést, annak tiltott voltát tudva, nyilvánosan kikiált vagy közzétesz.

J e g y z e t e k. A hirdetés tiltott tartalmú nemcsak akkor, ha a hatóság bizonyos dolgok közzétételét külön rendelettel egyenesen megtiltja, hanem akkor

is, ha az a törvény vagy közerkölcsiség stb. általános tilalmával összeütközésbe jön. Így különösen tiltott nyomtatvány alatt, ideértve a sajtó útján közzétett hirdetéseket is, oly nyomtatvány értendő, amely sajtórendtartás elleni kihágás miatt, vagy hazaellenes lázító tartalmáért, vagy a közerkölcsiség és közrendellenes magatartása miatt betiltatott, vagy amelynek külföldről való behozatala hasonló okokból eltiltatott, melyekkel egyenlőknek tekintetnek az oly nyomtatványok, amelyek, habár betiltva nincsenek, de büntetendő tartalmúak. Elsőfokban a járásbiróság ítél.

49. §. Aki a hatóságnál tett bejelentés nélkül az utcán vagy nyilvános téren fáklyásmenetet rendez: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Aki pedig ilyen fáklyásmenetet a hatóság betiltása ellenére rendez, vagy e tilalmat tudva, a fáklyásmenet kivitelénél közreműködik: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t. E kihágás első esetét szándékosan vagy gondatlanságból, a másodikat azonban csak szándékosan lehet elkövetni. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

50. §. Aki a hatóság közzétett tilalma ellenére a városban vagy más községben kivilágítást rendez, úgyszintén az is, aki a tilalmat tudva, a kivilágítás rendezésében közreműködik: 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A kivilágítás magában véve nem zavarja meg a közcsendet s ez okból nem is tartozik azon tüntetések közé, melyet a hatóságnál előre be kellene jelenteni. Ezért a bejelentés elmulasztása nem is képez kihágást. Minthogy azonban a kivilágítás valamely hazafiatlan vagy más meg nem engedett tüntetés is lehet, mely már rendzavarásra is adhat okot: ily esetben, — ha a hatóság a kivilágítás szán-

dékát megtudja, — azt eltilthatja, s az ilyen tilalom ellenére való cselekvés képezi a kihágást. E kihágás, alanyi ismérveinél fogva, csakis szándékos lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

III. FEJEZET.

A vallás és annak szabad gyakorlata elleni kihágások.

51. §. Aki az állam által elismert valamely hitfelekezet vallásos tiszteletének tárgyát, a vallásos szertartásra rendelt helyiségen kívül és nem a vallásos szertartás alkalmával, nyilvánosan meggyalázza és ezáltal közbotrányt okoz: 8 napig terjedhető elzárással büntetendő.

J e g y z e t. A jelen szakasz védelme csak az állam által elismert hitfelekezetekre vonatkozik. Ezek pedig: a róm. és gör. kath., a görög kel., az ev. ref, ev. luth, unitárius és zsidó hitfelekezetek. A védelem közvetlen objektumait a vallási tisztelet tárgyai képezik. Ezek részint eszményi tárgyak, mint pl. Isten, Jézus, részint a vallási tisztelethez s a szertartáshoz tartozó testi dolgok, melyeket valamely hitfelekezet vallása gyakorlásának jelvényei gyanánt vagy a szertartások végzésénél használ. Az előbbiekhöz pl. a képek, szobrok és zászlók; az utóbbiakhoz az oltár, a szentségtartó, kehely és a zsidóknál a frigyláda stb. sorolandók. E kihágást szándékosan és gondatlanságból lehet elkövetni. A gondatlanság úgy értendő itt, hogy nem szükséges a sértő s különösen a meggyalázó szándék, hanem elégséges, ha tudja valaki, hogy a botrányosan megsértett tárgy, a vallási tisztelet tárgyai közé tartozik. Ha azonban a tettes igazolt tévedésben volt aziránt, hogy az általa meggyalázott tárgy vallási tisztelet tárgyai közé tartozik: ez esetben cselekménye

egy lényeges ténykörülmény nem tudása miatt, a BTK. 82. §. alapján büntetlen marad. Elsőfokban a járásbíróóság ítél.

52. §. Aki az 1868 : LIII. t.-c. 19. §-ának az ünnep-és vásárnapokra vonatkozó intézkedését megszegi: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. E §. csak büntetési sanctióval látja el az 1868 : LIII. t.-c. 19. §-át, mely így hangzik: „Egyik vallásfelekezetnek tagjai sem kötelezhetők arra, hogy más vallásfelekezetbelik egyházi szertartásait és ünnepeit megtartsák, vagy hogy ezen napokon bárminemű munkától is tartózkodjanak. Vásárnapokon azonban minden nyilvános és nem elkerülhetlenül szükséges munka felfüggesztendő. Úgyszintén bármely vallásfelekezetnek ünnepén a templom közelében s egyházi menetek alkalmával azon téreken és utcákon, melyeken az ily menet keresztülvonul, mindaz mellőzendő, ami az egyházi szertartást zavarhatná“.

Nyilvános az oly munka, melyet valaki nyílt helyen pl. az utcán, téren, emberek által járt mezőn, szántóföldön végez. — Elkerülhetlenül szükséges munkának tekintendő az, melynek elhalasztása tetemes és kipótolhatlan veszteséget okozna, pl. a learatott gabna összegyűjtésének elhalasztása vihar közeledésekor. — Ezen kihágást kiegészíti a vásárnap munkaszünetről szóló 1891 : XIII. t.-c., melynek 1. §-a kimondván, hogy vásárnapokon és Szent-István napján az ipari munkának szünetelnie kell; 6. § a megállapítja, hogy e rendelkezés megszegése kihágást képez, mely a közigazgatási hatóság által 2—600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Az 52. §. kihágásra nézve elsőfokban a járásbíróóság ítél.

53. §. Aki életkorának 18-ik évét még be nem töltött kiskorú egyént az 1868 : LIII. t.-c. rendelkezése ellenére más vallásfelekezetbe felvesz: két hónapig

terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Az 1868 : LIII. t.-c. a keresztények vegyes házasságából származó gyermekek vallására nézve a következőket rendeli: *a*) a fiúk atyjuknak, a leányok anyjuknak vallását követik; az ezzel ellenkező szerződés, térítvény, vagy rendelkezés érvénytelen és jogerő nélküli lévén (12. §.); *b*) ha a szülők valamelyike más vallásra tér át: a 7-ik évet még be nem töltött gyermekek nemők szerint követik az áttétet (14. §.); *c*) házasságon kívül született törvénytelen gyermekek, ha atyjuk által elismertetnek, a törvényes gyermekekkel egyenlő szabály alá esnek, ellenkező esetben anyjuk vallását követik (16. §§.); *d*) oly gyermekek, kiknek szülője ismeretlen, annak vallását követik, aki őket felfogadta; ha felekezeti lelenházba adatnak, ezen felekezet vallásában, más esetben pedig azon vallásban nevelendők, mely a találás helyén többségben van (18. §§.). Ezekhez hozzávéve a 2. §. intézkedését, mely szerint más vallásfelekezetre áttérni annak szabad, aki életkora 18. évét már betöltötte, vagy habár fiatalabb korban férjhez ment: eredményként megállapíthatjuk azokat az eseteket, melyekben a törvény a más vallásfelekezetbe való felvételt tiltja. Az egyik mód a megkeresztelés (elkeresztelés), a másik az előzőleg már megkeresztelt egyén felvétele, vagyis az áttérés. Ezen kihágást szándékosan és gondatlanságból lehet elkövetni. Gondatlanságot képez a lelkésznek az a felületessége, ha a keresztelés vagy áttérés esetében minden elfogadható bizonyíték nélkül hitelt ad az érdekelt fél egyoldalú kijelentésének, mely szerint pl. ha a kath. pap által keresztelendő fiúgyermek atyja katolikusnak mondja magát holott protestáns, vagy ha az áttérni szándékozó egyén 18 évesnek mondja magát, holott még fiatalabb stb. Ily esetek-

ben hivatalból kell a lelkésznek beszerezni a szükséges adatokat s ha ezt elmulasztja, gondatlansággal járt el.

Az 1868: LIII. t.-c.-nek fentebb közölt 12. és 16. §§-ait az 1894: XXXII. t.-c. hatályon kívül helyezte. Az 1894: XXXII. t.-c. 1. §-a pedig úgy rendelkezik, hogy a különböző vallásfelekezethez tartozó házasságok házasságuk megkötése előtt egyszersmindenkorra meg egyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az atya vagy az anya vallását kövessék, illetőleg abban neveltessenek. Tehát a kihágási büntető-törvénykönyv 53. §-ába foglalt kihágás ezen tényálladéka elesik; mert eszerint a vegyes vallású házaspárnak a házasság megkötése előtt történt kölcsönös meg egyezése alapján, pl. a róm. kath. lelkész a reform. apa fiát is megkeresztelheti és a róm. kath. egyház kebelébe felveheti ép úgy, mint a róm. kath. anya leányát.

54. § Aki az 1868: LIII. t.-c. 22.-ának intézkedése ellenére a megholtak eltemetését erőszakkal vagy fenyegetéssel megakadályozza: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Az 1868: LIII. t.-c. 22. §-a kimondja, hogy: „Temetőben a különböző vallásfelekezetek tagjai vegyesen és akadálytalanul temetkezhetnek“. Ezt a temetkezési szabadságot védi a jelen §. s eszerint az abban meghatározott kihágást az követ el, aki erőszakkal vagy fenyegetéssel megakadályozza, hogy valamely temetőben az egyik vagy másik felekezet elhalt tagja eltemettessék. E kihágás alanya bárki lehet, tehát nemcsak a lelkész, aki pl. más felekezetbeli halott eltemetését saját felekezeti temetőjében megakadályozza, hanem mások is, kik azt megteszik. E kihágás csak szándékos lehet, mert a szándék már magában a tettben rejlik, s ha valaki jóhiszeműségével védekezik, azt be kell bizonyítania. Elsőfokulag a járásbíróság ítél.

IV. FEJEZET.

*PéNZ ÉS ÉRTÉKPAPIROK HAMISÍTÁSÁRA VONATKOZÓ
KIHÁGÁSOK.*

55. §. Aki nem azon célból, hogy forgalomba tétessék, nagyobb mennyiségben: 1. hamis fémpénzt vagy papírpénzt készít vagy készíttet; 2. a valódi fém- vagy papírpénzen olyan változást eszközöl vagy eszközöltet, hogy az nagyobb értékűnek látszassék; 3. a valódi fémpénz fémtartalmát csökkenti vagy csökkenteti: 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. „Fémpénz“ alatt az arany, ezüst, réz vagy más öntvényből készült forgalmi eszközöket értjük s ezek között a kisebb értékű pénzdarabok, névszerint a rézpénz s az ezüsből készült egy-, két- és 5-koronás pénzdarabok váltópénz néven ismertek. „Papírpénz“ alatt a fémpénz forgalmát helyettesítő államjegyek, tehát a 10—20 és 100 koronás kibocsátványok értendők, melyektől megkülönböztetendők a pénzzel egyenlőnek tekintett bankjegyek, vagyis az osztrák-magyar bank által kibocsátott 200, 500 és 1000 koronás utalványok. Elsőfokban a járásbírótság ítél.

56. §. Aki nem azon célból, hogy forgalomba tétessék, hamis vagy meghamisított pénz készítésére, illetőleg meghamisítására, erőműtani vagy vegyészeti készüléket, érc- vagy falemezt, vagy lenyomatot használ, habár ily eszközökkel csak egy hamisítványt vagy több hamisítványnak egy vagy több részét állította is elő: 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t. Elsőfokban a járásbírótság ítél.

57. §. Aki az 55. és 56. § okban meghatározott cselekményt a büntető-törvénykönyv 210. és 211. §-aiban

meghatározott értékpapírokra vonatkozólag követi el : 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel ; az pedig, aki azt a büntető-törvénykönyv 412. §-ában meghatározott bélyegekre vonatkozólag követi el : egy hónapig terjedhető elzárással, és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. E §. tulajdonképen csak kibővítése az 55. és 56. §-ok rendelkezésének, amennyiben az ezekben meghatározott bűncselekmény tárgyait a pénzzel egyenlőnek tekintett értékpapírokra is kiterjeszti. A pénzzel egyenlőnek tekintett értékpapírokat a BTK. következőleg határozza meg : 210. §. A papírpénzzel egyenlőnek tekintetnek a bemutatóra szóló nyomtatott kötelezvények, bankjegyek, részvények, ezeket pótló ideiglenes részvényjegyek, utalványok vagy nyugták, úgyszintén ezen papírokhoz tartozó kamatvagy osztalék-szelvények és szelvényi utalványok (couponok és talon), melyek valamely állam kormánya, vagy ilyen papírok kiadására jogosított közpénztár, község, társulat, szövetkezet, testület vagy magános által kibocsáttatnak. 211. §. A papírpénzzel egyenlőnek tekintetnek továbbá azon névre szóló kötelezvények és azoknak kamatszélvényei és szelvény-utalványai is, melyeket a magyar kormány vagy valamely magyar közpénztár bocsátott közre, ha azok tőzsdei forgalom tárgyát képezik.

A bélyegjegyekre vonatkozólag a BTK. 412. §. így szól : „Aki az állam által kiadott bélyeget, postajegyet vagy az adó biztosítására szolgáló más jegyet, pecsétet stb. utánoz vagy meghamisít, úgyszintén aki ily bélyegeket, jegyeket, pecsétet tudva forgalomba hoz, vagy azokat értéktelenítési jelök eltávolításával ismét használja : bélyeghamisítás miatt . . . büntetendő”. A jelen §. szerint az 55. és 56. §-ban meghatározott

cselekményt a BTK. 210. és 211. §-ában meghatározott értékpapirokra s a 412. §-ban meghatározott bélyegjegyekre vonatkozólag is el lehet követni. Elsőfokban a járásbíróóság ítél.

58. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki a hamis pénz vagy az ezzel egyenlőnek tekintett értékpapír vagy hamis bélyeg készítésére alkalmas lemezt, mintát, metszetet, bélyegnyomót a hatóságnak vagy a közforgalmi papír kiadására jogosítottnak engedélme nélkül készít, vagy azt másnak mint a jogosított megrendelőnek adja át; úgyszintén aki e tárgyakról másnak lenyomatot ad.

J e g y z e t e k. E kihágás elkövetése nemcsak szándékos, hanem gondatlanságból eredő is lehet. Elsőfokban a járásbíróóság ítél.

59. §. Aki oly minőségű érmekeket, emlékpénzeket, játékjegyeket, címjegyeket, hirdetéseket, árújegyeket vagy más hasonló tárgyakat készít, melyek felületes megtekintés mellett könnyen fémpénznek, illetőleg papírpénznek vagy bélyegjegynek tekinthetők, úgyszintén az is, aki az ilyen minőségű tárgyakat forgalomba hozza: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. E kihágás tényálladéka határos a csalás fogalmával. E kihágás tárgyai a különböző érmek, emlékpénzek, játékjegyek stb., melyek felületes megtekintés mellett fém- vagy papírpénznek, illetőleg bélyegjegynek látszanak. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Elsőfokban a járásbíróóság ítél.

V. FEJEZET.

A családi állás elleni kihágások.

60. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon anyakönyvvezető: 1. aki az állam törvényei szerint érvényes házasságból született gyermeket, noha e körülményt tudta, az anyakönyvbe, mint az állam törvényei szerint törvényest, be nem jegyzi, vagy viszont a törvénytelen gyermeket törvényesnek jegyzi be; 2. aki azon esetben, ha az anyakönyvben törvénytelen születésűnek bejegyzett gyermek az illetékes hatóság által jogerejüleg törvényes születésűnek nyilvánított: a hatóságnak azon meghagyását, hogy a törvényessé nyilvánítást vagy törvényesítést az anyakönyvbe bejegyezze: nem teljesíti; 3. aki az anyakönyvben törvényes születésűnek bejegyzett gyermekre vonatkozólag, ha azt a bíróság jogerejű ítélete által törvénytelen születésűnek nyilvánította: az illetékes hatóság által vele közlött ítéletnek ezen tartalmát, a felhívás ellenére, az anyakönyvbe be nem jegyzi.

J e g y z e t e k. Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t. c. életbelépte napjától, vagyis 1894. év december 18-ától fogva a születési-, házasságkötési és halálozási anyakönyveket — nem mint eddig a felekezeti lelkészek — hanem az állami anyakönyvvezetők vezetik érvényesen a törvény szerint meghatározott módon s ezen időtől fogva a felekezetek lelkészei anyakönyveiket csupán egyházi használatra vezetik.

VI. FEJEZET.

A közbiztonság elleni kihágások.

61. §. Akik a hatóság vagy magánosok elleni erőszak, gyilkosság, rablás, zsarolás, lopás vagy két ízben elkövetett orvvadászat miatt megbüntettetvén, büntetésük kiállása után a hatóság által a fegyverbírhatóstól eltiltattak: ha a tilalmat megszegik, 10 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

J e g y z e t e k. A tilalom megszegése, mint a büntetetés alanyi feltétele csak szándékos lehet; mert akit a hatóság bizonyos fegyverek bírhatóstól eltiltás kiállása után a tilalomról tudomást nyert: az tudva és akarva megszegi meg a tilalmat, ha ennek ellenére fegyvert tart. — A bíráskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

62. §. Az, akinek bizonyos lakhelye nincs, vagy azt elhagyja és foglalkozás vagy munka nélkül csavarog, ha a hatóság által kitűzött határidő alatt sem a fenntartására szolgáló eszközöket, sem azt, hogy azok tisztességes megszerzésére törekszik, kimutatni nem képes: mint csavargó, nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő.

63. §. Aki csavargás miatt megbüntettetett és büntetése kiállása után két év alatt ismét csavargásban találtatik: egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

64. §. A szülők, gyámok, gondnokok vagy felügyelők, akik életkoruk 16-ik évét még be nem töltött gyermeküket, gyámolt- vagy gondnokoltjukat vagy a felügyeletük alatt álló egyént csavarogni engedik, vagy csavargásának megakadályozása végett a házi fegyelmem rendszabályait a lehetőségig nem alkalmazzák: 200 koronáig, visszaesés esetében, ha utolsó bünte-

tésük kiállításától két év nem múlt el: 400 koronáig terjedhetőleg büntetendők.

65. §. Azon helyeken, hol javítóintézet létezik: az életkoruk tizenhatodik évét be nem töltött csavargók a hatóság által a javítóintézetbe szállíttatnak és abban egy évig terjedhetőleg neveltetnek.

Jegyzetek. A csavargás büntethetőségének tárgyi feltétele az, hogy a hatóság a csavargásban talált cgyén részére bizonyos határidőt tűzzön ki, mely alatt a fenntartására szolgáló eszközöket vagy legalább az ezek megszerzésére irányzott tisztességes törekvést kimutatni köteles. Míg a hatóság ily határidőt ki nem tűzött s amíg a határidő eredménytelenül le nem telt: addig a 62. §. alkalmazhatásának leglényegesebb feltétele hiányzik. Az elkövetés mindegyik esetben szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Gondatlanság azt terheli, aki figyelmen kívül hagyja a csavargás veszélyes következményeit, vagy aki nem törődik az alája rendelt kiskorúak időtöltésével. Akár elítélhető volt a kiskorú, akár nem: a javítóintézetbe szállításra vonatkozó intézkedés mindegyik esetben végrehajtható, ha különben a csavargás kihágása felett itélni hivatott hatóság magát a csavargást megállapítja. — A bíráskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

66. §. Aki hatósági engedély nélkül nyilvános helyen, vagy házról-házra koldul, vagy aki 16 éven alúli gyermekeket a koldulásra biztat vagy koldulni küld, vagy e célból másnak rendelkezésére bocsát, nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő. A kolduló gyermekekre a 65. §. intézkedése alkalmazandó.

67. §. Egy hónapig terjedhető elzárással büntendő az, aki koldulás miatt megbüntettetvén, ha utolsó büntetése kiállításától két év nem múlt el, hatósági engedély nélkül nyilvános helyen vagy házról-házra ismét koldul.

68. §. Két hónapig terjedhető elzárással büntetendők azon hatósági engedély mellett vagy anélkül koldulók :
 1. akik éltük 14-ik évét túlhaladták, ha három tagnál nagyobb számban ugyanazon helyen együtt ; vagy
 2. akik a hatóság által megállapított időn kívül koldulnak ; 3. akiknél a koldulás alkalmával fegyver van ; 4. akik nyitva nem levő lakásba, előzetes engedély nélkül bemennek ; 5. akik nyomort, szerencsétlenséget, testük valamelyik tagjának hiányát vagy hibás voltát, látó-, halló-, beszélő-tehetségük hiányát, vagy elmetehetségük megzavarodását színlelik.

J e g y z e t e k. A 12-ik életévét meg nem haladott kolduló gyermek nem büntethető, hanem az őt koldulásra felhasználó egyén egyedül büntetendő ; ha azonban az illető gyermek már idősebb 12 évnél, a körülményekhez képest ő is büntethető. A 16. éven aluli gyermekek felhasználása háromféle módon történhetik. Az első mód a gyermek biztatása koldulásra mely esetben a kihágás már a biztatás által be van végezve. A másik módozat abban áll, hogy az illető tényleg koldulni küldi a hatalmában levő gyermeket, mely esetben a hatósági engedély hiánya képezi a büntethetőség további feltételét. A harmadik mód az, hogy valaki a gyermeket koldulás céljából másnak rendelkezésére bocsátja, mely esetben a koldulás tényleges bekövetkezése nem szükséges a büntethetőséghez. Ha a koldulásra a gyermeket szülője, gyámja, gondnoka vagy felügyelője használta fel és a BTK. 84. §. a büntethetőséget ki nem zárja, — büntetendő a kiskorú is, ha a koldulást a hatósági közegek felhívása, intése vagy figyelmeztetése ellenére követte el (27. §. 2. bek.). A koldulás kihágása szándékos vagy gondatlanságból eredő lehet. A gondatlanság itt abban áll, hogy a tettes nem ismeri a koldulásra vonatkozólag fennálló törvényes vagy hatósági tilal-

makat, de bír annyi belátással, hogy a hatósági engedély nélkül üzött koldulás veszélyeit megítélni képes, s ennek dacára elmulasztja a hatósági engedély megszerzését és a koldulásra nézve szükséges tudnivalók megismerését. A kolduló gyermekekre nézve a 65. §. intézkedése lévén alkalmazandó, e szerint azon helyeken, hol javító-intézet van, az életkoruk 16. évébe nem töltött koldulók a hatóság által a javító-intézetbe szállíttatnak s abban 1 évig terjedhetőleg neveltetnek. A 66—68. §-okban körülírt kihágásokra nézve a bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

69. §. A 62—68. §-ok intézkedései által a toloncozásra nézve fennálló szabályok nem érintetnek. Csavargás vagy koldulás miatt elítéltek, büntetésük kiállása után is, ha belföldiek: illetőségük helyére utasíthatók; ha pedig külföldiek: az országból kiutasíthatók.

Jegyzetek. A csavargás és koldulás kihágása miatt az a hatóság van hivatva a bíraskodásra melynek területén panaszlott a kihágást elkövette. Ha az illető egyén nem oda illetékes, a büntetés kiállása után a rendőri hatóság illetősége helyére toloncoltatja, esetleg az országból kiutasítja.

A toloncozás iránt az 1885. évi toloncozszabályzat intézkedik. Eszerint eltoloncozhatók: a csavargók, a házról-házra nyilvánosan koldulók s a közbiztonságra nézve alaposan gyanús személyek, a kéjnlők, az elbozsátott fegyencek, a jelen törvény 62., 63., 66., 67., 68. és 70. §-ai alapján elítélt egyének, a BTK. 64. §. alapján kiutasításra ítélt külföldiek, vagy anélkül is. ha a fentebb felsoroltakhoz tartoznak, vagy az országban maradásuk a közbéke vagy az állam biztonsága szempontjából veszélyes. Toloncügyben elsőfokú hatóság a vármegyében a főszolgabíró, városban a rendőrkapitány.

70. §. Aki a magyar állam területéről vagy annak egyik részéről, vagy valamely vidék, város vagy község területéről a hatóság által jogerejűleg kitiltatott és a tilalom tartama alatt oda, ahonnan kitiltatott, a hatóság engedélye nélkül visszamegy: egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

J e g y z e t e k. A BTK. 64. §-a szerint a külföldiek büntett miatt történt elítélés esetében mellékbüntetésül az országból való kiutasításra is ítéltetők s a visszatéréstől örökre vagy határozott időre eltilthatók. Ezenkívül csak a rendőri hatóság intézkedhetik az irányban, hogy valaki bizonyos helyről vagy az egész államból kitiltassék. A bírói kiutasítás osztrák alattvalók ellen is alkalmazható, ellenben horvát-slavon alattvalókra nem alkalmazható. (BTK 6. §) A kiutasítottat honosságának megállapítása után a kir. ügyész átkísérteti azon ügyészséghez, melynek székhelye legközelebb fekszik az illető honának határához, ez az ügyészség pedig átszolgáltatja a közigazgatási hatóságnak, a fegyházigazgató szintén kir. ügyésznek adja át a kiutasítandót további intézkedés végett. Ezen kihágás csak szándékos lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

71. §. Aki alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés céljából a hatóságok vagy magánszemélyek félrevezetésére hamis útlevelet, katonai elbocsátó-levelet, iparkönyvet, cselédkönyvet, képesítvényi vagy igazoló bizonyítványt készít, vagy a valódit meghamisítja, vagy ily hamis vagy hamisított okiratot használ, vagy ilynemű valódi, de másnak számára kiállított okiratot a maga részére használ: egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

J e g y z e t e k. Az itt felsorolt okiratok túlnyomóan közokiratok, s jogsértést eredményező vagy eredményezhető hamisításuk a BTK, 391. s következő §-ai

szerint büntetendő, amennyiben ez iránt a jelen törvény külön intézkedést nem tartalmaz. Ez az intézkedés tehát úgy viszonylik az okirathamisításra vonatkozó rendelkezésekhez, mint a *lex specialis* a *lex generalis*hoz s e szerint akkor is a jelen törvény alkalmazandó, ha a hamisítás máskülönben teljesen megfelel a BTK. 391. vagy 392. §-ok ismérveinek, de ezen kivételes törvény alá is foglalható. Az elkövetési cselekedet kiegészítő részeül alanyi szempontból megkivántatik, hogy a tettes alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés céljából kövesse el a hamisítást. Az alkalmazás különböző lehet. Első sorban valamely fizetéssel állás vagy szolgálat elnyerése értetik, de ide számíthatók: az iskolába való felvétel, valamely képesítő vizsgára való becsátás is, pl. iskolai bizonyítvány hamisítása felsőbb osztályba való felvétel végett, egyetemi leckeönyv hamisítása, egy elhalt tanuló érettségi bizonyítványának más névre hamisítása. Ezt ugyan kihágásnak minősítette a Curia, de véleményem szerint ez esetben a BTK. 391. §. lett volna alkalmazandó, mert oly nagyfontosságú közokirat, minő az érettségi bizonyítvány s ehez hasonló bizonyítványok nem tartozhatnak a jelen törvény 71. §-ban foglalt „képesítvényi bizonyítvány“ fogalma alá. A 71. §-ban megjelölt valamelyik cél feltétlenül szükséges a büntethetőséghez, miért is ennek hiánya kizárja e §. alkalmazhatóságát. Ezen kihágás elkövetése csak szándékos lehet. Az elsőfokú bíraskodás a járásbíróóság hatásköréhez tartozik.

72. §. Aki szállodákban, vendéglőkben, az idegeneknek nyilvántartására hatóságilag megrendelt vendégekönyvbe vagy jegyzékbe, ha a könyv vagy jegyzék átadása mellett arra felhivatott, nevét, állását és lakhelyét be nem írja: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Aki pedig a hatóság téve-

désbe ejtése végett nevét, állását vagy lakhelyét hamisan írja be: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

73. §. Vendéglősök vagy szállodatulajdonosok, kik a náluk megszállott idegent, a hatóságilag meghatározott idő alatt, az előbbi szakaszban megjelölt bejegyzésre fel nem hívják, vagy amennyiben az idegen a felhívásnak a hatóságilag kiszabott idő alatt eleget nem tenne, erről a hatóságot nem értesítik: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ugyanezen büntetés éri a szolgaszemélyzetnek szontagját is, akit a szolgáltató által e tekintetben reá bízott kötelességének elmulasztása terhel.

J e g y z e t e k. A közbiztonság érdekében szükséges, hogy az utazók bejelentessenek. E tekintetben azonban általános szabályok nincsenek s a bejelentés kötelességének kimondása az illető város tetszésétől függ. csupán a fővárosra nézve rendelkezik az 1879. évi XXVIII. t.-c. E szerint a bejelentendő személy, ki a bejelentési lapok kitöltéséhez szükséges adatokat a bejelentésre kötelezettnek bmondani vonakodik, úgyszintén a bejelentésre kötelezett, ki a lapok kitöltésének ezt az akadályát a rendőrségnél feljelenteni elmulasztja: rendőri úton 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (9. és 19. §§-ok). E törvény mintájára szabályozták a bejelentési ügyet a többi városok is. A 72. és 73 §§-ok szerinti kihágás szándékosan és gondatlanságból követhető el. Mindkét esetben a bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

VII. FEJEZET.

A közrend és közszemérem elleni kihágások.

74. §. Vendéglősök, korcsmárosok vagy kávéház-tulajdonosok, akik vendéglőjükben, korcsmájukban vagy kávéházaikban a hatóságilag megállapított zárórákon túl vendégeket időzni engednek, úgyszintén akik a hatósági közegek azon meghagyásának, hogy helyiségeiket zárják be, nem engedelmeskednek; valamint azok is, akik a hivatásában eljáró hatósági közeget be nem bocsátják, vagy eljárását akadályozzák. vagy pedig vendégeiket az elől elrejtik: 100 koronáig, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállításától két év nem múlt el: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Azon vendég pedig, aki a záróra után a vendéglős, korcsmáros, kávéháztulajdonos vagy ezek megbízottjának vagy a hatósági közegnek felhívására el nem távozik vagy elrejtőzik: 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A vendéglői, korcsma- és kávéházi helyiségekre vonatkozólag kétféle érteleme lehet a zárórának. Egyik az, hogy az ily helyiségben bizonyos időn túl vendégnek időzni nem szabad; a másik az, hogy a zenélés vagy nyilvános multság csak bizonyos ideig tarthat, habár a helyiség ezentúl is nyitva maradhat. A jelen §. tárgya csak az előbbi értelemben vett záróra. A főváros szabályrendeletei mindkét arányban meghatározzák a zárórákat. Így az 1884. évi 743. kgy. szabályrendelet meghatározza a korcsmák, vendéglők és sörházak vendégfogadási és zenélési idejét. Az 1888. évi 610. kgy. számú szabályrendelet pedig a kávéházak és kávémérések nyitva tartási idejéről intézkedik. A zenélést illető tilalom

vagy a záróra meg nem tartása miatt a büntetés az 1884. évi szabályrend. 37. §-a alapján szabandó ki, a záróra megszegése miatt azonban a jelen §. alkalmazandó. A büntethetőség általános feltétele az, hogy a záróra törvényhatósági szabályrendelettel jogérvényesen meg legyen állapítva. Ezért az ítéletben a szabályrendeletre hivatkozni kell, ellenesetben az eljárás semmis. Miből következik az is, hogy szabályrendelet nem léteben büntetendő ítélet nem hozható. A vendég büntethetőségének feltétele nem csupán a zárórán túl tilos helyiségben időzés, hanem hogy a záróra bekövetkeztére az üzlettulajdonos vagy a rendőrség által figyelmeztetve, illetve a távozásra felszólítva lett legyen. E kihágást szándékosan és gondatlanságból lehet elkövetni. — A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

75. §. Verekedés az utcán vagy nyilvános téren, korcsmában, vendéglőben vagy más nyilvános, vagy a közönség használatának nyitva álló helyen, ha testi sértés nem követtetett el: nyolc napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A büntetés mindazok ellen alkalmazandó, akik a verekedésben részt vettek vagy másokat a verekedésre felhívtak vagy bátorítottak. Aki ilyen verekedés közben fegyvert vagy más veszélyes eszközt ragad: 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A verekedés két vagy több személy kölcsönös tetteleges bántalmazását jelenti. Kihágássá az ily tettegesség akkor minősül, ha nyilvános helyen követtetik el s ezáltal sérti a közrendet. Ha a bántalmazást egyik fél gyanánt közhivatalnok követi el, hivatása gyakorlatában: ez nem kihágásban válik bűnössé, hanem vagy büntetlen marad, ha az őt

megtámadó bántalmazóval szemben önvédelem gyanát használt tettelegességet, ami pl. a korcsmai verekedést megakadályozni törekvő rendőrrel gyakran megesik; vagy hivatali visszaélés miatt büntetendő, ha szükség és helyes ok nélkül bántalmazott valakit. Hogy ki kezdte meg a tettelegességet, ez a tényálladék szempontjából közömbös, ellenben szükséges, hogy a másik vagy többi személy is viszonyozza azt s ebből egymás testének kölcsönös ütlegetése vagy dulakodás következze be testi sértés nélkül. Eszerint a „verekezés“ fogalmából az egyoldalú bántalmazás ki van zárva. Az ily egyoldalú tetteleges bántalmazás rendszerint a BTK. 261. §-ába ütköző tetteleges becsületsértést képez. Kétségtelen, hogy a törvény ratiója szerint a nyilvános helyen történt verekedésben résztvevők közül azok, akik könnyű testi sértés miatt, indítvány hiánya vagy visszavonása miatt nem büntethetők, verekedési kihágás miatt ítélandók el. Kiemelendő még a belügyminis-teriumnak egy általános érvényű utasítása, mely szerint a feljelentett verekedési ügyben az illetékes közigazgatási hatóságnak nyomoznia kell, hogy a panaszolt bántalmazások orvosi láttelellettel igazolható testi sértést képeznek-e, s ha ilyet megállapítani nem lehet, saját hatáskörében hozzon ítéletet. E kihágás természeténél fogva rendszerint szándékos. A bíraskodást a köz-igazgatási hatóság gyakorolja.

76. §. Aki nyilvános táncvigalmat, álarcos-menetet, hangversenyt, tűzijátékot, állatseregletet, kiállítás vagy hasonló látványt, amelyre fennálló ministeri rendelet vagy szabályrendelet szerint a hatóság engedélye szükségeltetik, ennek engedélye nélkül, vagy az engedély megszegésével rendez, illetőleg tart: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. E kihágások tárgyai az oly nyilvános mulatságok vagy mutatványok, melyekhez hatósági

engedély szükséges. Az engedély szükséges voltát ministeri vagy szabályrendelet állapítja meg, de maga az engedély mindig a helyi rendőrség által adandó meg; ezért az engedélyt nyert egyén bizonyos díjat köteles fizetni. Az ilyen díjakat a pénzügyi törvények s részben a törvényhatósági szabályrendeletek határozzák meg, s így első sorban ezek szolgálnak irányadókul arra nézve, hogy melyek a hatósági engedélyhez kötött nyilvános multságok. Amelyekre engedélyezési díj nincs megállapítva, azok nincsenek is engedélyhez kötve s nem is tartoznak a jelen §. keretébe. Az 1875: XXV. t.-c. 7. és 8. §§. meghatározzák, hogy minő bélyegilleték fizetendő a belépti díj mellett tartandó nyilvános előadások után. Az engedély kérésének mellőzése mindenkor együttjár azzal, hogy az engedély után járó bélyegilleték és díj sem fizettetik le. A kihágás felett ítélkező hatóságnak tehát kötelessége a büntetés kiszabása mellett a lelet felvétele és az engedélydíj utólagos beszédése iránt is intézkedni. A bíraskodás a közigazgatási hatósághoz tartozik.

77. §. Négy száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon szintársulati igazgató: aki a belügyministertől nyert jogosítvány nélkül vagy habár azzal, de a hatóság engedélye nélkül színielőadást tart, vagy a nyert engedélyt megszegi.

Visszaesés esetében, ha utolsó büntetése kiállításától két év nem múlt el: a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető.

J e g y z e t e k, Szinigazgatói jogosítványt csak a belügyminister adhat. Előadások tartására azonban még a jogosítvánnyal bíró szinigazgató is csak úgy van jogosítva, ha ezt a helyi hatóság megengedi. E tekintetben ma is az 1848: XXXI. t.-c. van érvényben, mely szerint színházak a törvényhatóság engedélye

nélkül nem nyithatók; nyilvános színelőadások csak a helyi hatóság tudtával és engedelmével tarthatók. E törvény s ezt kiegészítő rendeletek alapján megyékben a főszolgabíró gyakorolja a színészet felett a rendőri felügyeletet. Az 1872. évi 20,766. sz. belügym. rendelet szerint a színigazgatóktól az igazgatói engedély felmutatása követelendő. Kivétetnek a műkedvelői színelőadások, melyekhez engedély nem szükséges. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja,

78. §. Aki nyilvános ünnepélyek, népünnepek, körmenetek vagy más csoportosulások alkalmával a szerencsétlenségek kikerülése és a rend fentartása céljából tett hatósági intézkedéseket megszegi: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. E §. tárgya mindenkor csak valamely alkalmi intézkedés, melyet a rendőri hatóság ünnepélyek és csoportosulások alkalmával tesz. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

79. §. Varázsolással, szellemek idézésével, jóslásokkal, kártyavetéssel, álmofejtésekkel, ráolvasással s mások rászedésére számított hasonló szemfényvesztésekkel üzletszerűleg foglalkozók: nyolc napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Visszaesés esetében, amennyiben ez a büntetés kiállításától számítandó két év alatt történik: a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig emelhető.

J e g y z e t e k. Ezen kihágás a csalás fogalmához csatlakozik s azt mintegy kiegészíti. Csalást pedig az követ el aki azon célból, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, valakit ravasz fondorlattal tévedésbe ejt vagy tévedésben tart és ezáltal annak vagyoni kárt okoz. (BTK. 379. §.) Aki mást a szemfényvesztés valamely módjával rászed: tulajdon-

képen szintén csalást követ el, mert célja az, hogy magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen; eszköze a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás, cselekményének eredménye pedig rendszerint a rászedett egyén megkárosítása. A különbség tehát a károsítás esetében csak az, hogy a csaláshoz a ravasz fondorlat is szükséges, holott a varázslás és szemfényvesztés ilyennek rendszerint nem tekinthető, mert a természetfölötti dolgok lehetetlenségét a műveletlen ember is képes felismerni. E kihágás természeténél fogva csak szándékos lehet. Elsőfokulag a járásbíróóság ítél.

80 §. Aki nyilvános helyen felállított emlékszobrot, emlékművet, sírt, síremléket, képet vagy más művészeti tárgyat szándékosan bemocskol; aki köztemetőt, nyilvános sétányt, kertet, útmelletti vagy más ültetvényt, azok kerítését, vagy nyilvános téren létező és a közönség használatára szolgáló asztalt, padot, világításra szolgáló lámpát; végre az, aki valamely útmutatót, község- vagy mértföld-jelzőt vagy jogosan felállított tilalom-táblát szándékosan megrongál vagy bemocskol: három napig terjedhető elzárással és 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő,

J e g y z e t e k. Az utakon, utcákon, tereken vagy más közhelyeken levő tárgyak úgyszólván a közönség oltalma alatt állanak s az ilyenek szándékos megrongálása vagy bemocskolása különböző büntető intézkedések alá esik. Így a BTK. 420. §-a szerint vétséget követ el, aki a vallási szertartásra rendelt épületet, sírt, síremléket, emlékszobrot vagy más tárgyat jogtalanul megrongál, elpusztít vagy megsemmisít. Ugyanezen tárgyak részben a jelen §. intézkedése alá is tartoznak, míg az itt felsorolt többi tárgyak, pl. a köztemetők, nyilvános sétányok, kertek, ültetvények, ha szándékosan megrongáltatnak vagy bemocskoltatnak, s ha azokról későbbi törvények nem intézkednek

kizárólag a jelen §. alá tartoznak. Ha azonban ezen megrongálás lopással vagy más bűncselekménnyel jön kapcsolatba: akkor az utóbbi súlyosabb bűncselekmény absorbeálja a kihágást. Ezen kihágás csak szándékos lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

81. §. Kéjnök, akik a reájuk vonatkozó hatósági szabályokat meg nem tartják: egy hónapig terjedhető elzárással büntetendők.

J e g y z e t e k. E §-t az 1884 évi 837. sz. a. alkotott fővárosi szabályrendelet intézkedései egészítik ki. Eszerint a kéjnök tartozik a rendőrségnél személyesen jelentkezni, ahol türelmi bárcát kap, mely kéthavonként megújítandó. A magánkéjnök lakása változtatását bejelenteni tartozik. A kéjnök tartoznak magukat hetenként kétszer a rendőrorvos által megvizsgáltatni. E szabályrendelet a bordélyház-tulajdonosok kötelességeit is megszabja, s rájuk 4–100 koronáig terjedhető pénzbüntetést, valamint 5 napig terjedhető elzárást állapít meg, ha kö ellességeiket megszegik. A jelen kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

82. §. Aki a gyógy- vagy szülész-intézetek, úgyszintén a fürdők felállítására és kezelésére nézve a közszemérem szempontjából kiadott szabályokat megszegi: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

83. §. Aki a közönség szemléletének kitett helyen szemérmert sértő módon öltözet nélkül fürdik: nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő.

J e g y z e t. Mindkét §. a közszemérem megsértését teszi intézkedése tárgyává. A BTK. 248. és 249. §§-ai is közszemérem elleni vétségre vonatkoznak. Az előbbi §. szerint vétséget követ el, aki fajtalanságot tartalmazó iratot, nyomtatványt vagy képes ábrázolatot

nyilvános helyen kiállít, árul vagy terjeszt; az utóbbi pedig büntetést szab ki arra, aki szemérmert sértő cselekmény nyilvános elkövetése által közbotrányt okoz. A közszemérem elleni kihágás jelen §§-ai határosak e vétségek fogalmával, mert itt is nyilvánosan elkövetett szemérmert sértő cselekményekről van szó. Ezen §§-ok alkalmazhatóságának első feltétele az, hogy a szemérmertsértés ne essék a BTK. 248. vagy 249. §. alá. A 82. §. csak a büntetést állapítja meg a jelen törvény keretén kívül álló szabályok megsértésére és így e kihágás tényálladéka az illető szabályokban foglaltatik. Ezen szabályok a különböző törvényhatóságok területén különböznek. A bírónak tehát az illető helyhatóság szabályrendeletét kell ítélete alapjául elfogadnia s a büntetés kiszabásánál annak §-ára hivatkozni. A 83. §. már magában foglalja a kihágás egész tényálladékat. Mindkét kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíraskodást mindkét esetben a közigazgatási hatóság gyakorolja.

84. §. Aki nyilvános helyen botrányt okozó részeg állapotban jelen meg: 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

85. §. Aki mást korcsmában, vendéglőben vagy más nyilvános helyen szándékosan lerészegít, továbbá akik szeszes italok eladásával iparszerűleg foglalkoznak és ezek megbizottjai, ha részegnek, noha ezen állapotát tudják, még szeszes italt adnak: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

A pénzbüntetés 200 koronáig emelhető, ha a kihágás a tizennegyedik évét még be nem töltött kiskorú ellen követtetett el.

Ha a kihágást oly egyén követi el ismételve, ki szeszes italok eladásával iparszerűleg foglalkozik és emiatt már két ízben büntetve volt, amennyiben utolsó büntetésének kiállításától két év nem múlt el: üzlete

folytatásától is, három hónaptól egy évig terjedhető időtartamra eltiltható.

Jegyzetek. A részegség magában véve nem büntetendő, sőt mivel az korlátozza vagy megszünteti a tettes akaratának szabadságát, ebből a szempontból inkább enyhíti vagy esetleg ki is zárja a büntetendő cselekmény beszámítását. De bizonyos esetekben magát a lerészegedést, illetőleg a lerészegítést mégis büntetni kell, még pedig akkor, ha valaki részeg állapotával a közrendet megzavarja, vagy ha a lerészegítés a közrend megzavarását vagy fiatalkorú egyének megrontását vonhatja maga után. A részegség fokát tekintve, lehet teljes vagy nem teljes, aszerint amint a részegség öntudatlan állapotot idézett elő vagy nem. Minthogy a teljes részegség öntudatlan állapotot idéz elő és ily állapotban elkövetett cselekmény a BTK. 76. §. értelmében nem számítható be a tettesnek: miből következik, hogy teljes részegségben elkövetett bűncselekmény miatt senkit sem lehet bűnvádi eljárás alá vonni és illetőleg elítélni, akár gondatlanságból, akár szándékosan esett a részeg állapotba. Kérdés, vajjon ezen általános szabály ezen kihágásokra (84. §.) is alkalmazható-e? A válasz csak az lehet, hogy általánosságban a kihágást sem lehet annak beszámítani, ki azt teljes részegségben követte el. Mégis a jelen kihágás (84. §.) beszámítható annak, ki gondatlanul vagy szándékosan jutott a teljes részegség állapotába. Mert magával a kihágás tényálladékkal okbeli kapcsolatban levő gondatlanság van abban, ha valaki tudatosan vagy könnyelműen helyezi magát oly állapotba, amelyben előreláthatólag nem lesz ura cselekedetének és így akarata ellenére is közbotrányt okoz nyilvános helyen. Ellenben az, aki véletlenül jutott a teljes részegségbe, a BTK. 76. §. alapján felmentendő. A biráskodást úgy a 84. §. mint

a 85. §. szerinti kihágásra nézve a közigazgatási hatóság gyakorolja.

86. §. Aki nyilvánosan botrányt okozó módon állatot kínoz, vagy durván bántalmaz, úgyszintén, ki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolc napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A jelen törvény első sorban nem az állatok védelmét, hanem a közrend megóvását tűzte ki célul, midőn büntetést állapított meg az állatkinzásra. Ebből következik, hogy a büntetethez az állatkinzáson felül a nyilvánosságot és a botrányokozását is megkívánja. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

87. §. Aki nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyen szerencsejáték-vállalatot tart, valamint az is, aki a vállalkozót a szerencsejáték üzésében segíti: két hónapig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A közönségnek nyitva álló helynek tekintendő azon magánlakás, melybe azon célból, hogy szerencsejátékban részt vegyen, bevezetés mellett vagy anélkül mindenki bebocsáttatik.

J e g y z e t e k. A szerencsejáték-vállalat abban áll, hogy az illető vállalkozó berendezzi és fenntartja a szerencsejáték-vállalatot (játékbarlang). Nyilvános helyek: a korcsma, vendéglő, kávéház stb. A közönségnek nyitva álló helyek: a társaskörök, egyesületek, kaszinók helyiségei, melyek annyiban zártkörűek ugyan, hogy azokba rendszerint csak tagjai járhatnak be, de a belépés bizonyos feltételek mellett bárkinek meg van engedve, azért esnek a „közönségnek nyitva álló hely“ fogalma alá. Büntetésen felül lefoglalandó az a pénz is, mely a szerencsejáték céljából kitéve taláttatik. Elsőfokulag a kir. járásbíróóság ítél.

88. §. Aki a 87. §-ban megjelölt helyiségben a

szerencsejátékban részt vesz: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Mi tekintendő szerencsejátéknak: azt a következő 91. §. határozza meg. A szerencsejátékban való activ részvétel, vagyis a játszás még nem vonja maga után a büntethetőséget, hanem szükséges ehhez az is, hogy a játékban való részvétel a 87. §-ban megjelölt helyiségben történjék. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A gondatlanság abból állhat, hogy a játékos — ha nem tudja, — nem jár utána annak, hogy megtudja, vajjon az általa játszott játék tiltott-e vagy sem? Elsőfokulag a kir. járásbírótság ítél.

89. §. A 87. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő azon vendéglős, szálloda-, kávéháztulajdonos vagy korcsmáros: aki bármely helyiséget szerencsejáték üzésére kiad, vagy ilyen használatra átenged.

A megjelölt személyek, ha a jelen szakaszban meghatározott kihágás miatt két ízben már megbüntettek s utolsó büntetésüktől fogva két év még nem telt el: az 1872. évi VIII. t.-c. 91. §-a értelmében vendéglős-, szálloda-, korcsma- vagy kávéháziparuk folytatásától is eltiltandók.

E tilalom legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama pedig öt év.

J e g y z e t e k. E §. szerinti kihágás összefügg a 87. §. esetével. Mindkettőben valaki alkalmat nyújt a szerencsejáték üzésére, csak hogy a 87. §. szerint a játékállalat fentartása képezi az alkalomnyújtást, ellenben a jelen §. arról intézkedik, midőn a helyiség tulajdonosa szerencsejátéokra átengedi a helyiségeit. A kihágás alanya csak az említett üzletek tulajdonosa vagy bérlője lehet. Ezen kihágás csak szándékos lehet, ami a törvény eme szavaiból: „szerencsejáték üzésére kiad vagy ilyen használatra átenged“

nyilván következik. Elsőfokulag a kir. járásbiróság ítélkezik.

A jelen §. második bekezdésében hivatkozott 1872 : VIII. t.-cikket az új ipartörvény vagyis az 1884. évi XVII. t.-c. váltotta fel, s ezért az előbbi törvény-cikk 91. §-át most az új törvény 155. §-a helyettesíti.

90. §. A jelen fejezet eseteiben mindig lefoglalandó azon pénz is, mely a szerencsejáték céljából kitéve találtatik, valamint mindazon eszközök is, melyekkel a szerencsejáték üzetik, vagy amelyek e célra használtatnak.

J e g y z e t e k. Az itt felsorolt tárgyak lefoglalása rendőri intézkedést képez, melyet rögtön kell fogantatítani. A bíróság azután ítéletében szintén rendelkezik a kihágásoknál és (25. §) érvényes BTK. 61. §. értelmében a lefoglalt bűnjeltárgyak fölött.

91. §. Szerencsejátéknak tekintetik az, melyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ.

Az állami lottó, vagy hatósági engedély mellett rendezett bármely más sorsjáték a jelen fejezet alá eső szerencsejátéknak nem tekintetik.

J e g y z e t e k. Ily értelemben határozta meg a szerencsejátékot az 1791 : XXXI. t.-c. és a későbbi udvari rendeletek; de nem sorolták fel a szerencsejátékok neveit s minthogy ez a törvény sem tette azt: előforduló esetekben a bírói gyakorlat s a közfelfogás az irányadó arra nézve, hogy valamely játék szerencsejáték-e, vagy sem. Különbséget szokás tenni általában szórakoztató és hazardjátékok közt. A különbséget abban lehet feltalálni, hogy az előbbi játékoknál a véletlen mellett, — mely egészen ki nem zárható, — túlnyomóan a játékos ügyessége, helyes vagy helytelen számítása dönt; míg a hazardjáték természeténél fogva csaknem kizárólag a véletlenre van alapítva. A tiltott szerencsejátékok közé tartozik a Curia 56. sz.

döntvénye szerint az u. n. ferbljáték. Németországban a legfőbb bíróságok a fogadási irodák (bookmaker) és a totalisateur-t is szerencsejátéknak minősítették, míg nálunk a belügyministerium e nézetet nem osztotta, noha a hazai kriminalisták is a német bíróságok nézetéhez csatlakoztak.

IX. FEJEZET.

A közegészség és testi épség elleni kihágások.

92. §. Kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki szabályszerű jogosítvány nélkül, fizetésért vagy jutalomért, orvosi, sebészi, fogorvosi vagy pedig olyan helyeken, ahol szülész vagy szülésznő van és ezek akadályozva nincsenek, szülésznői teendőt végez;

2. aki szabályszerű jogosítvány nélkül gyógyszert betegek számára árul vagy elad, vagy bizonyos gyógyszert, hatósági tilalom ellenére, habár ingyen osztogat vagy ad.

Visszaesés esetében, ha ezen kihágást elkövetőnek utolsó megbüntetése óta két év még nem telt el: egy hónapig terjedhető elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés állapítandó meg.

J e g y z e t e k. E §. első pontja az 1876: XIV. t. c. 52. §-át helyettesíti. Aki e törvényben meghatározott tilalmat megszegte, kuruzsló gyanánt volt büntetendő. Lényegileg megegyezik ezzel a jelen §. első pontja is, csakhogy szorosabban meghatározta a kuruzslás büntethetőségének feltételeit. A tiltott gyógyítás többféle jogosítványba ütközik, u. m. az orvosi, sebészi- vagy fogorvosi jogosítványba, melyek mindegyikének gyakorolhatása bizonyos törvényes feltételekhez van kötve. A gyógyszerészek s gyógyszerek eladására jogosított orvosokon kívül másoknak semmi szín alatt

sem szabad betegek részére gyógyszert eladni. Az u. n. droguisták jogosítva vannak a gyógyszerek nyers anyagát nagyban eladni; de kicsinyben s különösen betegek részére ép oly kevésbé adhatják el, mint bárki más. Erre vonatkozólag az 1875. évi 26,033. sz. belügyministeri rendelet irányadó, mely büntetést állapít meg az esetre, ha a droguista a gyógyszert kicsinyben eladja. Ezen rendeletet kiegészíti a jelen 92. §. 2. pontja, mely a gyógyszernek betegek részére való jogosulatlan eladását tiltja. Ha tehát a droguista kicsinyben, de nem betegek részére ad el valamely gyógyszert: akkor a 26,033/875. sz. rendelet szerint büntetendő; ha azonban közvetlenül valamely beteg részére történik az eladás: ez esetben a jelen §. alkalmazandó. Bizonyos gyógyszerek, titkos összetételük vagy nyilvánvaló kártékony voltuk miatt, hatósági tilalom alá vannak helyezve. Ezek az u. n. titkos vagy tiltott gyógyszerek. Az 1876: XIV. t. c. 53. §-a szerint a titkos összetételű gyógyszereknek használatra való készítése és árulása, a belügyministertől erre kinyert és szakértői véleményen alapuló engedély nélkül tiltva van. Erre vonatkozik még az 1884. évi 5991. számú belügyministeri rendelet is. Tehát aki belügyministeri engedély nélkül készít és árul titkos gyógyszereket: a hivatkozott törvény értelmében kuruzslás miatt büntetendő. A jelen §. 2-ik pontja nem helyettesíti, hanem csak kiegészíti e törvényt. Itt ugyanis az a büntet-hetőség feltétele, hogy valaki „hatósági tilalom ellenére“ hozzon forgalomba gyógyszert, ellenben az 1876: XIV. t. c. általános tilalmát az szegi meg, aki a belügyminister engedélye nélkül, vagyis a hatóság tudomásán kívül készít vagy árul titkos gyógyszert. A jelen §. alkalmazhatóságának feltétele egy specialis tilalom, s ha e feltétel nem forog fenn, csak a korábbi

törvény alkalmazható. E bűncselekmény elkövetése nemcsak szándékos, hanem inkább gondatlanságból is eredő lehet. Mellékbüntetésül a tiltott szerek elkobozása is elrendelendő. E tekintetben az 1876 : XIV. t.-c. 8. §-a s az ennek kapcsán kiadott 1876. évi 31,023. sz. belügyministeri rendelet intézkednek. Elsőfokulag a kir. járásbíróóság ítél.

93. §. Azon gyakorló-orvos és sebész, aki veszély esetében az első orvosi segélynyújtást alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja, továbbá azon gyakorló-orvos vagy sebész, aki járvány idejében rendes működési területén a hatósági kirendelést el nem fogadja, vagy a járvány folytán megbetegültek részéről kért első orvosi segélyt, s amennyiben lakhelyén más orvos a gyakorlatot nem űzi, a további gyógykezelést alapos ok nélkül megtagadja vagy elutasítja : 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azon szülész vagy szülésznőt, aki sürgős esetekben a hivatásával járó s igénybe vett szolgálatot, valamint azon gyógyszerészt is, aki az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja.

94. §. Az állam, a törvényhatóság vagy a község által alkalmazott azon orvos, sebész, szülész vagy szülésznő, aki ezen hivatalos alkalmaztatásával egybekötött orvosi, sebészi, illetőleg szülési szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja : 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

95. §. Az állam, a törvényhatóság vagy község által alkalmazott azon orvos vagy sebész, aki a járványos betegség idején, habár lemondás folytán, de lemondásának szabályos elfogadtatása előtt hivatalát elhagyja vagy orvosi vagy sebészi alkalmaztatásával egybekötött szolgálat teljesítését alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja : két hónapig terjedhető

elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetés éri azokat is, akik állami, törvényhatósági vagy községi kórházakban mint gyógyszerészek, felügyelők, ellenőrök, vagy mint betegápolók, határozott időtartamra alkalmazva lévén, járvány idején hivatalukat vagy szolgálatukat azon idő lejártá előtt elhagyják.

96. §. A 95. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő azon gyógyszerész is, aki járvány idején gyógyszerértárát elhagyja vagy az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja.

J e g y z e t e k. E §§-ok célja az orvosi, szülési, gyógyszerészi és betegápolási segélyt, különösen járvány vagy másnemű veszély idején biztosítani s rendőri büntetések felállításával lehetőleg megelőzni ama bajokat, melyek az ilyenmű segély megtagadásából vagy elhalasztásából a betegekre hárulhatnak. E kihágások (93—96. §§.) mindegyike szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Gondatlanság azonban csak oly esetben képzelhető, midőn az orvos, gyógyszerész stb. a felsorolt §§-okban foglalt valamelyik kötelességét felületességből vagy könnyelműségből elhanyagolja. Ezen kihágások fölött elsőfokban a kir. járásbiróság ítél.

97. §. Azon állatorvos, aki sürgős esetekben a hivatásával járó szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

98. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon állami, törvényhatósági vagy községi hivatalos alkalmazásban levő állatorvos, aki a marhavész idején, habár lemondás folytán, de ennek szabályos elfoga-

dás előtt, hivatalos állását elhagyja, vagy az ezzel egybekötött szolgálat teljesítését alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja.

J e g y z e t e k. E két §-t az állategészségügyről szóló 1888 : VII. t.-c. 147. és 148. §§-ai világosan fenntartották, minélfogva előforduló esetben e §§-okra is kell hivatkozni. Mindkét kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Gondatlanságot az állatorvosok részére előírt szabályok nem tudása s a kötelességnek ez okból történt megszegése képez. Elsőfokulag mindkét kihágás fölött a kir. járásbiróság ítél.

99. §. Azon családfő, akinek családjában vagy háznépe között; azon iparos, gyáros, vagy bányatulajdonos, akinek műhelyében, gyárában, illetőleg bányatelepén, segédei, tanoncai, illetőleg munkásai közt; úgyszintén azon növeldetulajdonos, akinek intézetében valamely járványos vagy ragályos betegség kiütött, ha azon időtől kezdve, melyben a betegség természetéről magának tudomást szerzett, huszonegy óra alatt orvosi segélyről nem gondoskodik: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetés éri azon orvost is, aki valamely járvány vagy ragály kiütését az erről szerzett tudomása után 24 óra alatt a hatóságnak fel nem jelenti.

J e g y z e t e k. E §. első bekezdése lényegileg meg-egyezik az 1876 : XIV. t.-c. 82. §-ával, melynek intézkedését helyettesíti s egyszersmind kibővíti azzal, hogy az orvosi segélyről gondoskodni köteles egyének közé a nevelőintézet tulajdonosát is felvette, s emellett az igénybe veendő orvosi segély határidejét is megállapította.

E §. második bekezdése szerint a bejelentést az orvos, még pedig akár hatósági, akár magánorvos, köteles megtenni.

A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

100. §. Az egy város területén, vagy több község közt a személyes közlekedést fenntartó bérkocsik, vagy a közönség használatára szolgáló más szállítási eszközök tulajdonosai, kik kocsijaikon, illetőleg más szállítási eszközeiken ragályos vagy járványos betegségben levő egyént szállítottak és tudva ezen körülményt, mielőtt az arra használt kocsit vagy más szállítási eszközt az e célra hatóságilag megszabott módon fertőtlenítették volna, azt a közönség használatára bocsátják, vagy abbaállítás végett valakit felvesznek: 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Nyolc napig terjedhető büntetés éri azon kocsist vagy a tulajdonos szolgálatában levő más személyt, aki a jelen szakaszban megjelölt körülményt tudva, az ebben meghatározott kihágást, habár a tulajdonos meghagyásából követte el.

101. §. Ha a ragályos vagy járványos betegségben szenvedőnek szállításáról a tulajdonos nem bírt tudomással: a 100. §-ban meghatározott tizenöt napig terjedhető elzárás büntetése egyedül azon kocsist vagy a tulajdonos szolgálatában levő azon személyeket éri, akik e körülményről tudomással bírtak és ezt a tulajdonosnak be nem jelentették, vagy a kocsit, illetőleg szállítási eszközt, ennek újabbi szállítására való használata előtt, a hatóságilag megszabott módon nem fertőtlenítették.

J e g y z e t e k. A 100. és 101. §§. célja a járványos vagy ragályos betegség terjedését megakadályozni. Mihelyt valahol több ragályos betegségi eset fordul elő: fölmerül annak szüksége, hogy az ily betegségek terjedésének meggátlása végett minden lehető intézkedés megtétessék. Emez intézkedéseket az 1876: XIV. t. c. 81. §-a szerint a törvényhatóság köteles megtenni és

az ilyenmő hatósági szabályok megszegése képezi tulajdonképen a 100. és 101. §§-okban meghatározott kihágás tárgyát. A bíraskodást mindkét kihágásra nézve a közigazgatási hatóság gyakorolja.

102. §. Aki a felügyelete alatt levő állaton a veszettség vagy más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegség jelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti vagy másként ártalmatlanná nem teszi, egyszersmind pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz : 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

103. §. Aki a beteg állatokról az emberek egészségére háromolható veszélyek kikerülése végett kiadott valamely rendeletet vagy szabályrendeletet más mint a 102. § ban körülírt esetben szegi meg : 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A 102. és 103. §-okat az állategészségügyről szóló 1888 : VII. t.-c. 149. és 150. §-ai érvényben tartották, minélfogva előforduló esetben azokra együttesen kell hivatkozni. Mindkét kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Gondatlanságot a vonatkozó törvények és szabályok figyelmen kívül hagyása képez. Bíraskodást minakét kihágásra nézve a közigazgatási hatóság gyakorol.

104. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 200 korona pénzbüntetéssel büntetendő : 1. aki az emberi élelemre levágandó marhák vagy más állatok megvizsgálására s az ezekkel való bánásmódra vonatkozó egészségügyi szabályokat megszegi ; 2. aki olyan marhát vagy állatot, melyet a fennálló szabály szerint csak a közvágóhídon szabad levágni, máshol vágat vagy vág le ; vagy 3. aki olyan helyeken, ahol közvágóhíd nincsen, a marhák vagy más állatok levágása iránt kiadott rendeletet vagy szabályt megszegi, s az akként levágott marha vagy állat húsát emberi éle-

lemre árulja, adja vagy használja; 4. aki elhullott vagy levágott beteg marha vagy állat húsát, e körülményt tudva, emberi eledelre használja vagy e célra másoknak adja.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év nem múlt el: a büntetés két hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetésig emelhető.

J e g y z e t e k. E §-t az állategészségügyről szóló 1888: VII. t.-c. 151. §-a egész kiterjedésében fenntartotta. Előforduló esetben tehát mindkét §-ra együtt kell hivatkozni. Az 1. pont háttéréül az 1888: VII. t.-c. 14. §-a szolgál, mely szerint a szarvasmarhák vágásánál, továbbá a juhok, kecskék és sertések leszúrásánál, amennyiben ez mint ipar üzetik, az állat egészségi állapota a leölés előtt és után a hatósági állatorvos által megállapítandó; ilyennek hiányában pedig vágatási biztos alkalmazandó. E rendelkezésből kitűnik, hogy a szarvasmarha levágás előtt és után akkor is megvizsgálandó, ha saját használatra vágatják le, ellenben a juhok, kecskék és sertések egészségügyi megvizsgálása csak az esetben kötelező, ha leszúrásuk mint ipar üzetik, vagyis a leszúrt állat húsa közfogyasztásra szolgál. A közfogyasztásra szánt marha megvizsgálásának elmulasztása a jelen §. büntetése alá esik, míg az a magánfogyasztás végett történt levágás esetében az állategészségügyi törvény 14. §-nak megszegése a 154. §. c) pontja szerint minősülő kihágást képez.

Az 1., 2. és 3. pontban meghatározott kihágások szándékos és gondatlanságból eredők lehetnek, a 4. pont esete azonban csak szándékos lehet. Gondatlanságot az képezhet, hogy a tettes figyelmen kívül hagyja a marha levágása tekintetében fennálló szabályokat, holott azokat hivatásából és foglalkozásából

kifolyólag is figyelembe venni és megtartani volna köteles. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

105. §. Aki az emberek használatára szolgáló kútba, vízvezetékbe vagy forrásba ronda vagy undorító tárgyat dob: három napig terjedhető elzárással büntetendő.

Aki pedig közhasználatban levő kutat, vízvezetéket vagy forrást szándékosan akként ront meg, hogy vize élvezhetetlenné válik, vagy használhatósága félbeszakad: 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A jelen §. szoros összefüggésben áll a BTK. 315. §-val, mely szerint büntettet követ el az, aki használatban levő kutat, vízvezetéket vagy víztartót megmérgez. — Másnemű vizek megfertőzése ártalmas anyagokkal a vízjogi törvény (1885: XXIII. t.-c.) 185. §. a) pontja alapján büntetendő. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

106. §. Azon nőszemély, aki tudva, hogy ragályos betegségben vagy bujakórban szenved, mint dajka szolgálatba lép vagy ha szolgálatba lépte után esik a ragályos betegségbe vagy bujakórba, ezen körülményt, mihelyt annak tudomására jő, azonnal fel nem fedezi: két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

J e g y z e t e k. Jelen §. kiegészíti a közegészségügyi törvény (1876: XIV. t.-c.) 19. §-nak intézkedéseit, mely kimondja, hogy a gyermekek egészségi állapota hatósági felügyelet és intézkedés tárgyát képezi. E kihágás csak szándékos lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

107. §. Nyolc napig terjedhető elzárással büntetik: aki az ételeknek réz-, cín-, vagy más ércedényekben való főzésére nézve fennálló szabályokat megszegi, úgyszintén aki az elárusításra vagy szét-

osztásra szánt étel- és italcikkek tartására s az azokkal való bánásmódra vonatkozó szabályokat megszegi.

Jegyzetek. E §. háttére az 1876 : XIV. t.-c. 14. §-a, mely szerint a romlott, hamisított és ártalmas anyagokkal kevert tápszereknek és italoknak árulása, valamint az ezek előállítására és tartására szolgáló egészségtelen edények készítése és használata tilos. Aki ily edényt főzésre használ, az a jelen §-ban jelzett kihágást követi el. A jelen kihágásban foglalt midkét tilalom a közegészségügyi törvényre vonatkozik. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő is lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

108. §. Gyógyszerészek, vegyészek, úgyszintén mérgek vagy az életre vagy egészségre ártalmas mennyiségben mérget tartalmazó szerek készítői, továbbá azok, akik ilyen szereket gyárakban vagy iparukban használnak, vagy házukban, illetőleg az általuk birt valamely helyiségben tartanak, végre az ilyen szerek elárusítói: egy hónapig terjedhető elzárással és 600 kororáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők:

1. ha a készítésnél vagy elárusításnál nem használnak kizárólag e célra rendelt mérlegeket és eszközöket;

2. ha a mérget vagy mérges szert nem tartják eléggé szilárd anyagból készült és elzárt külön tartályban vagy készülékben;

3. ha a gyárakban, iparüzletükben az egy napi szükségletet felülmúló mérget vagy mérget tartalmazó szert külön helyen vagy helyiségben elzárva nem tartják;

4. ha az ezen szakaszban meghatározott szerek készítésére, tartására, elárusítására vagy elszállítására nézve kiadott egyéb rendeletet vagy szabályt megszegik.

J e g y z e t e k. A közegészségügyről szóló 1876. évi XIV. t.-c. 17. §-a kimondja, hogy gyógyszerészek mérgeket és méregtartalmú anyagokat csakis orvosi vényre szolgáltathatnak ki; továbbá, hogy ugyanilyen szereknek kereskedők által való árulása külön szabályok által korlátoztatik. E törvény kiegészítéseül a következő belügyministeri rendeletek tartalmaznak intézkedéseket: 1. az 1869. évi 2789. sz. rendlet a méregszerek zár alatt tartása iránt; 2. a méregtartalmú festékek közhasználatáról intézkedő 1874. évi 36.685. sz. rendlet; 3. a gyógyszerek, anyag és méregárucikkek eladása iránt az 1875. évi 26.033. sz. a. rendlet, mely négy táblázatba sorozza a gyógyszer-, anyag- és méregárúkat; 4. a fertőtlenítő anyagok készítése és elárusítása iránt az 1885. évi 20,476. sz. rendlet.

A 108. §. 3. pontja szerint az büntetendő, aki a mérges szerek készítésétől a napi szükségletre szolgáló mennyiséget el nem különíti. A 4. pont nem tartalmaz külön tényálladékot, hanem általánosságban hivatkozik a mérgek és mérges szerek készítésére, tartására, elárusítására vagy elszállítására vonatkozó szabályokra. A kihágás, tehát e szabályok valamelyikének megszegésében áll. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A gondatlanság akkor forog fenn, ha valaki nem szerez tudomást a mérgekre vonatkozó törvényes intézkedésekről s ezek figyelmen kívül hagyásával bánik azokkal. Elsőfokulag a kir. járásbíróság ítél.

109. §. Aki a robbanó vagy könnyen meggyúló anyagok készítésére, tartására, őrzésére, elárusítására vagy alkalmazására vonatkozó szabályokat megszegi: 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A robbanó vagy könnyen meggyúló anyagok úgy a gyárosok, iparosok és kereskedők,

mint a magánosok kezén lehetnek. Minthogy ezek mindegyikének bizonyos elővigyázati szabályokat kell megtartani, nehogy az ilyen anyag felrobbanása vagy meggyúlása által baleset következzen be: ez okból a jelen kihágás alanya bárki lehet. Kiemelendő az 1884. évi XVII. t.-c. 10. §-a, mely szerint a robbanó szerek készítése és azokkali kereskedés a hatósági engedélyhez kötött iparágakhoz tartozik, mely engedélyt a belügyminister adja meg. A lőpor és repesztőszerek gyártása pedig az 1853. évi rendeletek szerint állami egyedárút képez. Míg lőporgyártást csak a hadikormány engedélyezhet, addig repesztőszerek gyártását a belügyministerium engedélyezi. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Gondatlanság azt terheli, aki az ily anyagokkal bánik, anélkül, hogy az ezekre vonatkozó elővigyázati szabályokat megismerné. Ha ily gondatlanság folytán beállott szerencsétlenség valakinek halálát vagy súlyos testi sértését okozta: e kihágás mellőzésével — melyet a súlyosabb vétség absorbeál — a BTK. 290. §. illetve 310. §. aiján fog a vádlott elítéltetni. A bírászkodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

110. §. Tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki a ministeri rendelet vagy szabályrendelet által megállapított intézkedések megszegésével épületet, sziklát, követ, földet vagy bármely más tárgyat fölrobbant.

J e g y z e t e k. Aki a robbantásra vonatkozó szabályokat megszegi: ezen §. szerint büntetendő, de ugyanezen §. alkalmazandó az 1890 : I. t.-c. 120. §. szerint az ellen is, aki a robbantások segélyével művelt, bányákban a hatóság által meghatározott távolság és elővigyázat mellőzésével eszközöl robbantásokat. Ha sérülés vagy halál következett be: a szabályok megtartásáért felelős egyén a BTK. 290. vagy

310. §§-ok alapján lesz büntetendő. Az elkövetés szándékos vagy gondatlan lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

111. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki a gőz- vagy más gépekre, mozdonyokra, vaspályákra vonatkozó, az életbiztonság s az egészség oltalma végett kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi.

112. §. Aki vaspályán vagy ahhoz tartozó épületekben a biztonság szempontjából kiadott rendeletet vagy intézkedést — miután a felügyelő személyzet tagja által figyelmeztetve lett — megszegi: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A 111. és 112. §§. célja az élet és testi biztonság megóvása ama veszélyek ellen, melyek a gőz vagy más gépek s a mozdonyok gondatlan kezeléséből és a vaspályáknál előfordulható szabálytalanságokból származhatnak. A 111. §. mindezekre együttesen vonatkozik, a 112. §. pedig a vaspályákra és ezekhez tartozó épületekre. A gőzkazánokra vonatkozó szabályokat a K. és K. M. 1886. évi 22,790. sz. rendelete foglalja magában. E szabályok megszegése kazánrendőri kihágást képez s részint a jelen törvény 111. §-a, részint a rendelet szerint büntetendő.

A jelen §. alá esnek mindazon kazánrendőri kihágások, melyek által az élet biztonsága és az egészség veszélyeztetik. Ha súlyos testisértés vagy halál okoztatott, akkor már nem kazánkihágás, hanem a BTK. 290. vagy 310. §§. szerint büntetendő vétség forog fenn. A gőzhajók gepeire nézve a K. és K. M.-nek 1869. évben a hajózási jog gyakorlásáról kiadott ideiglenes utasítás irányadó. Az ugyanezen évben kiadott hajózási rendszabály szerint pedig a gőzhajózási hivatalnokok és szolgák utasítással és szolgálati

szabályzattal látandók el, melyek a biztonságra vonatkozó szabályokat és az illetők jogait és kötelességeit szabja meg. Ha ezen szabályok megszegése által az élet és egészség biztonságát veszélyezteti: az illető a hajózási rendszabály szerint is büntetendő cselekményt vagy mulasztást követ el és így a jelen 112. §. szerint büntetendő. A vasúti üzletrendtartás előírja a vaspályát használó vagy ezzel különben érintkezésbe jövő közönség kötelességeit, melyeknek megszegése a 111. §-ban meghatározott kihágást képezi. A 111. és 112. §§. szerinti kihágások szándékosak és gondatlanságból eredők lehetnek. A 111. §. esetében elsőfokúlag a kir. járásbíróság, a 112. §. esetében pedig a közigazgatási hatóság gyakorolja a bíraskodást.

113. §. Négyszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki valamely híd vagy komp fenntartására jogosítva vagy kötelezve lévén, azt az életbiztonságra veszélyes állapotban tartja, vagy a hatóságnak, az életbiztonság szempontjából a közlekedésre nézve kiadott intézkedéseit nem tejesíti. Visszaesés esetében, ha a büntetés kiállása óta még két év nem múlt el: a büntetés egy hónapig terjedhető elzárás és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetésben állapítható meg.

Ezen intézkedések kiterjednek azokra is: akik a tulajdonukhoz tartozó területen mocsárok, süppedékek, árkok vagy más mélységek fölötti átjárás céljából szükséges készülék felállítására és fenntartására kötelezvék, s erre vonatkozólag a jelen szakaszban meghatározott valamely mulasztással terheltetnek.

J e g y z e t e k. A vasúti hidak és viaduktok ugyanolyan szempont alá esnek, mint maga a pályatest, s ennél fogva az ezekre vonatkozó életbiztonsági szabályok megszegése nem a 113. §., hanem a 111. §. intézkedése alá esik; ellenben ide tartoznak a gőz-

hajóállomásoknál levő hidak Az 1885 : XXIII. t.-c. 31. §-a szerint kompot vagy révet saját területén és saját céljára mindenki hatósági engedély nélkül állíthat fel, miből az következik, hogy a közönség használatára szánt révet és kompot csak hatósági engedéllyel lehet (ipartörv. 10. §.), de mindkét esetben kötelesség azokat jókarban tartani. A 113. §. szerinti kihágást kétféle módon lehet elkövetni. Az egyik mód az, hogy az illető közlekedési eszköz gondozására jogosított egyén azt az életbiztonságra veszélyes állapotban tartja. Ez nem más, mint megszegése az általános kötelességnek. Hogy megszegte-e az illető a kötelességét, ez ténykérdés, melyet a bíróságnak kell megállapítani. Ha a fentebb felsorolt közlekedési eszközök jókarban tartása akként hanyagoltatik el, hogy ez által az életbiztonság nincs veszélyeztetve : akkor e miatt csak az 1890 : I. t.-c. 118. §-a alapján útrenndőri szempontból lehet helye büntetésnek. A másik mód az, hogy a közlekedési eszköz tulajdonosa vagy kezelője a hatóságnak az életbiztonságra vonatkozó intézkedéseit nem teljesíti. Alkalmazhatásának feltétele minden esetben az, hogy a mulasztás életveszélyes jellegű legyen, pl. egy árok feletti kis hid ilyen nem lehet. Az elkövetés szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

114. §. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők : akik a közlekedést gőzhajón, gőzkompon, gőzsiklón vagy lóvonatu vaspályán eszközlik és az ezekre nézve az életbiztonság szempontjából kiadott hatósági rendeletnek nem felelnek meg.

Ha ilyen vállalat valamely társaság vagy egyesület tulajdonát képezi : a jelen szakasz esetében a vállalat vezetésével megbízott személy lesz megbüntetendő.

J e g y z e t e k. E kihágás tárgyai ama hatósági rendeletek, melyek a gőzhajó, gőzkomp, gőzsikló és lóvonatu vasút közlekedésére vonatkozólag az életbiztonság tekintetéből kiadattak. Előforduló esetben tehát hivatkozni kell az illető hatósági rendelet megfelelő intézkedésére, melyet a bevádolt egyén megszegett. A gőzhajó közlekedésére nézve a K. és K. Ministerium által 1869. évben kiadott hajózási rendszabály az életbiztonságra vonatkozó lényegesebb intézkedéseket tartalmazza. A lóvonatu vaspályák elővigyázati rendszabályait az illető városok állapítják meg, amelyeknek területein a pálya engedélyezve van. A villamos vaspályákról nem intézkedik ugyan a törvény, de kétségtelen, hogy az életbiztonsági szabályok tekintetében olyan szempont alá esnek mint a lóvonatu vasutak. Az elkövetés szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Legtöbbszörre gondatlanságból szokott ugyan eredni a köteles felügyelet elmulasztása, de szándékosság is foroghat fenn, pl. ha valaki egyenes utasítás ellenére cselekszik. Elsőfokban a kir. járásbiróság ítélkezik.

115. §. Egyszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: 1. aki a hatóság tilalma ellen valamely községben, vagy ennek közvetlen közelében lö; 2. aki lőfegyvert használatra, vagy töltött lőfegyvert felügyeletre olyan egyénnek enged át, aki az erre szükséges jártassággal vagy értelmi tehetséggel nem bír.

J e g y z e t e k. E kihágás csak akkor forog fenn, ha a gondatlanságból súlyosabb beszámítás alá eső vétség be nem következett. Az 1. pont szerinti kihágás hatósági intézkedést feltételez, mely tiltja a községben vagy ennek közelében való lövöldözést. Ezt a tilalmat nemcsak a törvényhatóság, hanem a község is kiadhatja; ilyennek hiányában a lövöldözés magában véve nem büntethető. Tehát a kihágást megállapító ítéletben

mindig hivatkozni kell a tiltó rendelet keltére és számára is. Mindkét kihágás természeténél fogva gondatlanságból származik, de azért az szándékosság, midőn valaki tudva és akarva szegi meg a lövöldözést tiltó hatósági rendeletet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

116. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki a hatóság külön engedélye nélkül nyilvános lövöldét nyit, vagy a hatóságnak erre vonatkozó rendeletét megszegi.

J e g y z e t e k. Nyilvános lövölde nyitását a hatóság csak bizonyos feltételek mellett engedélyezi. Előfordulhat a kihágás már fennálló lövöldre is, ha annak berendezése vagy kezelése nem felel meg teljesen az élet- és testi biztonság követelményeinek. E kihágás úgy szándékosan, mint gondatlanságból is elkövethető. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

117. §. Aki építkezés vagy valamely épület javítása vagy lebontása, vagy az állvány felállítása vagy leszedése alkalmával a biztonság szempontjából kiadott szabályokat megszegi: egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanezen büntetés éri azt is, aki roskadó épületét a hatóság meghagyására s az az által megszabott időben le nem rontja, vagy a hatóság meghagyásához képest ki nem javíttatja és addig is az életbiztonság szempontjából szükséges intézkedéseket meg nem teszi.

J e g y z e t e k. Építési rendészetre vonatkozó általános érvényű szabályaink nincsenek, hanem e tekintetben a törvényhatósági s városi statutumok szolgálnak jogforrás gyanánt. Ezek annak megítélése szempontjából, hogy elkövetett-e valaki ilyen kihágást, az előforduló esetekben alkalmazandók. Erdélyre nézve

a cs. kir. helytartó tanácsnak 1858. évi 4. sz. rendelete irányadó. A fővárosnak külön építési rendszabályai vannak. Az elkövetés szándékos vagy gondatlanságból eredő lehet. Ha gondatlanság következtében valaki meghalt, vagy súlyos testi sérülést szenvedett: a vádlott a BTK. 290. és 310. §-a alapján ítélendő el. A bíráskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

118. §. Aki szilárd anyagból levő tárgyat mások veszélyeztetésével eldob vagy levet, valamint az is, aki olyan tárgyakat, melyek eldőlése vagy leesése által az utcán, udvaron, folyosón vagy más járt helyen levő egyének megsérülhetnek, a kellő megerősítés nélkül állít ki vagy függeszt fel: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Az emberek testi épségét, sőt életét is veszélyezteti az, ha valaki szilárd anyagból való tárgyat emberek által járt helyre vigyázatlanul eldob, vagy ha ily tárgyat akként állít ki vagy függeszt fel, hogy az emberek által járt helyre ledőlhet vagy eshet. E veszély megelőzését célozza e §. E §. csak akkor alkalmazható, ha a vádlott a szilárd tárgy eldobása által sérelmet okozni, valakit bántalmazni nem akar, sérülés azonban bekövetkezhetik. Sőt akkor is e §. alkalmazandó, ha a gondatlan dobás csekélyebb sérelmet okozott, mint aminő a BTK. 310. §. szerint büntetendő. E kihágást képező cselekmény gondatlanságból követhető el. A bíráskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

119. §. Egyszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki a városban vagy más községben:

1. a szabad közlekedést akadályozza vagy nehezíti azáltal, hogy a fennálló szabállyal ellenkezőleg az utcán vagy téren árúkat, hordókat, ládákat, tüzi- vagy épületfát, kévákat vagy más nagyobb halmazt képező anyagokat lerak vagy lerakat; vagy

2. olyan tárgyaknak megengedett lerakása esetében a figyelmeztető jeleket fel nem állítja;

3. a figyelmeztető jeleket ledönti vagy elviszi, s amennyiben ez lámpa volna, azt eloltja;

4. a megengedett lerakás esetében azon tárgyakat a hatóság által meghatározott időre el nem szállítja.

J e g y z e t e k. A jelen kihágás elkövetésének feltétele valamely hatósági szabályrendelet vagy intézkedés. Szabályrendelettel kell meghatározni azt, hogy a közlekedés szempontjából az utcákon vagy tereken mely tárgyakat s minő mennyiségben lehet elhelyezni, hogy nagyobb rakás tárgyak elhelyezésénél kell-e s minő figyelmeztető jeleket alkalmazni, egyes esetekben pedig hatósági intézkedésekkel állapítandó meg, hogy bizonyos tárgyakkal mennyi időre szabad valamely közlekedési utat vagy tért elfoglalni. A büntetethőség feltétele tehát a hatósági rendszabály vagy intézkedés, melynek létezése és megszegése az ítéletben megállapítandó, ellenesetben a vádlott felmentendő. E kihágás mindegyik esete szándékos és gondatlanságból eredő lehet, bár a dolog természete szerint a legtöbb esetben gondatlanságra vezethető vissza. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

120. §. Aki városokban vagy más községekben sebes vagy vigyázatlan hajtás vagy lovaglás által mások személyét vagy vagyonát veszélyezteti, vagy a kocsizásra, szánkázásra, lovaglásra, valamint a lovak kiszabadulásának megakadályozására vonatkozó szabályokat megszegi: három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanazon büntetés éri a jelenlevő tulajdonost vagy gazdát, aki kocsisának vagy szolgálatában levő más személynek ezen kihágását észreveszi és annak azt meg nem tiltja.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától

két év nem mult el, a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetésig emelhető.

J e g y z e t e k. A jelen §-ban meghatározott kihágás elkövetéseért első sorban az felelős, aki a hajtást vagy lovaglást eszközli, vagy a kocsira, illetőleg lovakra felügyelni köteles. E személy mellett azonban felelős a jelenlevő tulajdonos vagy gazda is, ki kocsisának vagy alkalmazottjának kihágását észreveszi, s azt nekik meg nem tiltja. Ez esetben úgy a kihágás közvetlen elkövetője, mint a tulajdonos vagy gazda is büntetendő. A 27. §. a kihágásnál nem alkalmazható. A felelősség tekintetében kivételt képeznek a postakocsisok, kik jeladással szabad tért követelhetnek maguknak az út egyenes vonalán s így kitérni nem kötelesek, miből ha baj származik is, a postakocsist felelősségre vonni nem lehet. Az elkövetés szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

121. §. Nyolc napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki hatósági engedély nélkül veszélyes vadállatot tart, vagy ha eziránt engedélylyel bír, az ilyen állatok tartására és őrzésére nézve fennálló szabályokat vagy a fenforgó esetre kiadott külön hatósági utasítást megszegi.

122. § Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az: akinek birtokában vagy felügyelete alatt veszélyes vadállat vagy olyan kutya, vagy más olyan állat van, melyről tudja, hogy az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal bír s mindamellett a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza.

Ugyanezen büntetés éri a veszélyes vadállat birtokosát vagy felügyelőjét: aki az esetben, ha a vadállat kiszabadult, annak kézrekerítése vagy ártalmatlanná tétele végett a szükséges intézkedéseket azonnal meg nem teszi, egyszersmind pedig lehetőség szerint a hatóságot az eseményről azonnal nem értesíti.

J e g y z e t e k. E kihágás a hatóság által kiadott általános szabály vagy különös utasítás megszegése által létesül, habár az állat mások személyében még kárt nem okozott. E kihágás tárgyai általában oly állatok, amelyek természetüknél vagy különös sajátóságuknál fogva az ember életére és testi épségére veszélyesekké válhatnak, de különben hatósági engedély nélkül tarthatók. Ide tartoznak a harapós vagy mérges természetű kutyák, a rugós lovak, az öklelős tehenek és a bikák stb. E körülmény az állat gazdáját vagy felügyelőjét mindenkor különös gondosságra és elővigyázatra kötelezi. Ezért a jelen §. tényálladékát a szükséges elővigyázat elmulasztása már kimeríti, habár a veszély még be nem következett is. Súlyos testi sértés esetében az ügy feltétlenül a bírósághoz tartozik, mert ha csak gondatlanság forog is fenn: a terhelt a BTK. 310. §. alapján büntetendő. Könnyű testi sértés esetében, minthogy e cselekmény gondatlan elkövetése nem büntethető a BTK. rendelkezése szerint, a közigazgatási hatóság jár el, ha minden kétség ki van zárva arra nézve, hogy szándékosság nem forog fenn. Ha azonban ez kétes, vagy ha a szándékosság bebizonyult: úgy a bíróság van hivatva itélni. Ha pedig a bíróság a szándékosságot meg nem állapítja, vagy a sértett magánvadvját visszavonja: vádlottat a testi sértés mellőzésével csupán a jelen §. kihágása miatt ítélheti el. Az elkövetés szándékos vagy gondatlanságból eredő lehet. A 122. §. kihágása mindenkor csak gondatlanságból eredő lehet,

mert lényege nem más, mint gondatlanság. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

123. §. Egyszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki a holttest boncolására vagy annak más helyre vagy más községbe szállítására fennálló szabályokat megszegi.

J e g y z e t e k. E §. ama szabályok megszegésére vonatkozik, melyek a hullákkal való bánásmód tekintetében a közegészség megóvása végett törvénybe iktatvák vagy rendeletben kiadattak. E szabályok a hulla boncolására, eltemetésére, az eltemetés helyére, a hulla kiásására, áthelyezésére s elszállítására vonatkoznak, s részint a közegészségügyről szóló 1876: XIV. t.-c.-ben, részint annak kiegészítéseül szolgáló rendeletekben foglaltatnak. Az elkövetés szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Szándékosan az követi el, aki ismeri a szabályokat s azokat tudva szegi meg, míg a gondatlanság azt terheli, aki a szabályokat nem ismeri, de oly módon jár el, hogy a közegészséget is veszélyezteti. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

124. §. Negyven koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon háztulajdonos, aki a házában vagy azzal összefüggő helyiségben, vagy közvetlenül a ház vagy helyiség előtt elhullott állatnak a fennálló szabályok szerinti elásatásáról nem intézkedik, illetőleg utóbbi esetben evégből a hatóságnak jelentést nem tesz, továbbá aki városban vagy más községben elhullott állatot, az ott fennállott szabályok ellenére házában vagy lakásán, vagy az ezekkel összefüggő valamely helyiségben tart, az udvarra, utcára vagy térre kidob, annak elásatásáról nem intézkedik, vagy elásatásánál a fennálló szabályokat meg nem tartja.

125. §. Aki városban vagy más községben a szemétkihordásra vagy a pöcegödörök tisztítására

fennálló szabályt megszegi, vagy a hatóság tilalma ellenére, házában, udvarában vagy annak közelében nagyobb mennyiségű szemetet, trágyát vagy más könnyen rothadó anyagot összegyűlni enged : 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Járvány esetén a büntetés 200 koronáig emelhető fel.

J e g y z e t e k. E két §. a köztisztaság megóvását célozza, amidőn a köztisztaság szabályainak megszegőire büntetést állapít meg. E szabályokat a hatósági statutumok állapítják meg, azonban ezen §§ okban is foglaltatik intézkedés, amely magában véve kimeríti a kihágás tényálladékát. Mindkét kihágás szándékos és gondatlanságból származó lehet. Mindkét kihágásra nézve a bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

X. FEJEZET.

A tulajdon elleni kihágások.

126. §. Aki négy korona értéket felül nem haladó élelmi vagy élvezeti cikket lop, amennyiben azon körülmények egyike sem forog fenn, melyek a büntető-törvénykönyv szerint a lopást büntetté minősítik : nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő.

Az eljárás csak a sértett fél indítványára indítandó meg.

J e g y z e t e k. Élelmi vagy élvezeti cikk alatt az emberek élelmére vagy élvezetére szolgáló tárgyakat kell érteni. Tehát ki van zárva az állatok tápszere, pl. a széna, lucerna stb., de e §. alá esik pl. a kukorica, mely nemcsak az állatok, hanem az embernek is tápszere. Az élő állatok, melyek csak bizonyos elkészítés után válnak az ember táplálására alkalmasakká, pl. csirke, liba stb., a 10. számú curiai döntvény szerint szintén e §. alá eső élelmi cikkeknek tekintetnek. Kezdetben a tűzifát is élvezeti cikknek

vették a bíróságok, most már azonban megállapodott a bírói gyakorlat abban, hogy a tűzifa nem tekinthető élvezeti cikknek. Értékül a dolognak közönséges helyi piaci ára veendő. E kihágás elkövetése csak szándékos lehet, mert lényegileg lopás lévén, tényálladákhöz a lopás minden ismérve, tehát a szándék s jogtalan eltulajdonítási célzat is megkivántatik. Elsőfokulag a kir. járásbíróság ítél.

127. §. Nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő: aki idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használ és ezáltal azt megrongálja, vagy értékében csökkenti, vagy a jogtalan használat által egyéb módon kárt okoz.

Ugyanezen büntetéssel büntetendő: aki másnak ingatlan vagyonát szándékosan és jogtalanul megrongálja vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, amennyiben az okozott kár 10 korona értéket meg nem halad.

Az eljárás csak a sértett fél indítványára indítandó meg.

J e g y z e t e k. E §. két külön kihágást foglal magában. Egyik a furtum usus, mely a lopással és sikkasztással, az utóbbi a BTK. 421. §-ába ütköző vétséggel határos. De „a földtől el nem választott termék felhasználása“ részint az 1894:XII. t.-c. 93. §-ában körülírt mezőrendőri kihágással, részint a lopással határos. A hivatkozott törvény 93. §-a szerint mezőrendőri kihágást követ el, „aki másnak a földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi levágja vagy ellopja, amennyiben a dolog értéke 60 koronát meg nem halad“. Az ingatlan megrongálása s a földtől el nem választott termék felhasználása csak akkor büntethető, ha pénzben megbecsülhető kár okoztatott és pedig 10 korona kárösszegig e §. szerinti kihágást, 10 koronán felüli károsítás

esetében a BTK. 421. §-ába ütköző vétséget képez. Elsőfokban a kir. járásbiróság ítélkezik.

128. §. Aki összebeszélés, a nyereségben való osztozás vagy más jutalom vagy előny ígérete által a nyilvános árverés eredményének meghiusítására vagy csökkentésére működik, úgyszintén aki ilyen célból nyereségi részt, jutalmat vagy előnyt elfogad: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Ha az árverezők közül néhányan ravasz fondorlattal közreműködnek arra, hogy a dolog lehető csekély áron egyikük vagy másikuk által megvehető legyen: ez egyértelmű az adós és hitelező szándékos megrövidítésével és így a csalás jellegével is bír, de mégis a BTK. 379. §-ában meghatározott csalás fogalmát nem meríti ki egészen és minthogy itt nem is a bekövetkezett megkárosítás vonandó büntetés alá, hanem első sorban a bűnös összejátszás megelőzése képezi e §. célját: ezért kellett a törvényhozásnak ezt a kihágások közé felvenni. Az összebeszélés feltételezi, hogy két vagy több egyén közös nyereségre akarja megvenni az elárverezendő tárgyat s e célból színleg egymás ellen árvereznek vagy a többi árverezőket valamely fondorlattal a versenytől elriasztják; a nyereségben való osztozás vagy más jutalom ígérete pedig attól származik, aki maga akar meg nem engedett nyereséggel a dolog birtokába jutni, s e célból ígér a versenyzőknek osztalékot vagy jutalmat, ha az árveréstől tartózkodnak. Az elkövetés csak szándékos lehet. Elsőfokulag a kir. járásbiróság ítél.

129. §. Aki valamely dolgot megszerez olyan körülmények között, amelyekből gyanítható, hogy az lopás, sikkasztás, rablás, zsarolás vagy jogtalan elsajátítás következtében jutott birtokosa vagy bírláló-

jának kezéhez, vagy ugyanilyen körülmények között a dolog elidegenítésére közreműködik: egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállásától két év nem múlt el, a büntetés két hónapig terjedhető elzárásig és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetésig emelhető.

J e g y z e t e k. E kihágás határos az orgazdasággal, melyet a BTK. 370. §. szerint az követ el, aki oly dolgot, melyről tudja, hogy lopás, sikkasztás, rablás, zsarolás vagy jogtalan elsajátítás büntette, illetőleg vétsége következtében jutott birtokosa vagy bírlalója kezéhez, vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy annak elidegenítésére közreműködik. A különbség a kihágás és az orgazdaság közt lényegileg az, hogy az orgazda tudja, míg a kihágás tettese csak gyanítja, hogy a dolog lopás stb. következtében jutott bírlalója kezéhez, továbbá, hogy az orgazda vagyoni haszon végett szerzi meg a dolgot, míg a kihágáshoz ez az ismérv nem szükséges. E kihágás épen úgy, mint az orgazdaság, járulékos büntetendő cselekmény lévén, első feltétele, hogy a megelőző büntett vagy vétség bizonyítva legyen. Elsőfokulag a kir. járásbíró-ság ítél.

130. §. Azon magánosok, akik zálogüzletekkel vagy azoknak közvetítésével iparszerűleg foglalkoznak, ha a zálogbavételre, a zálogba vett tárgyak nyilvántartására vagy kezelésére, nemkülönben a zálogügylet feltételeire nézve kiadott, avagy pedig a jogtalanul eltulajdonított dolognak és a tetteseknek felfedezésére vonatkozó hatósági rendeleteket vagy intézkedéseket megszegik: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, amennyiben utolsó büntetésük kiállása óta két év még nem telt el: egy hónapig

terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Ez utóbbi esetben a magán-zálogüzlet tolytathatása is bírói ítélet által betiltandó. E tilalom legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama pedig öt év.

Jegyzet. E §-t az 1881 : XIV. t. c. 23. §-a helyettesíti. Lásd e §. magyarázatát is e törvénycikknél.

131. §. Ékszerészek, aranyművesek, arany- és ezüstórákészítők vagy óráskok, továbbá zsidóárusok, akik ilyen dolog megvételére vagy zálogbavételére szólíttatnak fel, mely iránt hatóságilag tudósíttattak, akár pedig magánfelek által értesíttettek, hogy jogtalanul került birtokosának vagy bírlalójának kezeihez, ha a hatóságot a legrövidebb idő alatt nem értesítik és a lehetőségig nem működnek oda, hogy azon dolog s az azt kínáló személy a hatóság hatalmába kerüljön: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállása óta két év még nem telt el: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Jegyzetek. A lopott tárgyakat leggyakrabban a fentebb felsorolt üzletek valamelyikébe szokták vinni. Miért is a hatóság vagy káros fél lopás vagy rablás esetében közölni szokta az ellopott vagy elrabolt tárgyak jegyzékét. Ilyen hatósági vagy magánértesítés képezi első tárgyi feltételét jelen kihágásnak. Második feltétele, hogy valaki az ékszerésznek, stb. oly tárgyat kínáljon megvételre vagy zálogba, amely iránt az illető már figyelmeztetve lett. Az elkövetés szándékos és gondatlanságból eredő lehet. Elsőfokulag a kir. járásbíróóság ítél.

132. §. Aki a birtokában levő és jóhizeműleg zálogba vett, megvett vagy más módon megszerzett olyan dolgot, mely büntetendő cselekmény folytán

jutott előbbi birtokosának kezeihez, azon időtől számított 48 óra alatt, midőn e körülményt megtudta, a hatóságnak fel nem jelenti: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Jegyzetek. E kihágás hasonlít a BTK. 365. és 367. §§-iban meghatározott jogtalan elsajátítás vétségéhez. A BTK. 365. §. szerinti vétséget elköveti az, aki idegen ingó dolgot talál és azt 8 nap alatt a hatóságnak vagy tulajdonosának át nem adja. A BTK. 367. §. szerinti vétséget az követi el, aki a véletlenül vagy tévedésből birtokába jutott idegen ingó dolgot jogtalanul elsajátítja. Az előbbi a lopással, az utóbbi a sikkasztással határos. A jelen §. szerinti kihágás mindkét vétségtől abban különbözik, hogy ebben oly dolog megszerzéséről van szó, mely bűncselekmény útján jutott előzőjének birtokába. E kihágás elkövetési cselekedete tulajdonképen a bejelentésnek elmulasztása. A határidő letelte előtt rendszerint nem létesül a kihágás; ha azonban a dolog birtokosa már előzőleg úgy bánik azzal, mint sajátjával (pl. eladja), amennyiben e cselekményt jóhiszeműségének megszűnése után követte el: büntethetősége a 48 óra előtt is beáll. Az elkövetés szándékos vagy gondatlanságból eredő lehet. Elsőfokulag a kir. járásbíróóság ítél.

133. §. Lakatosok vagy más iparosok, akik lakatokat vagy záratokat készítenek vagy árulnak, ha valamely lakást, helyiséget, pénztárt vagy zárral ellátott bármely tartályt másnak rendeletéből nyitnak fel, mint akinek a felnyitásra való jogosultságáról maguknak tudomást szereztek: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Ugyanezen büntetéssel büntetendők, ha olyan kulcsot, melylyel valamely lakás, helyiség, pénztár vagy zárral ellátott más tartály felnyitható, másnak rende-

letéből készítenek, vagy másnak adnak át, mint annak, akiről tudják, hogy ama jogosultsággal bír.

134. §. A 133. §-ban megjelölt személyek, ha valamely kulcsot viasz- vagy más lenyomat után másnak rendeletére készítenek el, mint akiről tudják, hogy a laknak, helyiségnek vagy tartálynak a lenyomat után készített kulcsesal való felnyitására jogosultsággal bír, vagy a viasz- vagy más lenyomat után készített kulcsot a felnyitásra jogosultsággal nem bíró személynek adják át: nyolc napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

135. §. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők a 134. §-ban megjelölt személyek: ha ügynevezett általános kulcsot másnak, mint az annak birtoklására és használatára jogosítottnak átadnak.

Ha pedig ilyen általános kulcs kellő vigyázat hiányában tőlük ellopott vagy pedig elsikkasztott: a gondatlanság miatt 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

J e g y z e t e k. A hamis kulcs veszélye abban áll, hogy az iparosok bármely megrendelőnek elkészítik azt, anélkül, hogy meggyőződnének arról, vajjon az illetőnek joga van-e a kívánt kulcshoz. Ha az iparos tudva cselekszi ezt, akkor a lopásban részes; ha pedig ezt a körülményt nem tudja, akkor, hanemcsak kellő elővigyázat nélkül jár el a kulcs elkészítése körül: akkor a jelen §. szerint büntetendő. Az u. n. általános (generalis) kulcs használatára rendszerint csak a lakatosok vannak feljogosítva. Ha tehát az illető iparos különös ok nélkül adja át az ilyen kulcsot valakinek: azt a veszélyt idézi elő, hogy az illető azt büntetett elkövetésére használja. 133—135. §§. esetében elsőfokban a kir. járásbíróság ítél.

136. §. Aki kereskedésében, raktárában, iparüzle-

tében vagy árudájában hatósági hitelesítéssel el nem látott súly-, hossz- vagy űrmértéket használ, úgyszintén, ha a súly-, hossz- vagy űrmértékre nézve kiadott szabályokat megszegi: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, — visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év még nem telt le: nyolc napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágást elköveti az is: aki hitelesítéssel el nem látott súly-, hossz- vagy űrmértéket kereskedésében, raktárában, iparüzletében vagy árudájában, habár használatlanul, tart.

J e g y z e t e k. Az új mértékrendszert az 1874. évi VIII. t.-c. állapította meg. A hitelesített s szabályos mérték használata nem ütközik a mértékekre vonatkozólag kiadott szabályokba az által, hogy az eladó az ily mértékekkel hiányos kimérést eszközöl s ezáltal a vevőt megrövidíti. Ez közönséges csalást képez — ha a szükséges ismérvek meg vannak — vagy a 138. §. kihágásaként vagy a belügyminister 1888. évi 70,000 sz. rendelete alapján büntetetik. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíróságot a közigazgatási hatóság gyakorolja.

137. §. Aki azon esetben, midőn az iparhatóság az 1872 : VIII. t.-c. 34. §-a alapján a hús- és kenyéreneműek kicsinyben való eladásánál azok súly szerinti árának kifüggesztését rendelte el, azt nem teljesíti: 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

138. §. Kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki az előbbi szakaszban megjelölt esetben, a súly- és ár szerint meghatározott hús- vagy kenyéreneműt magasabb áron vagy csekélyebb súlyban, vagy pedig rosszabb minőségben árusítja el.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetésnek kiál-

lása óta két év még nem telt el, a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető.

J e g y z e t e k. Az 1872: VIII. t.-c. 34. §-át az új ipar-törvény 1884. évi XVII. t.-c. 54. §-a helyettesíti, mely szerint a hús- és kenyéreneműekre nézve az ipar-hatóság elrendelheti, hogy a részletes eladásnál az árak súly szerint az eladási helyeken kifüggesztesse-
nek. E rendelkezés teljesen megfelel a korábbi tör-
vénynek, azzal a különbséggel, hogy a régi törvény-
ben „kicsinybeni eladás“, az újban „részletes eladás“
kifejezés fordul elő. A 138. §. szerinti kihágás alapja
szintén az ipartörvény hivatkozott rendelkezése. Mint-
hogy a jelen §§-ok mellett büntetlen maradna az
árúk hiányos kimérése, hacsak a bíróság csalást nem
állapítana meg, ezért a törvény eme hiányának
kiegészítéseül a belügyministerium az 1888. évi
70,000. számú rendeletet bocsátott ki, mely szerint
kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénz-
büntetéssel, visszaesés esetében 15 napig terjedhető
elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel
büntetendő az elárusító, ki törvényes mértéket hasz-
nál ugyan, de az árút mértéken alul, azaz hiányosan
méri ki, s a vevőnek megkárosítását célozza. A bírás-
kodást úgy a 137. mint a 138. §. esetében a köz-
igazgatási hatóság gyakorolja.

139. §. Negyven koronáig terjedhető pénzbünte-
téssel büntetendő: aki az általa folytatott iparágra
vagy annak valamely részére nézve hatóságilag meg-
állapított árszabályhoz kötve lévén, ezen szabályt
megszegi.

J e g y z e t e k. Ezen §-t az 1884: XVII. t.-c. 156. §-a
hatályon kívül helyezte. Eszerint ugyanis 100 koro-
náig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki
árszabályok által korlátozott üzletek gyakorlásánál a
hatóság által meghatározott díjknál magasabbakat szed.

140. §. Sütők, mészárosok és kéményseprők, akik elkezdett iparukat az iparhatóságnál történt bejelentés nélkül, vagy az iparhatóság által az 1872. évi VIII. t. c. 136. §. szerint kitűzött idő eltelte előtt megszüntetik, vagy azt, előbbi kötelességük kijátszására szolgáló módon folytatják: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

J e g y z e t. E §-t az új ipartörvény (1884: XVIII. t. c. 158. §-nak f) pontja helyettesíti.

141. §. Aki a tűzvész kiütésének vagy terjedésének meggátlása céljából kiadott szabályokat megszegi: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki pedig a tűzvész kiütése esetén az oltásra, a rendre és biztonságra nézve kiadott szabályokat szegi meg: három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A tűzrendőri intézkedések tárgyában az 1888. évi 53,888. sz. alatt kiadott belügyministeri rendelet van érvényben. Ez részint oly rendelkezéseket tartalmaz, melyeknek megszegése a jelen s a következő §. alá esik, részint olyanokat, amelyek ide nem tartoznak. Budapest székesfőváros területén a tűzrendészetet az 1882: XXXVI. t. c. értelmében a fővárosi tanács a ker. előljáróságok által gyakorolja. A tűzrendőri szabályok megszegése gyakran tűzvész kiütését eredményezi. Ily esetben gyakran a tűzvész kiütése okozati összefüggésben van a szabály megszegésével, amikor a szabály megszegőjét a tűz kiütésére vonatkozólag gondatlanság terhelheti. Mint-hogy ezt csak az illetékes büntető bíróság döntheti el: ily esetekben a közigazgatási hatóság nem járhat el az ügyben, hanem köteles azt a bírósághoz áttenni. Az elkövetés szándékos vagy gondatlanságból eredő lehet. Gondatlanság azt terheli, aki nem ismeri ugyan a tűzrendőri szabályokat, de olyast követ el, ami az

élet közönséges tapasztalatai szerint is tűzveszélyes cselekménynek vagy mulasztásnak ismerhető fel.

142. §. Aki tűzvész vagy vízáradás esetén nem engedelmeskedik a hatóság azon meghagyásának, hogy a fenyegető vagy már bekövetkezett közveszély elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen vagy háznépének, cselédeinek munkájával, szekereinek, vízi járműveinek, avagy az oltalom szempontjából szükséges egyéb eszközeinek, nemkülönbén hámos lovainak vagy vonó marháinak ideiglenesen a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködjék, amennyiben abban alapos okok által nem akadályoztatott: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki pedig ezen esetekben a segítestől másokat visszatart, vagy lebeszél: nyolc napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Jegyzetek. Az árvíz alkalmával nyújtandó segély megtagadásának büntetéséről az 1890: I. t.-c. 123. §-a rendelkezvén, ezáltal a jelen 142. §. — amennyiben az árvízre vonatkozik — hatályon kívül helyezettnek tekintendő. Az intézkedést a helyszínen jelenlevő hatósági közeg teszi. Az 1888. évi tűzrendőri szabályzat 20. §-a szerint a szolgálatban levő tűzoltó is közhatósági személynek tekintendő. A jelen kihágás csak szándékos lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

143. §. Aki a gátrendőrségről szóló 1871: XL. t.-c. 14. §., nemkülönbén a belvizek levezetéséről szóló 1874: XI. t.-c. 14. §-ában meghatározott cselekményt követi el, amennyiben azon tette súlyosabb beszámítás alá nem esik (BTK. 429—432. §.): nyolc napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év még nem mult el: egy hónapig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés állapítandó meg.

J e g y z e t e k. A jelen 143. §-t az abban hivatkozott törvényekkel együtt a vízjogról szóló 1885 : XXIII. t.-c. 193. §-a hatályon kívül helyezte. Miért is a vízrendőri kihágásokat egyéb törvényekben megállapított kihágások sorozatán később fogjuk tárgyalni.

II. RÉSZ.

EGYÉB TÖRVÉNYEKBE FOGLALT KIHÁGÁSOK.

1. Sajtórendőri kihágások.

Az életbeléptetési törvény 7. §-a érvényben hagyta az 1848: XVIII. t.-c.-nek a sajtórendőri kihágásokra vonatkozó intézkedéseit, az ország erdélyi részeiben pedig s a polgárosított határőrvidéken szintén hatályban tartotta az ott érvényben levő sajtórendtartásoknak azon rendelkezéseit, melyek a BTK. intézkedéseinek tárgyát nem képezik, beleértve a nyomtatványokban foglalt büntetendő cselekményekért való felelősség különös szabályait is.

Eszerint a sajtórendőri kihágások tekintetében két-féle szabályzat áll fenn az ország különböző területein, melyek a következők:

- a) *Az 1848: XVIII. t.-c. szerinti sajtórendőri kihágások.*

Az 1848: XVIII. t.-cikkben megállapított sajtórendőri kihágások, u. m.:

30. §. Ujság vagy időszaki lap, melynek tartalma akár részben, akár egészen politikai tárgyak körül forog, és havonként legalább kétszer jelenik meg, csak a következő feltételek teljesítése mellett adathat ki:

1. amely hatóságban a lap megjelenend, annak alispánjához, főkapitányához, grófjához, polgármesteréhez benyújtatik a nyilatkozat, melyben ki leendő a tulajdonos vagy felelős kiadó, vagy felelős szerkesztő neve, laka és a nyomda, melyben a lap nyomtatni fog;

2. ha a lap naponkint jelenik meg, biztosítékul 10,000 frt, ha ritkábban 5000 frt tétetik le készpénzben vagy fekvő birtokra kettős biztosítékkal betáblázott kötelezvényben;

3. sajtóvétségérti elmarasztalás esetében a pénzbüntetés a biztosítékból vonatik le, s az ekként támadt hiányt a marasztaló ítélet után 10 nap mulva ki kell pótolni, különben annak megtörténtéig a lap nem fog megjelenhetni;

4. amely időpontban a lap vagy füzet szétküldetik: annak egy példánya a bejegyzett felelős személy aláírásával, a helybeli hatóság elnökénél tétetik le. Ki e szabály ellen vét, 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

31. §. Ki az előbbi §-ban elősorolt feltételek betöltése nélkül időszaki lapot kiad: egy évi fogság és 500 forintig terjedhető büntetéssel sújtatik.

35. §. Az elmarasztaló ítélet meghozatván: az illető tulajdonosok vagy kiadók tartoznak azt lapjuk legközelebbi számában közzétenni 100 frt büntetés terhe alatt.

38. §. Ki titkolt nyomdát s könyomdát bír, t. i. mely nincs bejelentve, műszereinek kobzásán túl, 1 évi fogházzal és 2000 forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

40. §. Úgy a nyomtatványokból, mint az ábrázolatokból két példány a helybeli hatóságnak átadandó, egyik a hatóságé, másik bekötve a nemzeti muzeumé lesz.

41. §. A mely nyomdatulajdonos bármely nyomtatványra nevét és lakát ki nem teszi vagy álnevet tesz ki, — ha a nyomtatvány sajtóvétséget foglal magában — bűntársnak tekintetik; ellenkező esetben 100 forintig terjedhető büntetésben marasztaltathatik.

44. §. Ki olyant árúl, a melyen a nyomdatulajdonos neve s laka kitéve nincs: a nála találtatott példányok elkobzásán felül 50 forintig terjedhető büntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Az itt felsorolt sajtórendőri cselekmények vagy mulasztások részint vétségek, részint kihágások. Amennyiben a kérdéses cselekményre vagy mulasztásra három hónapi időtartamot meghaladó szabadságvesztésbüntetés van megállapítva: vétséget, ellenkező esetben pedig kihágást képez. Tehát vétséget képeznek a 30. §. 1—3. pontjainak és a 38. §-nak esetei, míg kihágások a 30. §. 4. pontjában, valamint a 35., 40., 41. és 44. §§-ban meghatározott cselekmények

A 30. §-ban meghatározott vétség, illetőleg kihágás alanya csupán az időszakos lap vagy ujság kiadója lehet. A szerző vagy szerkesztő mint ilyen nem ítélhető el a 30. és 31. §§. alapján.

A 41. §. kihágásának alanya a nyomdatulajdonos, bűncselekménye az a mulasztás, hogy a nyomtatványra nevét és lakását ki nem teszi vagy álnevet használ. Ha a nyomtatvány sajtóvétséget is foglal magában, úgy a kihágás büntetethetősége elenyészik.

A 44. §. kihágásának alanyai azok, akik oly nyomtatványt árulnak, melyen a nyomdatulajdonos neve és lakása kitéve nincs: az eladó ezen §. szerint büntetendő.

Büntetésül a 31. és 38. §-ok eseteiben a „fogság“ helyett fogház alkalmazandó. A pénzbüntetés a 31. és 38. §§. eseteiben fogházzá, a többi §-ok eseteiben elzárássá változtatandó át. A bíraskodást a kihágásokra nézve a kir. járásbíróság gyakorolja.

b) *Az 1852. évi nyílt parancs szerinti sajtórendőri kihágások.*

26. §. Jelen nyílt parancs 2., 3. és 4. §§. szabályainak áthágása 25—200 forintig terjedhető bírsággal büntetendő, mely ismétlés esetében megkettőztethetik.

A 2. §-ban kiszabott följegyzésben tudva tett hamis előadás miatt a nyomtató vagy a különbeni bűnösök ezenfelül nyolc naptól egy hónapiglani fogsággal büntetendők.

27. §. Jelen nyílt parancs 5—8. §-a szabályainak áthágásai miatt, nem tekintve az iparüzleti törvények szerint netalán bekövetkező elbánást, úgy a közvetlen tettes, mint az is, aki öt évre megrendelte, 5—200 forintig terjedhető bírsággal vagy egy naptól egy hónapiglani fogsággal büntetendő.

A házaló kereskedésben, vagy különben tiltott terjesztésben, avagy zúgforgalomban ért vagy szabályellenesen, nyilvánosan kifüggesztett nyomtatványok elkobzandók.

28. §. Valamely időszaki nyomtatványnak a 9—19. §-ok rendeletei elleni kiadásáért, nem tekintve a 11. és 18. §-ban kimondott következményeket: a kiadótulajdonos és a nyomtató 50—500 forintig terjedhető bírsággal büntetendő.

29. §. A hatóságok vagy magánfelek által átadott közlemények beiktatásának megtagadásáért vagy ha a közzététel nem a szabályszerű időben és módon teljesített: a felelős szerkesztő 25—200 forintig terjedhető bírsággal büntetendő s az időszaki nyomtatvány a szabályszerű beiktatás teljesítéséig betiltandó. (1871. évi 1498. sz. minist. rend 1. §-a.)

30. §. A közzététel végett átadott hatósági kibocsátmányokhoz csatolt hozzáadásoknak vagy az ezek iránti megjegyzéseknek beiktatása, továbbá valamely

lefoglalt vagy büntetésre méltónak nyilvánított nyomtatvány (21. §.) további hirdetése vagy terjesztése 50—500 forintig terjedhető bírsággal s különösen gonosz szándék esetében, azonfelül nyolc naptól egy hónapiglan fogsággal büntetendő.

31. §. Oly időszaki nyomtatványnak, melynek kiadása a hatóság által betiltatott, hasonló vagy megváltoztatott cím alatt további közzététele 50—500 frt bírsággal, súlyosító körülmények esetében a szerkesztő, kiadótulajdonos vagy nyomtató emiatt 1—3 hónapig terjedhető fogsággal és különösen súlyosító körülmények között a nyomtató és kiadótulajdonos az ipar-üzlet elvesztésével is büntetendő.

32. §. A tiltott avagy ezekkel egyenlő nyomtatványok bevitele, árulása, hirdetése és terjesztése 50—500 forint bírsággal és súlyosító körülmények között 1—3 hónapig terjedő fogsággal büntetendő. A terjesztésben ért ilyes nyomtatványok elkobzandók.

J e g y z e t e k. Az 1852. évi sajtórendtartást Erdélyországra és a volt határőrvidékre nézve már az 1871. évi 1498. sz. a. kiadott bel- és igazságügyi min. rendelet is hatályban tartotta, mindazonáltal a változott viszonyokhoz mért módosításokkal. Az erdélyi és volt határőrvidéki sajtórendtartás ma is érvényes. A fentebbi §§-okban meghatározott cselekmények és mulasztások mind kihágásokat képeznek az életbeléptetési rendelet 7. §-a értelmében. Az ezekben jelzett „fogság“ „elzárás“-sal helyettesítendő, a pénzbírság pedig behajthatatlanság esetén szintén elzárásra változtatandó át. A bíraskodást az 1871-iki rendelet 14. §-a szerint elsőfokban a kir. járás-bíróság gyakorolja.

2. A népiskolai törvény áthágása.

(1868 : XXXVIII. t.-c.)

4. §. Ha a szülő, gyám és gazda a tankötelezett növendéket az iskolától visszatartja, ebbeli kötelessége teljesítésére komolyan figyelmeztetendő; és ha az e célra szolgáló erkölcsi eszközök felhasználása sikertelennek bizonyulna be s a tankötelezett növendék az iskolától továbbra is visszatartatnék, a kötelességét ekként teljesíteni nem akaró szülő, gyám vagy gazda első ízben 50 krajcárra, második ízben 1 forintra, harmadik ízben 2 forintra, negyedik ízben 4 forintra büntetessék az iskolai pénztár javára.

J e g y z e t e k. Tanköteles gyermekek azok, akik 6-ik életévüket betöltötték. Ilyen gyermeket köteles a szülő vagy gyám nyilv. iskolába járatni, amennyiben otthon vagy magántanintézetben nem tanul. E rendelkezéssel megegyezik az 1876 : XIII. t.-c. 111. §-a is a gyermekesléd gazdjára nézve, az ipartörvény pedig 40—400 korona pénzbüntetéssel sújtja az iparost, aki tanulóit az iskolai oktatástól visszatartja. A bírászkodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

3. Választási kihágások.

(1874 : XXXIII. t.-c.)

93. §. Azon közhivatalnok vagy lelkész, ki a választók összeírására szükséges adatokat, illetőleg okiratokat a kellő időben ki nem adja, vagy azok kiadását megtagadja, 500 forintig terjedhető bírsággal büntetendő.

94. §. Aki saját vagy más nevének a választók névjegyzékébe leendő felvétele, vagy a fölvettnék abból való kitörlése végett az összeíró küldöttség vagy a központi választmány előtt tudva hamis, hami-

sított vagy lényegében valótlan­ságot tartalmazó okiratot használ: 500 frtig terjedhető bírsággal vagy három hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

103. §. Ki a választás színhelyén a rendet zavarja, vagy oda fegyvert vagy botot visz és azt a rendre ügyelő közeg felhívására rögtön át nem adja, az illetékes közigazgatási hatóság által rendőri úton három naptól egy hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

104. §. A párt vagy jeilolt zászlóját, jelvényét imaházra, állami, törvényhatósági, városi vagy községi középületre, vagy nyilvános iskolára kitűzni tilos: tilos továbbá a zászló vagy jelvény erőszakos eltávolítása oly helyről, hová azoknak kitűzése törvényesen meg van engedve.

Nyilvános pártgyűlés, pártünnepély, körmenet, rendezett tanácsu városokban a polgármesternél, másutt a törvényhatósági tisztviselőnél, s ha ilyen helyben nincs, a községi előljáróságnál a megelőző napon mindig bejelentendő.

Aki a zászlót, jelvényt, a fentebb megjelölt tiltott helyekre kitűzte, vagy kitűzését elrendelte, vagy ki a zászlót vagy jelvényt oly helyről, hová annak kitűzése megengedve van, erőszakosan eltávolítja, vagy rongálja, vagy a be nem jelentett nyilvános pártgyűlést, pártünnepélyt, körmenetet rendezte, a közigazgatási hatóság által rendőri úton 100 forintig terjedhető bírsággal vagy 20 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

105. §. A büntetésből befolyt pénzek azon törvényhatóság rendelkezésére bocsátandók, melynek területén a megbüntetett cselekmény elkövettetett, s ezáltal népnevelési célokra vagy a területén létező közkórház vagy szegények alapjára fordítandók.

106. §. A 94. §-ban meghatározott törvénszegés

miatt a bűnvádi eljárás csak akkor indítható meg, ha a cselekmény elkövetése után 6 hó alatt, a 93., 103. és 104. §§-okban felsoroltak miatt pedig akkor, ha a cselekmény elkövetése után 30 nap alatt a bíróságnál vagy közigazgatási hatóságnál feljeltetett.

J e g y z e t e k. Az 1874:XXXIII. t.-c. az országgyűlési képviselőválasztásokról intézkedvén, a fentebbi §-okban meghatározott kihágások is csak e választásokra vonatkoznak. A 93. és 94. §-okat az életbeléptetési törvény 5. pontja hagyta érvényben, kimondván, hogy a választási törvény eme rendelkezéseinek megszegése kihágást képez. A 103. és 104. §§. az életbeléptetési törvény 4 §-a alapján maradtak hatályban, mert oly cselekményekre, illetve mulasztásra állapítanak megbüntetést, melyek a BTK. és KBTK. intézkedései alá nem esnek, s mert a büntetés alkalmazása e §-ok szerint a közigazgatási hatóság előtti eljárásnak képezi tárgyát. Büntetésül a 94., 103. és 104. §§-ban jelzett „fogság“ helyett „elzárás“, a 93. §-ban előforduló pénzbírság helyett pénzbüntetés alkalmazandó. Minthogy pedig az életbeléptetési törvény 5. §-a szerint a 93. és 94. §§-ok esetei is kihágások gyanánt büntetendők, s mint-hogy a KBTK. 16. §-a szerint a kihágás büntetése nem haladhat túl két havi elzárást és 600 korona pénzbüntetést: ennél fogva a hivatkozott §§-okban megállapított 1000 korona helyett 600 korona, 3 hó helyett 2 hó veendő a büntetés kiszabásánál. A bírás-kodást a 93. és 94. §§. eseteiben a járásbíróság, a 103. és 104. §§-ok eseteiben a közigazgatási hatóság gyakorolja.

4. Zugirászati kihágás.

(1874 : XXXIV. t.-c.)

39. §. Ki anélkül, hogy ügyvéd lenne, a feleknek bíróságok vagy hatóságok előtti képviselését üzletszerűen folytatja: a kir. ügyész, koronaügyész, vagy magánfél panasza folytán 10—100 koronáig, ismétlés esetén pedig 40—200 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendő, s az ítéletben egyszersmind kimondandó, hogy az ekként megbüntetett egyén a feleknek képviselésétől eltiltatik.

Ha a felek képviselésétől ítéletileg eltiltott egyén ezen üzletszerű foglalkozást továbbra is folytatná, ily esetben három hónapig terjedhető fogsággal fenyejtendő.

J e g y z e t e k. Az ügyvédi rendtartásról szóló 1874 : XXXIV. t.-c. 39. §-a foglalja magában a zugirászatra vonatkozó fenti büntető határozatot, melyet az életbeléptető törvény (1880. évi XXXVII. t.-c.) 5. §-nak 3. pontja hatályában fentartotta, kijelentvén, hogy az abban meghatározott büntetendő cselekmény kihágást képez. Ezzel a zugirászat is a kihágásokra vonatkozó általános szabályok alá helyeztetett. Büntetésül „pénzbírság“ helyett „pénzbüntetés“ és „fogság“ helyett „elzárás“ állapítandó meg. A visszaesés miatt alkalmazható elzárás a KBTK. 16. §-ához képest legfeljebb 2 hónapra emelhető fel, a pénzbüntetés pedig behajthatatlanság esetén a KBTK. 22. §. értelmében elzárással helyettesítendő. Elsőfokban a kir. járásbíróság ítél.

5. Cselédrendőri kihágások.

(1876 : XIII. t.-c.)

107. §. A jelen törvény határozmányainak áthágása, amennyiben egyes szakaszokban más nem foglaltatik, cselédnél, mezei munkásnál és napszámosnál 20, gazdánál és munkaadónál 50 koronáig terjedhető

pénzbírsággal, nemfizetés esetén megfelelő egyszerű elzárással és pedig a cselédnél minden 4 korona után egy napot, más személyeknél minden 10 korona után egy napot számítva, fenyítendő.

108. §. Különösen pedig azon cseléd, ki a gazda tudta és jóváhagyása nélkül az engedett időn túl gyakrabban kimarad, 4 koronától 32 koronáig, ki a gazda tilalma ellenére látogatásokat elfogad, 4 koronától 20 koronáig, ki a gazda engedélye nélkül valakit éjszakára befogad, 8 koronától 48 koronáig terjedhető bírsággal vagy megfelelő (107. §.) elzárással fenyítendő.

109. §. Azon cseléd vagy mezei munkás és napszámos, ki gazdáját tettelegesen bántalmazza, az ellen fellázad, annak ellenszegül, jogos parancsainak teljesítését megtagadja, amennyiben a cseléd tette a BTK. szerint büntetendő cselekményt nem képez, 100 koronáig terjedhető bírsággal fenyítendő.

110. §. Azon cseléd vagy mezei munkát vállalt munkás, ki cseléd-, illetve munkatársait engedetlen-ségre ösztönzi, vagy azokat arra csábítja, hogy gazdájukat, illetve munkaadójukat bizonyos cselekményre vagy ígéretekre kényszerítsék az által, hogy munkáik vagy kötelességeik teljesítésével, a törvényszerű felmondás mellőzésével, a szerződés lejárta előtt egyszerre vagy egyenként felhagyjanak, az ebből támadható károk megtérítésén felül, amennyiben az eset körülményei bünyfenítő eljárást nem igényelnek, 100 koronáig terjedhető bírsággal vagy a 107. §. aránya szerint megfelelő elzárással fognak fenyíttetni.

111. §. Azon gazda ellen, ki tanköteles gyermek-cselédjének az iskola látogatására kellő időt nem enged, a népiskolai közoktatás tárgyában keletkezett 1868 : XXXVIII. t.-c. 4. §-ban kiszabott büntetés és eljárás alkalmazandó.

Azon gazda pedig, ki az ily gyermek-cselédet testi kifejlődését és növését akadályozó nehéz munkával terheli, vagy ki az ily gyermek-cseléd irányában kegyetlenkedik, amennyiben az eset bünyfenyitő eljárás alá nem tartozik, 100 koronáig terjedhető bírsággal fog büntettetni, mely ismétlés esetében megkétszerezsítettetik.

112. §. Azon cselédszerző, ki személye felett nem rendelkezhető egyént az atya vagy gyám, vagy hatóság beleegyezése nélkül, vagy egy oly egyént ajánl elszegődésre, ki arra még, vagy már nem jogosult, a cselédszerzési díjak visszafizetésén kívül 10 koronától 100 koronáig, azok pedig, kik a jelen törvény 82. §-a ellenére foglalkoznak cselédszerzéssel, attól eltiltandók s amellet 20 koronától 200 koronáig terjedhető bírsággal sújtandók.

Ugyanezen büntetés alkalmazandó azon cselédszerzőre is, ki valamely cselédet szolgálatának elhagyására csábít.

J e g y z e t e k. E törvénybe foglalt büntető határozmányok az életbeléptetett törvény 4. §. 1. pontja alapján maradtak hatályban. A 107. §. kétnemű kihágást különböztet meg, úgymint olyanokat, amelyekre a törvény előző §§-aiban külön büntetés van megállapítva, és olyanokat, melyekre a jelen §. határozza meg a büntetést. Az előző §§. külön rendelkezései alapján büntetendők a következő esetek:

a) a 17. §. szerint 10—40 koronáig terjedő bírsággal, vagy 4 koronát egy napra számítva. megfelelő elzárással büntetendő a cseléd, aki ugyanazon időre több helyre beszegődik, vagy több gazdától vesz fel foglalót;

b) a 19. §. szerint 20—80 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő a gazda, aki egy előbb törvényesen elszegődött cselédet tudva felfogad;

c) a 25. §. szerint 4—40 koronáig terjedhelő bírsággal, nemfizetés esetén megfelelő elzárással büntetendő a cseléd, ki azon helyre, a hová beszegődött s a hol foglalt vett fel, beállani vonakodik, amennyiben a hatósági kényszerrendszabályok sikerre nem vezetnének ;

d) az 57. §. szerint 8—48 koronáig terjedhető bírsággal vagy megfelelő elzárással büntetendő a cseléd ki szolgálatát a szerződési idő letelte előtt az 51. és 52. §§-okban jelölt okok nélkül elhagyja ;

e) a 73. §. szerint 50 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő a gazda, ki cselédet szolgálati könyv nélkül elfogad ;

f) a 76. §. szerint 100 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő a gazda, a ki a cselédkönyvbe tudva valótlan minősítést ír be ;

g) a 79. §. szerint annyiszor, amennyiszor 20 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő a gazda, aki a szolgálatból kilépő cselédnek az elbocsátási bizonyítványt kiadni vonakodik ;

h) a 80. §. szerint 50 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő a gazda, aki a szolgálatába lépő cselédttől az elbocsátási bizonyítványt át nem veszi vagy azt meg nem őrzi ;

i) a 90. §. szerint 40—400 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő a munkaadó, aki a más által lekötött munkásokat elcsalja.

A 107. §. büntetése oly esetben alkalmazandó, midőn a cselédrendőri kihágás sem az előbbi pont alatt felsorolt, sem a 108—112. §§. valamelyike alá nem esik. Ez tehát egy kiegészítő §., melyhez az anyagot a törvény által külön büntetés alá nem helyezett tilalmak és rendelkezések szolgáltatják. Büntetésül „bírság“ helyett „pénzbüntetés“, szabadságvesztés

gyanánt pedig „elzárás“ szabandó ki. A pénzbüntetés behajthatatlanság helyett elzárással helyettesítendő a KBTK. 29. §-a alapján. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

6. Közegészség elleni kihágások.

(1876 : XIV. t.-c.)

7. §. Jelen törvénynek, úgy az ennek alapján fenntartott vagy kibocsátandó rendeleteknek vagy szabályzatoknak áthágásai, amennyiben büntettet vagy vétséget nem képeznek, a fennálló, illetőleg az alkotandó szabályrendeletek vagy az eddigi gyakorlat szerint, ezek hiányában pedig 600 koronáig terjedhető bírsággal, nem fizethetés esetében 60 napig terjedhető fogsággal közigazgatási úton büntetendők.

20. §. A ki a gyermekek ápolására és gondozására törvényszerűleg hivatva van vagy azt magára vállalta, tartozik a 7 évnél fiatalabb gyermeket megbetegedés esetén mielőbb orvosi segélyben részesíttetni.

21. §. A 20. §-ban foglalt kötelezettség elmulasztása ott, hol helyben vagy a közegészségi körben orvos van, 20 koronáig terjedhető bírsággal, esetleg 2 napi fogsággal büntetendő.

26. §. Altató vagy kábító szereknek orvosi rendelet nélkül való alkalmazása minden egyes esetnél 10–40 korona bírsággal, esetleg 4 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

35. §. A 28., 31. és 33. §§. rendszabályai ellen vétők, az eset súlyosságához képest 200 koronáig, esetleg 20 napi fogságig terjedhető büntetéssel fenytendők.

95. §. A himlőoltás teljesítése, a himlőanyag szedése és megőrzése körül szükséges elővigyázat 2–20 koronáig, esetleg 2 napi fogságig terjedhető büntetés terhe alatt pontosan megtartandó.

J e g y z e t e k. E büntető határozatok az életbe léptetett törvény 4. §-ának 1. pontja alapján vannak hatályban. Az 1876 : XIV. t.-c. több oly rendelkezést tartalmaz, melyeknek megszegése a KBTK. IX. fejezetének valamelyik büntetése alá esik. Ilyenek a kuruzslás, a gyógyszerek tiltott eladása, köteles orvosi, gyógyszerészi vagy szülési segély, járvány idején orvosi segély igénybevételének elmulasztása, élelemül levágandó állatokra, főzödényekre, élelmicikkekre s italokra, mérgek készítésére kiadott szabályok megszegése, veszélyes állatok tartásánál köteles elővigyázat elmulasztása, a hulla eltemetésére, boncolására, kiásására vonatkozó szabályok megszegése, melyekről mind a KBTK. 92—96., 99., 104., 107., 108., 121—125. §§-ai intézkednek. A közegészségügyi törvény s az ezzel kapcsolatos rendeletek áthágása tehát csak annyiban esik a fentebbi büntető határozatok alá, a mennyiben a kérdéses cselekmény vagy mulasztás a KBTK hivatkozott §§-ai által meghatározott kihágások körénkívül esik.

A jelen törvény 7. §. általánosságban határozza meg a büntetést azokra az esetekre, melyekre a törvény v. rendelet más külön büntetést nem állapít meg. E §. alapján büntetendő tehát az :

a) aki a belügyminister által a nagyobb halálozás meggátlása végett bizonyos vidékeken tett intézkedéseket megszegi. (9. §.);

b) aki egészségügyi szemle alá nem vett húst árul emberi élelemre ;

c) ki ártalmas gyümölcsöt, gombát vagy bárminő romlott, hamisított tápszert és italt árul ;

d) ki csecsemőnek dajkaságba vételét a hatóságnak be nem jelenti, vagy ki hatósági tilalom ellen csecsemőt vállal dajkaságba ;

e) ki szoptatásra egynél több csecsemőt vállal, s aki az orvosi intézkedésnek nem engedelmeskedik ;

f) aki belügyministeri engedély nélkül kórházat (gyógyintézetet) és fürdőt állít fel;

g) aki valakit orvosi bizonyítvány nélkül a tébolydába felvesz;

h) fürdőtulajdonos, aki a fürdöházakat nem tartja megfelelő tisztaságban;

i) a gyógyszerész, aki a fennálló gyógyszerési törvényeket s szabályokat pontosan be nem tartja.

A kihágás elkövetése mindenik esetben szándékos vagy gondatlan lehet. Büntetésül „bírság“ helyett „pénzbüntetés“, „fogság“ helyett „elzárás“ alkalmazandó. A pénzbüntetés behajthatlanság esetén nem a 107. §-ban meghatározott mérték szerint, hanem a KBTK. 22. alapján változtatandó elzárással.

A bíraskodást elsőfokban a kis és nagyközségekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú városokban a polgármester vagy helyettese, a törvényhatósági városokban a rendőrkapitány, Budapesten a kerületi előljáróság gyakorolja.

7. Bejelentési kihágások.

(1879: XXVIII. t.-c.)

19. §. A jelen törvény vagy ennek alapján kiadott B. m. rendeletek áthágása — amennyiben azzal súlyosabb beszámítás alá eső cselekmény összekötve nincs — rendőri úton annyiszor, mennyiszor 1 koronától 100 koronáig terjedhető bírsággal büntetendő.

A pénzbüntetés kiszabásánál meghatározandó egyszersmind az elzárás tartama, mely behajthatlanság esetén ennek helyébe lép. Ezen átváltoztatásnál 4 koronát felül nem haladó pénzbüntetés helyett 12 óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg.

J e g y z e t e k. E büntető rendelkezés az életbe-

léptetési törvény 4. §-ának 1. pontja alapján maradt hatályban, de korlátozást szenved a KBTK. 72. és 73. §§. által.

A bejelentés kötelessége Budapesten az összes bel- és kültelkekre s az ezeken előforduló minden be- és kiköltözésre, a lak- és tartózkodó helynek minden változtatására kiterjed. A bejelentést teljesíteni kötelesek: a háztulajdonosok, a bérlő, köz- vagy magántanintézet igazgatói, vendégfogadósok és szállótulajdonosok, iparossegédek szállóinak kezelői, letartóztatási helyiségek felügyelői, tolonckezelők. A jelen törvény a KBTK. 72. és 73. §§-aival határos. Ugyanis a szállodatulajdonosok és szálló utasvendégek bejelentési kihágásai a KBTK. 72. és 73. §§. szerint büntetnek. E kihágások szándékosan és gondatlanul követhetők el. A bíraskodást elsőfokban a bejelentési hivatal főnöke, másodfokban a közigazgatási bizottság, harmadfokban a belügyministerium gyakorolja. A felebezés 3 nap alatt jelentendő be.

8. **Erdei kihágások.**

(1879 : XXXI. t.-c.)

a) *Erdei lopás.*

90. §. Aki valamely erdőben létező élőfát, vagy ott létező levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop (69. §), az ellopott fa értékét, s kártérítésül ezen érték egy negyed részét tartozik megtéríteni: ezenfelül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.

91. §. A lopott fa értékét és kártérítésül ezen értékkel egyenlő összeget tartozik megfizetni, ezenfelül pedig a két összeggel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő az, aki az erdőben:

a) szórtan fentartott hagyoncot, fölfát vagy magfát, avagy tízévesnél fiatalabb csemetét lop ;

b) ritkás erdőből több, vagy zárt erdőből annyi egymás mellett álló fát lop, hogy ezáltal hézag támad ;

c) a termőföld megkötésére védeszközüül szolgáló vagy sarjadzás végett meghagyott tuskót kiás és ellop, avagy habár nem az ezen pontban megjelölt célok valamelyikére szolgáló tuskót lop el, de az annak ellopása végett kiásott gödröt nem tölti be.

92. §. Aki valamely élőfa ágait, galyait letöri vagy levágja és ellopja (illetőleg jogtalanul eltulajdonítja) : ezen tárgy értékét s kártérítésül ez érték felét tartozik megtéríteni, s egyszersmind a két összeggel egyenlő pénzbüntetésre ítélendő.

Aki pedig valamely élőfáról annak kérgét lehasítja és ellopja, a fa és a kéreg értékét tartozik megtéríteni s ezenfelül azon értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.

93. §. Aki valamely elszáradt vagy az elemek által letört fát, ágat, galyat vagy tuskót lop el (illetőleg eltulajdonít), ezen tárgy értékét egyszersmind tartozik megtéríteni s ezen értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetetik.

94. §. Aki valamely nem élőfa kérgét hántja le s ellopja, vagy már lehántott fakérget lop : a fakéreg értékét megtéríteni tartozik s egyszersmind ezen értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetetik.

Aki száraz vagy zöld faleveleket vagy mohot lop : a lopott tárgy értékét s kártérítésül ugyanannyit fizetni tartozik, ezenfelül pedig az értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetendő.

95. §. Aki gubacsot, tölgy, bükk, fenyő- vagy más erdei magot vagy erdei gyümölcsöt, gombát, korhadékot, földet, anyagot, tőzeget, meszet, gyepphantot, fagyökeret, füvet vagy egyéb erdei terméket lop (eltu-

lajdonít), annak értékének megtérítésén felül az értékkel egyenlő pénzbüntetéssel büntetettik.

Ha pedig a tettes az erdei magot, gubacsot vagy gyümölcsöt leverte vagy leszakgatta: a fentebbi pontban meghatározott fizetéseken felül kártérítésül az értékkel egyenlő összeget is tartozik fizetni.

96. §. Aki fanedvet (gyanta, terpentín, nyír és jávorlé) lop: a lopott tárgy értékét megtéríteni s kártérítésül azzal egyenlő összeget tartozik fizetni s azonfelül a két összeggel egyenlő pénzbüntetésre ítéendő.

99. §. A kísérlet büntetésénél a büntetőtörvények erre vonatkozó rendelkezései alkalmazandók.

Ha az eltulajdonítani szándékolt dolognak a büntetés kimérésénél alapul szolgáló értéke nem határozható meg, a kísérlet 20 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. Az erdőtörvény büntető határozatai az életbelépt. törv. 8. §-a alapján vannak érvényben. Az erdei lopás abban különbözik a közönséges lopástól különös ismérvei által, hogy: az erdei lopás színhelye csak az erdő lehet, tárgyai csak a 90—96. §§-okban felsorolt erdei fák és termékek lehetnek és hogy a felsorolt tárgyak elidegenítése is csak akkor képez erdei kihágást, ha a lopott dolog értéke — a külön megtérítendő kárbeszámítása nélkül — 60 koronát túl nem halad. (69. §.) Ha a lopott fa vagy erdei termék értéke 60 koronát meghalad: a cselekmény vétség, illetőleg büntetett képez. Több külön erdei lopásnak az érték szerinti minősítésénél azonban a BTK. rendelkezése tartandó meg. (73. §.) Ez úgy értendő, hogy midőn a vádlottnak egyszerre több erdei lopása kerül elbírálás alá: ezek értéke a BTK. 335. §. értelmében egybefoglalandó, s ha a lopások összesített értéke a 60 koronát meghaladja, ekkor vétség, illetve büntetett létesül, habár az egyes lopások

tárgyainak értéke külön-külön 60 koronánál kevesebb volna is. Tekintet nélkül a lopott dolog értékére, büntetett képez az erdei lopás, ha a BTK. 336—338. §§-ban felsorolt minősítő körülmények fenforognak. Az erdei lopás kísérlete is büntetendő. Az erdei lopás bevégezése és kísérlete tekintetében a büntetőtörvény általános szabályai irányadók. A bűnrészesség tekintetében a KBTK. szabályai irányadók, miért is a tettesen kívül a részesek is büntetendők.

Büntetésül pénzbüntetés alkalmazandó (75. §.) mely behajthatlanság esetén elzárásra változtatandó át. Hat koronát felül nem haladó pénzbüntetés helyett egy napi elzárás, azonfelül minden 2—6 koronáig terjedő összeg helyett szintén 1 napi elzárás számítandó; de 10 napnál hosszabb idejű elzárás nem állapítható meg (78. §.)

Nem büntethető a kihágás, ha valakit útközben, az erdőben vagy annak közelében oly baj ért, mely miatt kénytelen volt a cselekményt elkövetni, de ezt az erdőfelügyelet valamely közegével vagy a község előljárójával 24 óra alatt közli. Erdei kihágások esetében a büntető eljárásnak csak a sértett fél panaszára van helye. Az erdei kihágás büntethetősége elkövetésétől számított 2 év alatt évül el, a büntetés végrehajthatósága pedig az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 3 év elteltével szűnik meg.

b) *Erdei lopással kapcsolatos orgazdaság és bűnpártolás.*

97. §. Az orgazdaság és a bűnpártolás, amennyiben erdei kihágást képező cselekményből származó dologra, illetőleg ily kihágás tettesére vonatkozólag követtetik el: 10 koronától 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Orgazdák és bűnpártolók az értéket, a kárt és a költségeket a tettesekkel egyetemlegesen megfizetni tartoznak.

98. §. Ha a visszaesés az orgazdára nézve forog fenn: ennek cselekménye, tekintet nélkül az erdei kihágásban bűnös tolvajra, a büntetőtörvények rendelkezései szerint minősítendő.

Erdei kihágásokra vonatkozó orgazdaság esetében a visszaesés hatálya 3 év alatt szűnik meg.

116. §. Aki a 115. §-ban megjelölt rendelet megszegésével erdőterméket elad, vagy vesz, 4 koronától 20 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, s amennyiben más erdei kikágás is forogna fenn, egyszersmind az erre rendelt büntetéssel is büntetendő.

J e g y z e t e k. A 116. §. esete tulajdonképen nem orgazdaság, hanem csak megszegése a 115. §-ban meghatározott elővigyázati rendszabálynak, mely szerint oly vidék területén, ahol a lopott erdőtermékek eladatni szoktak, elrendelheti a belügyminister, hogy az erdei termékek eladása és vétele csak azon feltétel alatt legyen eszközölhető, hogy az eladó a termék jogos szerzését bizonyítvánnyal igazolja. A 116. §-ban jelzett kihágást tehát az követi el, aki a jelzett bizonyítvány nélkül vesz vagy ad el erdei terméket. Az orgazdaság és bűnpártolás büntetése pénzbüntetés, mely behajthatlanság esetén 2 koronás tól 6 koronáig terjedő összeg helyett egy napi elzárással helyettesítendő, de 10 napnál hosszabb elzárás nem alkalmazható. Az elévülés és büntetés végrehajtásának ideje azonos az erdei kihágásával.

c) *Erdei kártétel.*

100. §. Aki oly erdőben, melyben legeltetésre nincs joga, szándékosan vagy gondatlanságból legeltet, az okozott kár és hajtópénz megtérítésén felül pénzbüntetéssel a következő mértékben büntetendő:

1 db. szarvasmarháért vagy 1 db. kecskéért 1 kor.,
1 ló, öszvér vagy szamárért 80 fill., 1 db. juhért 30 fill., 1 db. sertésért makkoltatás idején 60 fill.,
1 db. sertésért makkoltatás idején kívül 20 fill.,
1 db. szopós csikóért 10 fill., 1 db. ludért 4 fill.,
egyéb baromfiért dbokint 2 fill.

Ha a legeltetés 15 éven alúli, vagy tilalmi erdőben vagy pedig véderdőben, avagy futóhomokban állóerdőben történik: a fentebb felszámított pénzbüntetés minden darab állatért (a ludat és baromfiakat kivéve) kétszeresen veendő. Ha pedig a legeltetés 6 éven aluli, mesterséges ültetvények vagy erdei vetések közt avagy faiskolában történt, a pénzbüntetés háromszoros összegben szabandó ki.

101. §. Az előző §. határozatai az esetben is alkalmazandók, ha a legeltetésre jogosított ebbeli jogosultságát, a legeltetés helyére, idejére, vagy a legeltetett állatok fajára, avagy azok számára nézve túllépte.

102. §. Legeltetési kihágás esetében a kártérítési összeg a 100. §-ban megszabott pénzbüntetés felénél s ha az az említett §. 1—7 pontja alatt felsorolt állatokkal 15 éven aluli vagy laza talajú erdőben, vagy nedves időjárásakor történt, vagy ha a kárttevő egy napnál tovább legeltetett: annak teljes összegénél kevesebb nem lehet.

103. §. A 100. §-ban meghatározott büntetés felére szállítható le, ha valaki az azon §-ban megjelölt valamely állatot másnak erdejébe legeltetési szándék

nélkül ugyan, de jogtalanul behajt; vagy a felügyeletére bízott állatot másnak erdejébe gondatlanságból bemenni engedi.

Ha mindazonáltal valamely állat csak az erdőbe való menekülés által óvathatott meg a fenyegető közvetlen veszélytől, ez esetben büntetésnek nincs helye.

105. §. Aki élőfát le vagy bevágás, megfúrás, rovatozás, gyűrűzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés, a gyökerek feltakarása, gyantanyílások fel- vagy továbbszakítása által, vagy bármi más módon megrongál, az okozott kár megtérítésén felül 30 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki pedig az élőfa gallyát letöri, levágja, megvagdálja, vagy a fát más hasonló módon megrongálja, az egész élőfa értékének egy tizedrészétől annak egész értékéig terjedő kártérítést tartozik fizetni, s azonfelül 20 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

106. §. A levágott fáknak vagy más erdei terméknek, a kerítésnek, ároknak, medernek, partnak, töltésnek, hídnak, átmetszetnek, útnak, ergettyűnek vagy csúsztatónak, vízfogónak vagy a faúsztatásra szolgáló más eszközöknek, továbbá tilalmi táblának, jelző vagy útmutató póznának, a távolsági vagy bármely más az erdőművelés vagy használat céljából alkalmazott jelnek vagy műveknek megrongálása, úgyszintén a szénégetésre összehordott vagy ölbe rakott fák szétbontása: 1—50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az okozott kár mindenik esetben megtérítendő.

107. §. Aki másnak erdejében jogtalanul földet, ércet, kőszenet, követ, gypet vagy egyéb talajalkat, részeket ás, vagy erdőbe követ, vagy más a talajra nézve kártékony anyagot hord: a kár és az odahor

dott anyag elhordása által okozott költség megtérítésén felül, 1—20 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

108. §. Aki idegen erdőben faizási vagy alomhordási vagy egyéb termékszedésre engedéllyel bír, de nem fát, galyat, almot, vagy egyéb erdei terméket nem a meghatározott mennyiségben, időben vagy nem azon erdőrészből viszi, melyből annak vitelére jogosítva van, 1—20 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanezen büntetéssel büntetendő az is, aki az alomgyűjtésnél vagy galyszedésnél vasgerelyét vagy vágóeszközt használ, vagy pedig az őt illető faizási vagy erdőtermékszedési jogával visszaélve, azt vagy másra ruházza, vagy másnak érdekében gyakorolja; vagy pedig a szedett fát, illetőleg erdei terméket eladja, s egyáltalán, ha a megjelölt jogának határán túllép.

J e g y z e t e k. Ez esetek tényálladéakai akkor képeznek erdei kihágást, ha az okozott kár összege 60 koronát meg nem halad. Ha 60 koronát felül halad, a cselekmény szándékosság esetén a BTK. 418. vagy 421. §-a alá esik. Az erdei kártétel csak az esetben érintkezik a szándékos vagyonrongálás vétségével, ha valaki az erdei károsítást szándékosan követi el s 60 koronát meghaladó kárt okoz. A büntetés, a büntethetőség elévülése és a büntetés végrehajthatósága tekintetében az erdei lopásra (kihágásra) vonatkozó rendelkezések érvényesek.

d) *Veszélyes erdei kihágások.*

109. §. 4 koronától 40 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetettik:

1. aki a 9. §. határozmányainak megsértésével az erdőben vagy annak közelében tüzet gerjeszt;

2. aki az általa vagy hozzájárulásával, vagy jelenlétében gerjesztett tüzet kellő felügyelet nélkül hagyja, vagy a tűzveszély kikerülésére szükséges és a létezett viszonyok közt eszközölhetővé vált intézkedéseket elmulasztja ;

3. aki a jelen törvény 11. §-ának eleget tenni elmulasztja ;

4. aki erdőégés esetében annak oltására kötelezve lévén, ezen kötelezettségének alapos ok nélkül nem tesz eleget, vagy az oltást vezető hatósági közegrei delkezését alapos ok nélkül nem teljesíti.

110. §. Azon közigazgatási hivatalnok, ideszámítva a községi elöljárót is, aki erdőégés esetében, a hivatalánál fogva őt illető intézkedések körül köteleességét megszegi, szintén az előbbi §. büntetésével büntetendő. Megyei közigazgatási hivatalnok ellen, ily vád esetében, az elsőfokú bíróságot a legközelebbi erdei kihágási bíróságok közül, a másodfokú erdei bíróság bíróküldés által határozza meg.

111. §. Aki valamely erdőbe jogtalanul vagy engedély nélkül vagy az engedélyezett helyen kívül ergettyüt (csúsztatót) készít ; meszet vagy szenet éget, szurkot, hamuzsirt, vagy kátrányt főz, kormot készít, fűrész vagy egyéb gödröt ás ; furakodó vagy dolgozó helyet vagy műhelyt felállít ; épület-, szerszám- vagy egyéb használatra szánt fát farag, vagy más hasonló munkát teljesít, 10 koronától 20 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő és a fent elősorolt cselekmények által esetleg okozott kárt szakértői becsű alapján megtéríteni köteles.

Ily esetben, ha az erdőbirtokos kívánja, az ezen célokra netán felállított építmények és művek a kihágást elkövetőnek, vagy annak költségén, aki ezért magánjogi felelősséggel tartozik, elhordandók s az előbbi állapot visszaállítandó.

112. §. Ha 109. §. 1., 2. és 3. alatt meghatározott cselekmény, vagy mulasztás folytán gondatlanságból tűzkár származott, a cselekmény vagy mulasztás vétséget képez, s a büntetőtörvények rendelkezései szerint lesz büntetendő.

Ugyanezrn szabály alkalmazandó az esetben is, ha a tűzvész a mész- vagy szénégetés, a szurok- vagy kátrányfőzés, avagy a koromkészítés vagy hamúnyerés végett gerjesztett tűzből gondatlanság folytán származott, úgyszintén ha a tűz az égés következtében nyereendő hamu jogtalan eltulajdonításának céljából gerjesztetett, habár tűzvész nem származott.

113. §. Aki az erdőben engedély nélkül kocsival tilos úton jár, vagy habár azon erdőségben makkoltásra vagy legeltetésre jogosított is, marhát tilos úton hajt; aki engedély nélkül új utat tör, vagy 6 évesnél fiatalabb utánnövények közt jár: 1—40 koronáig terjedő büntetéssel büntetendő.

114. §. Aki idegen erdőben, anélkül hogy ahhoz jogosultsága volna, a közutakon kívül taláztatik, ha ottani jelenléte közbiztonsági vagy az erdőtulajdon biztonságára szempontjából aggályosnak tűnik fel, az erdész-személyzet tagjai által az erdőből kiutasítható, és ha a fejsze, fűrész vagy az erdőtermék szedésére alkalmas más eszköz vagy fegyver volna birtokában, az tőle elveendő.

Amennyiben a tettes az erdőben való tartózkodásra, illetőleg fegyverviselésre vonatkozó jogosultságát a hatóság előtt sem tudná igazolni, az által a fentnevezett s nála talált tárgyak elkobzandók.

Ha az erdőből kiutasított személy a meghagyásnak nem tesz eleget: 10 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő; ha pedig ellenszegül: cselekménye közhatalósággal elleni erőszak büntetést képez.

J e g y z e t e k. A kísérlet, részesség, továbbá a

szándék és gondatlanság, valamint a büntetést kizáró vagy enyhítő körülmények tekintetében az általános büntetőtörvény irányadó. A penzbüntetésnek elzárással helyettesítése tekintetében az erdei lopásnál alkalmazott szabályok itt is érvényesek.

e) *A bíráskodás és eljárás.*

117. §. A bírói hatóságot elsőfokon gyakorolják:

1. megyékben a szolgabírák;
2. rendezett tanácsú vagy törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitány vagy a tanács által e részben megbízott tisztviselő;
3. Budapesten az illető előljáró.

118. §. Húsz koronát felül nem haladó lopások és kártételek eseteiben az elsőfokú bíráskodás kis és nagy községekben a községi bírót is, vagy ennek helyettesét illeti. A sértett fél választásától függ, vajjon a szolgabíró vagy a községi bíró eljárását kívánja-e igénybe venni.

E választási jog azonban a panasztétellel megszűnik.

119. §. A másodfokú bírói hatóságot a főispánból (fővárosban főpolgármester), akadályoztatása esetében az alispánból, illetőleg a polgármesterből, vagy annak helyetteséből mint elnök és a közigazgatási bizottságnak két tagjából alakított bíróság gyakorolja.

121. §. Semmiségi panasz esetében a Curia határoz.

130. §. Az eljárás rendszerint a tettes lak- vagy tartózkodási helyének bírósága előtt indítandó meg. Tettenérés vagy zálogvétele esetén: az eljárás a tett elkövetési bíróságánál is megindítható.

138. §. Oly kihágási ügyekben, melyekben az érték vagy kár nagysága állapítja meg a bíróság illetékeségét: joga van a sértettnek az I. bírói ítélet hozataláig igényét leszállítani, erdei lopás esetében azon-

ban csak akkor, ha a lopott tárgy értéke 100 koronát meg nem halad.

143. §. Elővezetést rendelhet el az erdőbíróság, ha a megidézett vádlott meg nem jelent s elmaradását alapos mentséggel nem igazolja.

144. §. Vizsgálati fogság csak az esetben rendelhető el, ha az ismeretlen vagy az országban állandó lakással nem bíró vádlott megszökésétől lehet tartani. A vizsgálati fogság 48 óránál tovább nem tarthat s a büntetésbe beszámítandó.

145. §. Azonnal megszüntetendő a vizsgálati fogság, mihelyt a letartóztatott kilétét és állandó lakását igazolja vagy ha kilétének igazolásán felül a kár és büntetés valószínű összegére nézve biztosítékot ad vagy alkalmas kezeset állít.

146. §. Ha a kihágás megállapítása vagy folytatásának megakadályozása végett szükséges: a rendőri közegek és erdőőrök jogosítva vannak azon eszközöket, melyekkel a kihágás elkövettetett, a kocsit, szánt és vonómarhát, valamint a házban talált állatokat lefoglalni.

148. §. A lefoglalt tárgyak kiadandók a tulajdonosnak, ha a kár valószínű összegéért biztosítékot ad

149. §. Biztosítékadás nélkül is visszaadandó a lefoglalt tárgyak azon része, melynek értéke a kár, a költségek és a pénzbüntetés valószínű összegét fölülmúlja.

152. §. Az elsőbíróság ítélete ellen annak kihirdetésétől vagy kézbesítésétől számított 48 óra alatt a másodfokú bírósághoz lehet felebbezni.

J e g y z e t e k. A kihagyott §-ok részint ügykezelési, részint kevésbé lényeges vagy különben is ismert eljárási szabályokat tartalmaznak. Az erdei kihágási ügyek tárgyalása szóbeli és nyilvános. A tárgyalás szabályait az 1881. évi 35,839. sz. a. kiadott belügyministeri rendelet foglalja magában.

9. A kézi zálogüzletre vonatkozó szabályok megszegése.

(1881 : XIV. t.-c.)

23. §. A zálogüzlet-tulajdonosok, ha üzletük gyakorlása közben a jelen törvény intézkedéseit vagy tilalmát megszegik: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, amennyiben utolsó büntetésük kiállása óta két év még el nem telt: egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ez utóbbi esetben a zálogüzlet folytathatása is bírói ítélettel betiltandó. A tilalom legrövidebb tartama egy év, leg hosszabb tartama öt év.

24. §. Akik anélkül, hogy a jelen törvény értelmében engedélyt nyertek volna, zálogüzletet folytatnak, vagy akár önállóan, akár más üzletük mellett kézi zálogra iparszerűen kölcsönt adnak: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, amennyiben utolsó büntetésük óta két év még el nem telt: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Jegyzetek A jelen törvénynek 23. §-a tulajdonképen csak ismétlése a KBTK. 130. §-nak, amely tehát e §. folytán ma már hatályon kívül helyezettnek tekintendő

Mindkét kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet, még pedig gondatlanság azt terheli, azon zálogüzlettulajdonost, aki kötelességeit nem ismeri s emiatt szegi meg a törvény rendelkezéseit.

10. Kivándorlás közvetítése engedély nélkül.

(1881 : XXXVIII. t.-c.)

2. §. Aki belügyministeri engedély nélkül a kivándorlást közvetíti, amennyiben a büntető-törvények súlya alá eső cselekményt nem követett el: kihágást követ

el s annyiszor-mennyiszor 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és két hónapig tartható elzárással büntethető azon hatóságok által és azon eljárás szerint, melyeket az 1880. évi XXXVII. t.-c. alapján kiadott belügyministeri rendelet megállapít.

J e g y z e t e k. E kihágás szándékos és gondatlan-ságból eredő lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

11. A műemlékek fenntartása iránti szabályok megszegése.

(1881 : XXXIX. t.-c.)

15. §. Aki történeti vagy művészeti emlék becsével bíró, s a földben levő építményt vagy a föld színén levő építmények történeti vagy művészeti emlék becsével bíró, eltakart tartozékát fedezte fel, s a 2. §-ban előszabott feljelentést a felfedezés napjától számítandó 8 nap alatt megtenni elmulasztotta : 10—200 koronáig terjedhető bírságban marasztalandó. A bírságban nem marasztalható el oly személy, kiről műveltségi állapotánál fogva fel kell tenni, hogy a felfedezett tárgy emlékbecsének ismeretével nem birt.

16. §. Aki a fentartandónak nyilvánított műemléket vagy ennek tartozékát önhatalmúlag ledönti, lebontja, vagy rongálja, vagy ennek ledöntését, lebontását vagy rongálását elrendeli vagy saját telkén megengedi, amennyiben cselekménye a büntető törvények alá nem esik : 100—1000 koronáig terjedhető bírságban marasztalandó, s azonfelül tartozik tűrni, hogy a műemlék, amennyiben helyreállítható, az ő költségén állíttassék helyre. Ha ezen törvényellenes cselekmény azon törvényhatóság, község, vagy egyház gyűlése vagy képviselőtestülete határozatainak kifolyása, amely a műemléknek tulajdonosa : a gyűlés

vagy képviselőtestület azon tagjai marasztalandók el egyetemlegesen a bírságban, akik az illető határozat hozatalához hozzájárultak.

J e g y z e t e k. A 15. §. összefügg a 2. §-al, mely szerint az, aki valamely műemléket felfedez, tartozik azt az építmény helyének községi előljáróságánál azonnal bejelenteni. A felfedezett építmény tulajdonosa és birlalója ezenfelül köteles azt 60 napig érintetlenül hagyni. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet, A büntetés itt kivételesen a pénzbírság jellegével bír és így a bírság elzárássá át nem változtatható. (18. §.). Az elsőfokú biráskodás a kir. járásbírótság hatáskörébe tartozik.

12. A phylloxera elleni óvintézkedések megszégése.

(1883 : XVII. t.-c)

12. §. A phylloxera terjedésének megakadályozása végett elrendelt intézkedések ellen elkövetett kihágások 200 koronáig, ismétlés esetében 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fenytendők.

A pénzbüntetés behajthatlansága esetében elzárás alkalmazandó; ez okból a pénzbüntetés megállapításánál egyúttal az ehelyett alkalmazandó elzárás tartama is meghatározandó. Ezen átváltoztatásnál 4 koronát felül nem haladó összeg helyett 12 óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapitható meg.

Négy koronától 20 koronáig egy napi, azonfelül pedig minden 20 koronáig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárás állapítandó meg.

J e g y z e t e k. A phylloxera terjedése ellen két irányban állanak fenn óvintézkedések. Egy részök arra vonatkozik, hogy az országba idegen államokból a féreg terjedését okozható szőlővesszők vagy ter-

mékek be ne hozassanak, más részök arra irányul, hogy ugyane növények forgalma az ország hatarán belül megakadályoztassék. A bíraskodást elsőfokúlag megyékben a főszolgabíró, törvényhatósági városokban a polgármester gyakorolja.

13. **Az ország címerének engedély nélküli használata.**

(1883 : XVIII. t.-c.)

9. §. A magyar korona országai egyesített címerének s az ország külön címerének a jelen törvénybe ütköző használata kihágást képez és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő azon eljárás szerint s azon hatóság által, melyeket az 1880: XXXVII. t.-c. által nyert felhatalmazás alapján kiadott belügyministeri rendelet megállapít.

J e g y z e t e k. A magyar országos címer bármelyikét csak azok a magánosok, magánjellegű testületek, vállalatok és intézetek használhatják gyári vagy iparcikkeiken, áruikon, üzleti helyiségeiken, címtábláikon, címlapjaikon, üzleti nyomtatványaikon stb., akik erre a ministerelnöktől engedélyt nyertek (1. §.). Engedélyt pedig csak az nyerhet, aki feddhetlen előéletű, s akinek üzlete oly terjedelmű vagy üzleti tárgyai oly kiváló minőségűek, az intézet vagy üzlet oly figyelemreméltó, hogy az ország címere használhatásának engedélyezését megérdemli. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

14. **Vadászati kihágások.**

(1883 : XX. t.-c.)

Ezen törvénycikkben megállapított kihágások és azok büntetései a következők :

V. FEJEZET.

26. §. Aki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadász: 20 koronától 100 koronáig, és ha a vadászat lóháton történt, 40 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó.

27. §. Ha az orvvadászat éjjel vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva avagy másképen ismerhetlenné téve talál-tatik, vagy ha nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, aki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ, 200 koronától 400 koronáig terjedhető pénz-büntetésben elmarasztalandó.

Azonfelül, amennyiben az elszámolt esetek a büntető-törvényekben is tiltott cselekményt képeznek, a bűnvádi eljárás külön megindítandó.

28. §. Ha a haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonosok valamelyike a haszonbérlet, vagy azt, aki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza: annyiszor, amennyiszor 20 koronától 100 koronáig terjedhető pénzbüntetésben marasztalandó.

29. §. Aki tiltott időben vadász, 10 koronától 100 koronáig büntetendő.

30. §. Aki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve az ártalmasokat) elrombolja, tojásait elszedi, 2 kor.-tól 20 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó.

31. §. Aki tiltott időben hasznos vadat lő, árul, vagy vesz, ha a vad nála találtatik: szarvas vagy dämvdabikáért dbonként 120 kor., szarvas vagy dämvdatehénért 100 kor., őzért 40 kor., fajt, fácán és tüzokért 10 kor., úgy minden más vadért dara-bonként 6 kor. pénzbüntetésben marasztalandó, azon-felül a lefoglalt vad a helyi szegények javára elkobzandó.

32. §. Aki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, úgyszintén aki nyájörző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét, 2 koronától 20 koronáig büntetetik.

33. §. A megelőző §-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkétszerezendő oly módon, hogy a kiszabandó pénzbüntetés a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye, mely azonban a 600 koronát meg nem haladhatja.

34. §. Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadállományban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon bíróság előtt, mely a pénzbüntetés kiszabására illetékes, egyúttal kártérítést követelhet.

30. §. Ha kiskorúak vagy oly személyek ítéltettek pénzbírságra, kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, a kiszabott pénzbírságért a szülők, a gyám vagy gondnok felelősek.

35. §. Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá, a pénzbüntetés minden egyes kihágásért külön szabandó ki.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgálait vagy napszámosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott pénzbüntetésekért szintén ő felelős.

36. §. A pénzbüntetések fele mindenkor a feljelentőt illeti, másik fele azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövetett.

37. §. A pénzbüntetés a vétkes fizetési képességére való tekintet nélkül szabatik ki; egyszersmind az ítéletben az elzárás tartama is meghatározandó, amely a pénzbüntetés be nem hajthatása esetében fog alkalmaztatni.

Négy koronát felül nem haladó büntetés helyett 6 óránál rövidebb, s 12 óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapítható meg. 4 koronától 20 koronáig 1 napi,

azonfelül minden 20 koronáig egy-egy napi elzárás állapítandó meg.

Ha az elzárásban levő a pénzbüntetésnek az átváltoztatott elzárás által még le nem rótt részét lefizeti, azonnal szabadon bocsátandó.

VI. FEJEZET.

Eljárás.

39. §. Az előbbi fejezetben meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a vadászattulajdonos vagy haszonbérbe adó avagy haszonbérbevevő parancsára, hanem a 29., 30., 31. § ok eseteiben a közrend fentartására felállított hatósági vagy községi előjáróknak feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

40. §. A vadászati területre való felvigyázattal megbízott személyeknek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bír, míg annak ellenkezője be nem bizonyíttatik.

42. §. A vadászat tulajdonosa vagy haszonbérelője és a felvigyázó személyzet, nemkülönben a közrend fentartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kit tilos vadászatot kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatósághoz kísérni, hogy itt kiléte kideríttessék.

43. §. Vadászati kihágásokra nézve a bírói illetőséget az elkövetés helye határozza meg. Ha az elkövetés helye szerint több hatóság lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

44. §. Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártérítésért egyetemleg felelősek.

45. §. Az okozott költségek és károk az ítéletben megállapítandók, ha az eljárás folyama alatt bejelentetnek.

46. §. Ha vadászati kihágás miatt a bíróságnál a tett elkövetése napjától számítandó 3 hó alatt panasz vagy feljelentés nem történik, a kihágás büntethetősége elévült. Ha azonban a büntető-törvények alá tartozó eset forog fen, az elévülési idő is a büntető-törvények értelmében határozatik meg.

47. §. A vadászati kihágások elítélése az illetékes közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik (1880. évi XXXVII. 41. §.)

J e g y z e t. A vadászati törvény meghatározza ama személyeket, kiknek bizonyos területen vadászati joguk van, s kijelöli ama időszakokat is, amelyekben vadászni általában vagy bizonyos vadakra tiltva van, valamint azokat a módokat, amelyeken a vadászatot folytatni szabad vagy nem szabad. E rendelkezések kiegészítéseül szolgálnak a tilalmak megszegéseinek büntetései. A kihágások, melyekre a büntetések vonatkoznak, tárgyaik szerint 3 csoportba oszthatók. Az elsőbe tartoznak a tilos területen engedély nélkül vadászást, az úgynevezett orrvadászatot büntető rendelkezések (26., 27., 28. §§.); a második csoportba a tilos időben való vadászásra és vadlövésre vonatkozó, valamint a vadak fiait pusztítók és madarak fészkeit rombolók ellen megállapított büntetéseket tartalmazó 29., 30., 31. §§-ok; a harmadik csoport az ebekre vonatkozó tilalmat áthágók elleni büntető határozatokat (31. §.) tartalmazza.

15. Vadászattal összefüggő jövedéki áthágások.

(1883 : XXIII. t.-c.)

42. §. Jövedéki kihágást követ el:

a) aki vadászati jeggyel bír, azt azonban a 39. §-ban említettek felszólítására elő nem mutatja;

b) aki a 39. §-ban említettek felszólítására a vadászattal azonnal fel nem hagy, azoknak sem nevét, sem lakását meg nem mondja, zálogot nem ad, vagy a felszólítót a legközelebbi község előjáróságához követni nem akarja, vagy a felszólítónak hamis nevet vagy lakást mond be;

c) aki saját nevére szóló jegyét használat végett másnak adja át;

d) aki anélkül, hogy vadászati jeggyel bírna, vagy másnak nevére szóló, vagy érvényességére nézve lejárt vadászati jegy használata mellett vadászik;

e) aki meghamisított vadászati jegy használata mellett vadászik;

f) aki az 5. §. *b)*, *c)*, *d)*, *e)* és *f)* pontjai alatt adómenteseknek nyilvánított lőfegyvereket vadászatra használja.

J e g y z e t e k. A dolog természetéből következik, hogy ezen kihágásokat csak kivétel nélkül olyanok követik el, akik vadászati joggal nem bírnak és így a vadászás által, melyen esetleg a pénzügyőrök által tetten érhetnek, vadászati kihágást is követnek el. A kihágási bíróság a vadászati kihágás vizsgálatával egyidejűleg a jövedéki áthágás vizsgálatába is belemegy — ha ez is panasz tárgyává tétetett — s ez utóbbira nézve is határoz. E szoros összefüggésnél fogva vettük fel e műbe kivételesen a fennebbi pénzügyi áthágásokat is. Az *a)* és *b)* pontok alatt hivatkozott 39. §. kimondja, hogy a csend- és rendőrök, a pénzügyőrök kötelesek a vadászati jog tulajdonosai, haszonbérloői, gazdatisztjei s az erdők, szőlők, mezők felügyeletével megbízott személyek pedig jogositva vannak azokat, kik akár lőfegyverrel, akár lóháton és ebek használatával vadásznak, a vadászati jegy előmutatására felszólítani

Az 5. §. *b)*—*f)* pontjai szerint: az emlék- vagy családi ereklyeként tartott s a magánosok gyűjtemé-

nyeiben levő régi szerkezetű, valamint a céllövészetre használt fegyverek, továbbá a csend- és rendőrök, fegy- és pénzügyőrök, fölesketett erdőtisztek fegyverei fegyveradó alá nem esnek s ennél fogva vadászatra nem használhatók. Ezen jövedéki áthágás büntetése pénzbírság, melyet a pénzügyigazgatóság szab ki.

16. **Káros hitelügyletek kötése által elkövetett kihágások.**

(1883 : XXV. t.-c.)

17. §. Aki kiskorúaktól vagy olyan személyektől, akikre a becsületszóval megerősített fizetési ígéret meg nem tartása állásuk elvesztését vonhatja maga után, a 2. §. esetén kívül, valamely hitelügyletből eredő kötelezettség teljesítését a becsület zálogával, becsületszóval, esküvel vagy hasonló kifejezésekkel ígérteti meg magának és ezen ígéretet az adós ellen bármely úton felhasználja: kihágást követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

18. §. Az előző §-ban meghatározott büntetés alkal mazandó arra is, aki a tényállást ismerve, az ilyen módon biztosított követelést megszerzi és a biztosítást az adós ellen érvényesíti.

J e g y z e t e k. E kihágás határos a BTK. 350. §-ba ütköző uzsora vétségével, melyet az követ el, aki másnak szorultságát, könnyelműségét vagy tapasztalatlanságát felhasználva, olyan kikötések mellett hitelez vagy ad fizetési halasztást, melyek az adósnek vagy kezesnek anyagi romlását előidézni vagy fokozni alkalmasak. Ennek minősített esete pedig az, ha valaki az uzsorakövetelésből eredő kötelezettség teljesítését, a hitelt nyerő fél becsületének lekötésével,

eskü alatt vagy hasonló megerősítések mellett ígérteti meg magának.

A jelen kihágás passiv alanya csak valamely kiskorú, vagyis 24 évet még be nem töltött, illetőleg férjhezmenés által már korábban is nagykorúvá nem lett és oly egyén lehet, akire nézve a becsületszóval megerősített fizetési ígéret meg nem tartása, állása elvesztését vonja maga után. Ily személyek különösen a katonatisztek.

24. §. Aki a 22. és 23. §. határozatainak kijátaszása céljából valamely színlelt ügylet vagy váltó, vagy más kötelező ügylet alakját használja fel: kihágást követ el és 30 napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

26. §. Ezen fejezet szövege minden községben évenként szokott módon kihirdetendő és minden italmérési helyiségben a vendégek által könnyen látható helyen, magyarul és az illető község jegyzőkönyvi nyelvén kifüggesztendő és olvasható állapotban tartandó. Azon vendéglős, korcsmáros vagy italmérő, aki ezen §. rendeletét nem teljesíti, az illetékes közigazgatási hatóság által a községi szegényalap javára 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A 24. §. hihágásának tárgya a 22. és 23. §-ok szerint megszorított korcsmai hitelezés tiltott biztosítása. Korcsmai hitelezés alatt a törvény azt a hitelezést érti, melyet a vendéglősök, korcsmárosok és más italmérők, ide értve a szeszes italok kicsinyben való eladására jogosult kereskedőket is, az általuk kiszolgáltattott szeszes italok ára fejében egyeseknek nyújtanak. Nem esik azonban a korcsmai hitelezés fogalma alá a szállodákban, vendéglőkben és korcsmákban megszállott vendégeknek a szállásadó által nyújtott hitelezés. Korcsmai hitelezés címén keletkezett követelés csak annyiban érvényesíthető

a bíróság előtt, amennyiben a 22. §-ban meghatározott maximális összeget meg nem haladja. Ez összeg 4—16 koronáig terjed, s mindegyik törvényhatóság szabályrendelettel állapítja meg. A kihágás fölött elsőfokban a járásbíróság ítélkezik.

17. **A részletügyletre vonatkozó szabályok megszegése.**

(1883 : XXXI, t.-c)

14. §. Akik a jelen törvény intézkedéseit vagy tilalmait megszegik: 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállása óta 2 év még el nem telt: egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ez utóbbi esetben a részlet-üzlet folytatása is öt évig betiltható.

Az itt meghatározott esetekben a kihágások tekintetében illetékes kir. bíróságok ítélnek.

A pénzbüntetésből befolyó összegek ipari célokra az illető törvényhatóságnak kiszolgáltatnak.

A lottójövedék s a bélyeg- és illetéktörvények és szabályok intézkedései a fönnebbiek által nem érintetnek.

J e g y z e t e k. Részletügylet általában a közforgalom tárgyát képező értékpapírok eladása részletfizetés mellett (1. §.), a jelen törvény szerint pedig különösen a budapesti tőzsdén jegyzett értékpapírok ilyenmő eladása; mert egyéb értékpapírokra vonatkozólag részletügyleteket kötni nem szabad (2. §.) Az ily ügylet iparszerű folytatása csak bejegyzett cégeknek van megengedve, kik ebbeli szándékukat az üzlet megkezdése előtt az illetékes iparhatóságnál bejelenteni tartoznak.

E kihágás száudékos és gondatlanságból eredő lehet. Elsőfokúlag a kir. járásbíróság ítélkezik.

18. Ipari kihágások.

(1884 : XVII. t.-c.)

156. §. Száz koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki valamely engedélyhez nem kötött ipart önállóan üz anélkül, hogy a törvény 4., 5., 6., 7., 8., 9. §-ának megfelelt volna.

b) aki árszabályok által korlátolt üzleteik gyakorlásánál a hatóság által megszabott díjknál magasabbakat szed.

157. §. 40 koronától 400 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki ezen törvénynek a segédek, tanoncok és gyári munkások felvételét, alkalmazását és a velük való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthágja vagy a segédszemélyzet iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesíti ;

b) azon iparos vagy gyáros, ki a munkások bérét árúcikkekben szolgáltatja ki ; vagy más szabályellenes eljárás által a munkásokat károsítja ;

c) azon iparos vagy gyáros, ki segédet kellő igazolás nélkül fogad fel ;

d) aki cégén, nyomtatványain vagy hirdetéseiben oly jelzőket, jelvényeket vagy adatokat használ, melyek a tényleges üzleti viszonyoknak vagy a valóságnak meg nem felelnek (58. §.).

158. §. 200 koronától 600 koronáig terjedő pénzbüntetésben elmarasztalendő :

a) aki a 10. §-ban felsorolt iparágak valamelyikét megkezdi, mielőtt a kellő engedélyt megkapta volna ;

b) aki a 25. §-ban előszámlált üzlettelek valamelyikét felállítja, mielőtt a megkívántató jogerejű engedélyt megnyerte volna ;

c) aki a 25. §-ban felsorolt üzlettelek valamelyikét

hatósági engedély nélkül átalakítja, vagy pedig az engedélyező okmányban megállapított feltételeknek meg nem felel ;

d) aki az 51. §-ban előszámlált esetekben igazolvány nélkül kezdi meg az árusítást, vagy az 51. §-ban említett könyveket hanyagúl vagy épen nem vezeti ;

e) azon gyáros, aki a 114. §-ban megállapított kötelessége teljesítését elmulasztja ; fenmaradván úgy a polgári, mint a büntetőtörvény szerinti felelőssége, ha mulasztása miatt valamely baleset történt ;

f) aki az 55. §-ban meghatározott iparüzletek egyikét bejelentés nélkül félbeszakítja vagy pedig az abban hagyási szándék bejelentése után a hatóság által megszabott idő lejártáig nem folytatja vagy azt ebbeli kötelességének kijátszására szolgáló módon folytatja.

159. §. Azoa segédet vagy gyári munkást, ki munkájából jogtalanul kilép, az iparhatóság visszahozathatja, kötelessége teljesítésére szoríthatja, sőt ezenfelül még 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetheti.

164. §. Aki a 162. §-ban említett összebeszélések és egyezmények létesülése, terjesztése vagy foganatosítása céljából, a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteges bántalmazás által akadályozza, vagy akadályozni törekszik ; amennyiben a büntetőtörvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna, 600 koronáig terjedő büntetéssel és 20 napig terjedő elzárással büntethető.

J e g y z e t e k. Ad 156. §. a) Engedélyhez kötött iparágak : a fogadó, a vendéglő, korcsma, sörház, pálinkamérés, kávéház, kávémérés tartása, a zsidáruskodás, a foglalkozást közvetítő és cselédszerző üzlet, a kéményseprés, a személyszállítás, építőipar, mérgegyógy- és robbanó anyagok készítése és kereskedése.

Az itt fel nem sorolt iparágak nincsenek engedélyhez kötve. Aki ily ipart akar űzni, az elsőfokú iparhatóságnál köteles azt bejelenteni és kimutatni, hogy az ipar önálló gyakorlásához szükséges kellékeknek megfelelt, mire neki az iparhatósági igazolvány kiadatik.

A 156. §. b) pontja a KBTk. 139. §-át helyettesíti. Tárgyai az ipartörvény alapján „árszabályok által korlátozott üzletek“, melyeknek gyakorlói a hatóság által megállapított díjknál magasabbakat nem szedhetnek. Ilyenek a közvetítés, cselédszerzés, hordárok és bérszolgák díjai. Az ipartörvény 25. §-a szerint külön iparhatósági „telepengedély“ mellett állíthatók fel az oly üzlettelepek, melyek fekvésük vagy az üzlet minősége által a szomszéd birtokosokat vagy lakókat s általában a közönséget háborgatják, megkárosítják vagy egyébként veszélyeztetik, mint pl. az állati szőr előkészítésére való telepek, ásványolaj finomítók, bélhúrtisztító telepek stb.

Az 51. §. szerint saját vagy mások készítményeit végeladás, árverés, vagy más a tömeges és gyors eladásra ingerlő módon eladni csak az iparhatóság engedélyével szabad, mely azonban legfeljebb 3 óra terjedhet. Az eladásról rendes könyvek vezetendők, melyekben a hatóság ellenőrzése mellett minden eladott tárgy az eladási árral együtt feljegyzendő.

A 114. §. szerint minden gyáros köteles gyárában mindent létesíteni és fentartani, ami a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál. Ha a gyáros ebbeli mulasztása által pl. robbanás történt, mely valakinek halálát vagy súlyos testi sérülését okozta: emiatt a BTK. 290. vagy 310. §. szerint büntetendő, ha azonban ilyen eset nem következett be: akkor az elővigyázati intézkedések elmulasztása a 158. §. c) pontjába ütköző kihágás forog fenn.

Az ipartörvény 55. §. szerint a sütők, mészárosok

és kéményseprők elkezdett iparukat tetszés szerint félbe nem hagyhatják, hanem kötelesek ezt az iparhatóságnál bejelenteni s ennek meghagyására üzletüket még bizonyos ideig, u. m. a sütők 4 hétig, kéményseprők és mészárosok 3 hónapig folytatni.

Az ipartörvény 162. §. szerint nem bírnak jogérvennyel: a) az összebeszélések, melyekkel az iparosok üzletük félbeszakítása vagy a munkások elbocsátása által azt célozzák, hogy ezeknek terhesebb munkafeltételeket szabjanak, s különösen azoknak bérét leszállítsák; b) a munkások vagy segédek összebeszélése, mellyel közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér, s általában jobb munkafeltételek megadására akarják kényszeríteni; c) az oly egyezmények, melyekkel azok támogatását célozzák, akik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azokat akarják károsítani, akik azokkal szakítanak. A 164. §. nem helyezi büntetés alá az ily összebeszéléseket vagy egyezményeket, s azokban való részvételt, ha az szabad akaratból történik, következménye csak az, hogy az érvénytelen. De ha az iparosokat, munkásokat vagy segédeket a többiek fenyegetéssel, vagy egyéb módon kényszerítik az összebeszélésben résztvenni, ily esetben a fenyegetést vagy kényszert alkalmazók kihágást követnek el, mely ezen törvény 164. §-ba ütközik s e szerint büntetendő.

Ezen kihágásokban a KBTK. általános határozatai is érvényesek. Az elsőfokú bíraskodást községekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú városokban a városi tanács, törvényhatósági jogal bíró városokban a rendőrkapitány, Budapesten a ker. előljáróság gyakorolja.

19. **Vizrendőri kihágások.**

(1885 : XXIII. t.-c.)

184. §. Kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

1. aki a 15. §-ban megállapított távolságon belül forrásokat nyit, galleriákat vagy artézi kutakat csinál vagy a 16. §-ban megállapított védterületen belül engedély nélkül fúrásokat eszközöl ;

2. aki a vízfolyásból hatóságilag meg nem állapított művek segítségével vizet elvezet (38. §.) ;

3. aki a 42. §. alá eső munkálatokat hatósági engedély nélkül létesíti ;

4. aki az élőtéren, nemkülönben a fakadó és szivárgó vizek ellen való védelemre szükséges területeken a szabályrendeletileg megállapított művelési módoktól eltér (49. §.) ;

5. aki az engedélyokiratban megállapított legmagasabb vagy legalacsonyabb vízszint meg nem tartja (52. §.) ;

6. aki a vízmosások meggátlására elrendelt munkálatokat a kitűzött záros határidő alatt nem eszközli (55. §.) ;

7. aki a 143. §-ban foglalt tilalmat áthágja ;

8. azon társulati közeg, ki a 147. és 148. §-okban előírt értesítést elmulasztja.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év még nem múlt el, egy hónapig terjedhető elzárás állapítandó meg.

185. §. Kétszáz koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő :

1. aki vizeket ártalmas anyagokkal megfertőztet (24. §.), amennyiben az az 1879 : XL. t.-c. 105. §-ba nem ütközik ;

2. aki a 25. §-ban szabadnak nyilvánított vízhasz-

nálatokat nem a kijelölt helyeken vagy nem a fennálló szabályok értelmében gyakorolja ;

3. aki a 40. §-ban megállapított kötelességét nem teljesíti ;

4. azon vízhasználatra jogosított, aki a hatóságilag megjelölt távolságig a medret, partot és töttéseket jókarban nem tartja (53. §.) ;

5. aki a 63. §. értelmében a terhére eső átjárókat, hidakat vagy átereszeket fel nem építi vagy jókarban nem tartja ;

6. azon part és mederbirtokos, aki a 66. §-ban megállapított szolgálmak gyakorlását meg nem engedi vagy akadályozza ;

7. aki a 142. és 144. §-okban foglalt tilalmat áthágja és ellene vét ;

8. azon társulati közeg, aki a 145. §-ban előírt bejelentést elmulasztja.

Jegyzetek. A 184. §. 1. pontja a 15. és 16. §§-okra hivatkozik. A 15. §. szerint fúrások, galleriák és artézi kutak segélyével a vizet felszínre hozni csak oly feltételek alatt szabad, ha ez által más vizek tényleg gyakorolt használata meg nem szűnik ; minélfogva tiltva van fúrásokat, galleriákat és artézi kutakat már meglevő hasonló művektől, forrásoktól, vízfolyásoktól és csatornáktól 100 méternél, épületektől, vasutaktól vagy kőutaktól 40 méternél kisebb távolságban hatósági engedély nélkül létesíteni. E tilalom megszegésének következménye elsősorban az, hogy a munkálatok az érdekelt fél kérelmére beszüntetendők és emellett a 184. §-ban jelzett büntetés is alkalmazandó.

A 16. §. szerint az ásvány- és gyógyforrásokra és vizekre az iparügyi minster az összes érdekeltek, valamint szakértők meghallgatásával a helyi viszonyok nyoknak megfelelő védterületet állapít meg, melyen

belül mások ásásokat vagy fúrásokat csak hatósági engedély s csak oly feltétel alatt végezhetnek, hogy ez által a védterületen gyógyforrás vagy gyógyvíz minőségében vagy mennyiségében veszélyeztetve ne legyen. E tilalom megszegését képezi a 184. §. 1. pontban említett második kihágás, melynek büntetethez az azonban okvetlenül szükséges a 16. §-ban említett ministeri intézkedés. Ilyennek hiányában az ásvány- vagy gyógyforrásra vonatkozó védterület nem létezik, s ennél fogva azok minőségének vagy mennyiségének veszélyeztetése újabb fúrás vagy ásás által nem ad jogot a hatóságnak sem beavatkozásra (munkálatbeszüntetésre), sem a kihágás miatti üldözésre.

A 184. §. 2-ik pontjának háttére a 38. §. Eszerint vízfolyásból vízelvezetés csak a hatóság által megállapított művek segítségével történhetik. Nincs tehát megengedve a part egyszerű bemetszései által a vizet a patakokból vagy árkokból elvonni vagy oly műveket alkalmazni, melyek a szilárdság és biztosság kelleit nélkülözik. Aki ezeket mégis teszi, az a 38. §. ellen vét s a 184. §. 2. pontjába ütköző kihágást követi el.

A 184. §. 3. pontja a 42. §. rendelkezésén alapul. Eszerint hatósági engedély alá esnek: a) a víz használatára, szabályozására, vagy az által okozható károk megszüntetésére szolgáló mindazn munkálatok, melyek a víz természetes lefolyását akadályozzák vagy megváltoztatják; b) azok a vízi munkálatok, melyek idegen területen létesíttetnek vagy idegen érdekeket érintenek; c) az utóbbi munkálatokon eszkozlendő átalakítások, amennyiben az engedélyokirat határozatainak nem felelnek meg teljesen. Ennek folytán nem szabad a vizek természetes lefolyását másnak kárával akármely módon gátolni s általában másnak káros

vízi-munkálatot teljesíteni hatósági engedély nélkül, önhatalmúlag a víz medrét mélyíteni, víznek más irányt adni, csatornákat nyitni.

A 184. §. 4. pontjának alapja a 49. §. azon rendelkezése, hogy a töltések közé fogott folyóknál a töltések közti előtéren a műszakilag megállapított normal-szélességben, nemkülönben a fakadó- és szivárgó vizek ellen való védelemre szükséges területeken csak a földmívelési minister által rendeleti úton megállapított művelési módok alkalmazhatók. A büntethetőség előfeltétele a ministerium rendelete, s a bűncselekmény abban áll, hogy az illető terület birtokosa a rendeletben meghatározott módot eltérő művelésben részesíti.

A 184. §. 5. pontjának háttére az 52. §. Eszerint az oly viziműveknél, melyekre nézve az engedélyokirat a víznek megfelelő magasságban való tartásáról intézkedik, a vizimű tulajdonosa köteles gondoskodni arról, hogy a vízszín a megállapított legmagasabb vagy legalacsonyabb álláson túl ne emelkedjék, illetőleg ne süllyedjen. A vízszín megjelölésére állandó jelek szoigálnak, melyeket örkaróknak neveznek.

A 184. §. 6. pontja a vízmosások keletkezésének megjelölésére vonatkozik. E tekintben az 55. §. azt rendeli, hogy oly területek birtokosai, amelyeken vízmosások képződhetnek vagy már létező vízmosások tovább fejlődhetnek, a baj elhárítására alkalmas, a hatóság által elrendelt elgátlásokat, fonásokat és beültetésekét záros határidő alatt végrehajtani kötelesek.

A 184. §. 7. pontja a 143. §. tilalmának áthágását helyezi büntetés alá. E §. szerint egyáltalában tilos az árvédelmi töltéseknek s az ezekhez tartozó műveknek, nemkülönben a védültetvényeknek rongálása.

A 184. §. 8. pontja egy mulasztási kihágást helyez büntetés alá. Ahol árvízveszély van, köteles a ható-

ság árvédelmi társulatot alakítani, s e társulat egyik közegének kötelessége őrködni az árvízveszély felett s annak közeledtével a hatóságokat értesíteni, s ebbeli mulasztása képezi a jelen kihágást.

E kihágások eseteiben a KBTK. általános határozatai érvényesek. A pénzbüntetést helyettesítő elzárás 4 koronát felül nem haladó összegnél 12 óráig terjedhet, 4—20 koronáig 1 nap, minden további 20 korona helyett 1 nap. Elsőfokúlag községekben a főszolgabíró, r. t. városban a polgármester, törv. hat. városban a rendőrkapitány, Budapesten a ker. előljáró ítélkezik.

A 185. §. 1—8 pontjai aránylag csekélyebb súlyú vízrendőri kihágásokat foglalnak magukban.

20. **A selyemtenyésztésre vonatkozó intézkedések megszegése.**

(1885 : XXV. t.c.)

4. §. Aki a jelen törvény intézkedései ellen vét, kihágást követ el és közigazgatási úton 200 koronáig, ismétlés esetén 400 koronáig terjedő pénzbüntetéssel fenytendő.

J e g y z e t e k. A jelen törvény a selyemtenyésztés felélesztése végett keletkezett, s az iránt intézkedik, hogy a selyemhernyó petéje oly egészséges minőségben állíttassék elő, mely a tenyésztés eredményét biztosítsa. Ehez képest elrendeli a törvény, hogy *a*) a selyembogarakat tenyészteni csak egészséges petékből szabad; *b*) selyempetéket árulni vagy kiosztani, valamint a selyemgubókat beváltani, vásárolni vagy eladni csak külön engedély mellett szabad. E kihágás szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

21. A védhímlőoltásra vonatkozó szabályok megszegése.

(1887 : XXII. t.-c.)

11. §. Aki a gyermekek első beoltására jelen törvény által kötelezve van, ha ebbeli kötelezettségének nem tesz eleget, az elsőfokú egészségügyi hatóság által első ízben megintetik, s kötelezettségének záros határidő alatti teljesítésére utasítatik.

Ha az illető a reá rótt ezen kötelezettségnek a kitűzött záros határidő alatt nem felel meg: 2—100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha pedig az illető az elsőfokú egészségügyi hatóság újabb utasítása, vagy a már hozott büntető ítélet jogerőre emelkedése után a reá rótt kötelezettségnek további 14 nap alatt sem felel meg: a pénzbüntetés az 1876. évi XIV. t.-c. 7. §-a értelmében az illetékes egészségügyi hatóság által fokozatosan 600 koronáig felemelhető.

Aki a beoltott gyermekeknek az oltás után az oltó-orvosnál való bemutatására kötelezve van, ha ezen kötelezettségének meg nem felel, vagy a védhímlő-anyagnak ezekből való vételét megtagadja: 2—100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

12. §. Azon polgári, középiskolai, ezeknek megfelelő, vagy magasabb tanintézet igazgatója, ki a vezetésére bízott tanintézet tanoncai közé véglegesen felvesz a 12. életévét már betöltött olyan tanulót, ki védhímlővel újra oltva nem lett, vagy az újraoltás alóli törvényszerű mentességet nem igazolja; továbbá azon elemi népiskolai tanító vagy iparosgazda, ki a jelen törvény által reá vonatkozólag kimondott kötelezettségének nem felel meg, az 1876 : XIV. t.-c. 7. §-a értelmében 20—100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

J e g y z e t e k. A jelen törvény az 1876. évi XIV.

t.-c. 93. §-át helyettesíti, s érintetlenül hagyja ugyan-ezen törvénycikknek a himlőoltásra vonatkozó többi intézkedéseit, egyebek közt tehát a 95. §-t is, mely büntetést állapít meg arra, aki a himlőoltás teljesítése s a himlőanyag szedése iránt szükséges elővigyázatot nem alkalmazza. E kihágásokra a KBTK. általános határozatai alkalmazandók. Az elkövetés szándékos és gondatlan lehet. Elsőfokúlag a községekben a főszolgabíró, r. t. városokban a polgármester, törv. hat. városban a rendőrkapitány, Budapesten a ker. elöljáróság ítélkezik.

22. Állategészségügyi kihágások.

(1888 : VII. t.-c.)

152. §. Kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) aki állatokat vagy nyers terményeket a jelen törvény 5., 6., 41., 44., 45., 46., 49., 50. és 51. §-aiban megjelölt belépési állomások kikerülésével, vagy korlátozások figyelembe tartása nélkül hoz be;

b) aki a marhavész alkalmából a hatóság által az 52–56. §-ok alapján elrendelt intézkedések ellen vét.

153. §. Kihágást követ el és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) azon vásártulajdonos vagy bérlő, aki a 11. §-ban megkövetelt állategészségügyi rendtartást nem alkalmazza;

b) aki a 20. §-ban előírt intézkedéseket az állatok vasúti és hajószállításánál nem tartja meg;

c) aki a 29. és 30. §§-ok alapján elrendelt elkülönítést kellően nem hajtja végre;

d) aki a 34., 61., 70., 75., 79., 84., 89., 99. és 102. §-ok ellenére beteg állatok húsát, tejét és nyers termékét forgalomba hozza vagy felhasználja;

e) aki a 123. §. intézkedései ellenére állatokat gyógykezel;

154. §. Kihágást követ el és 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő:

a) aki a 8. §. ellenére állatokat marhalevél nélkül elad, megvesz vagy szállít;

b) az a mézszáros, marhakereskedő vagy marhahízlaló, aki a 12. és 13. §-okban kívántaknak nem felel meg;

c) aki a 14. §. rendeletének ellenére állatot vágóhidon kívül és álategészségügyi vizsgálat nélkül vág vagy szúr le;

d) az a pásztor, aki a 15. §. ellenére állatot fogad nyájába;

e) aki a 27. §. ellenére marhát legelőre hajt;

f) aki a 18. §. ellenére állatokat arra ki nem jelölt utakon hajt;

g) aki a 23. §. ellenére az állatok olynemű megbetegedését sem jelenti be, mely betegség az emberekre vagy az állatokra nézve veszélyes;

h) aki a 31., 32. és 33. §§. alapján elrendelt korlátozásokat szegi meg;

i) aki a 68. §. alapján kiadott rendelet ellenére kutyáját megkötve nem tartja;

j) aki a 62., 71., 77., 86. és 103. §-ok ellenére beteg állatokat gyógyít, beolt, rajtuk műtétet végez, illetőleg hullájukat boncolja;

k) aki a 91. és 95. §-ok ellenére lovat vagy szarvasmarhát tenyésztésre alkalmaztat;

l) aki a 48. §. ellenére marháját a törzskönyvvezetőnek be nem jelenti.

J e g y z e t e k. E §-okon kívül még a 146—151. §§. is tartalmaznak büntető határozatokat; minthogy azonban a 146. §. a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár vagy felügyeleti szabályok megsértését a BTK. 446. §-ával megegyezőleg vétség-

nek minősíti; s minthogy a 147–151. §§. csak szó szerint ismétlik és érvényben hagyják a KBTk. 97., 98., 102., 103. és 104. §-ait, melyeknek magyarázatát az illető helyeken már előadtuk: ez okból az említett §-okat itt mellőzzük.

A 152. §. lényegileg megegyezik a 146. §. intézkedésével, az eltérés köztük csak az, hogy míg a 146. §. vétsége csak szándékosan követhető el, addig a jelen kihágások elkövetése gondatlanságból eredő is lehet. Minthogy a 146. §. szerint a marhavész terjedése ellen elrendelt zár és felügyeleti szabály szándékos megsértése vétséget képez, és minthogy eszerint az, aki a 152. §-ban jelzett azonos tárgyú kihágásokat szándékosan követi el, a 146. §., illetőleg a BTK. 446. §. alapján büntetendő: ennél fogva a jelen kihágások tárgyainál csak azok az esetek maradnak fenn, midőn valaki gondatlanságból követi el a zár vagy felügyeleti szabály megszegését.

A KBTk. általános határozatai a jelen kihágások eseteiben is alkalmazandók. A kihágási ítéletben ama tárgyak és állatok elkobzása is kimondandó, melyeket birtokosa hamis bizonyítvánnyal eladásra szállított vagy ily bizonyítvánnyal megvett, a határszéli törzskönyvbe be nem jegyeztetett vagy pedig az állomások kikerülésével becsempésztetett. Elsőfokban a községekben a főszolgabíró, r. tan. városokban a polgármester, törv. hat. városokban a rendőrkapitány, Budapestén a ker. előljáró, Fiumében a rendőrfőnök, a magyar-horvát tengerparton a révkapitány jár el.

23. A tengeralatti kábel védelmére vonatkozó szabályok megszegése.

(1888 : XII. t.-c.)

2. §. Kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

1. a tengeralatti kábel leraksáánál vagy kijavításánál foglalkozó azon hajós, aki a jelzésekre vonatkozó és az összeütközések megelőzése céljából megállapított szabályokat nem követi ;

2. az a hajós vagy vízijármű vezetője, ki az 1. pontban meghatározott jelzéseket észreveszi vagy észrevehetné és a tengeralatti kábel lerakásával vagy kijavításával foglalkozó hajótól legalább is egy tengeri mértföldnyi távolságra nem marad vagy ily távolságra nem vonul vissza ;

3. az a hajós vagy vízijármű vezetője, aki a tengeralatti kábelek fekvésének jelzésére rendelt bójokat észreveszi vagy észrevehetné és ezen bójok vonalaitól is egynegyed tengeri mértföldnyi távolságban nem marad

3. §. Kihágást követ el és 8 napig terjedhető elzárással büntetendő :

1. az a hajós vagy vízijármű vezetője, aki a szükség esetét kivéve, a tengeralatti kábeltől, melynek fekvését a bójok vonalából vagy más módon felismerhette, egy negyed tengeri mértföldnyinél kisebb távolságban horgonyt vetett, vagy aki járművét a tengeralatti kábelek jelzésére rendelt bójokhoz megerősítette ;

2. a halászármű vezetője, ki halászeszközeit vagy hálóit a tenger alatti kábel lerakásával vagy kijavításával foglalkozó hajótól legalább is egy tengeri mértföldnyi távolságra nem tartja.

Ezen határozat azonban csak azon megszorítással alkalmaztatik, hogy a halászhajóknak, amelyek az elfogadott jelekkel ellátott táviráshajót észreveszik

vagy észrevehetnék, foglalkozásuk befejezésére és a nyert figyelmeztetéshez való alkalmazkodásra 24 órai halasztás van adva.

3. A halászmű vezetője, aki halászeszközeit vagy hálóit a tenger alatti kábelek fekvésének jelzésére rendelt bójok vonalától legalább is egynegyed tengeri mértföldnyi távolságra nem tartja.

4. §. A 2. és 3. §-okban meghatározott esetekben valamely tenger alatti kábelt elszakít vagy oly módon megrongál, hogy a rongálás a távirdai összeköttetést egészben vagy részben félbeszakíthatja vagy gátolhatja: kihágást követ el és 8 naptól két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

8. §. Kihágást követ el és 6 napig terjedhető elzárással büntetendő, aki a vízijármű nemzetiségét igazoló okiratok előmutatását akkor, amidőn a tenger alatti kábelek védelme iránt kötött egyezmény 10 cikke szerint jegyzőkönyv felvételének helye van, megtagadja.

J e g y z e t e k. Habár a magyar tengerpartot kábel még nem érinti, s habár a BTK. 439. és 440. §§-ai büntetést állapítanak meg a távirda szándékos és gondatlanságból eredő megrongálására; mindazonáltal az 1884. évi nemzetközi kábelegyezmény becikelyezése az 1888: X. t.-cikkbe szükségessé tette a jelen büntető intézkedéseket, annál is inkább, mert az ide tartozó cselekmények egy része a külföldi területen is elkövethető. A jelen kihágások eseteiben a KBTK. általános határozatai alkalmazandók. Elsőfokúlag a járásbíróság ítél. Illetékes pedig a nyílt tengeren vagy idegen területi vizeken elkövetett kihágások feletti eljárásra azon magyar vízijármű anyakikötőjének bírósága, amely járművön a cselekmény elkövetetett vagy azon magyar kikötő bírósága, amelybe a vízijármű először betért, vagy végre az a magyar bíróság, amelynek területén a tettes kézrekerült.

24. Halászati kihágások.

(1888 : XIX. t.-c.)

62. §. Kihágást követ el és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki kábító, mérgező és robbanó szerekkel halász (23. §.);

b) aki a halászat gyakorlására jogosítva nincs, ha a halászatot éjjel, tilalmi időben, kijelölt kiméleti helyen vagy tiltott eszközzel űzi; vagy pedig ha a halászatot álcázva, vagy magát felismerhetetlenné téve űzi, vagy a tettenérőt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ, amennyiben a veszélyes fenyegetés, fegyverfogás vagy erőszak súlyosabb büntetés alá eső cselekményt nem képez.

63. §. Kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki a jelen törvény 2., 18., 20., 21., 26. és 27. §-iban foglalt tilalmakat megszegi ;

b) aki a 23. §. *a)–d)* és *f)–h)* pontjaiban foglalt tilalmakat megszegi ;

64. §. Kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki a 22. §. szerint csak írásbeli engedély mellett kifogható halakat és rákokat ily engedély nélkül kifog ;

b) aki a halászatra jogosított engedélye nélkül nyereségvágyból halász vagy rákász ;

c) azon tulajdonos, ki a haszonbérbe adott halászati területen a haszonbérlőt vagy azt, aki annak engedélyével űzi a halászatot vagy rákászatot megtámadja vagy a halászat vagy a rákászat üzésében megakadályozza ;

d) aki a 11. és 17. §-okban megállapított területek határainak megjelölésére szolgáló táblákat károsítási szándékból megsemmisíti, elviszi vagy más helyre átteszi

e) aki hamisított halászejgy használata mellett halász.

65. §. Kihágást követ el és 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) aki a halászatra jogosítottak engedélye nélkül, de nem nyereségvágyból halász vagy rákász;

b) aki a zárt vizekből fogott halak vagy rákok származását igazoló községi bizonyítványt felmutatni nem képes (28. §.);

c) aki a 11. és 17. §-okban megállapított területek határainak megjelölésére szolgáló táblákat szándékosan megrongálja vagy bémocskolja;

d) aki a 9. §-ban említettek felszólítására a halászat-
tal azonnal fel nem hagy, azoknak sem nevét, sem lakását meg nem mondja, zálogot nem ad, vagy a felszólítót a legközelebbi előjárósághoz követni nem akarja, vagy a felszólítónak hamis nevet vagy lakást mond be;

e) aki anélkül, hogy halászejgygel bírna, másnak nevére szóló vagy érvényességére nézve lejárt halászejgy mellett halász;

f) aki saját nevére szóló jegyet használat végett másnak adja át.

66. §. Kihágást követ el és 10 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: aki halászejgy nélkül halász (8. §.), amennyiben az előző szakaszokban meghatározott kihágási esetek valamelyike fenn nem forog és aki halászejgygel bír, azt azonban a 9. §-ban említetteknek felszólítására elő nem mutatja.

J e g y z e t e k. A halászati és rákászati jog a földtulajdon elválaszthatlan tartozékát képezi, s a meder tulajdonosát, árvizek kiöntéseiben pedig azokat a birtokosokat illeti, kiknek területét az árvizek elborítják (1. és 2. §.).

A 62. §. a halászat tiltott módját s az orvhalászat minősített eseteit helyezi büntetés alá.

A 63. §.-hoz ad *a*) A 2. §. szerint tilos az árvízek kiöntéseiből a halaknak a mederbe való visszatérését akadályozni; a 18. és 21. §§-ok szerint a halászat és rákfogás nyílt vizeken a tilalmi időszakok alatt nincs megengedve; ad *b*) a 20. §. szerint a következő méretűeknél kisebb halakat fogni nem szabad: viza 150, tetemestok 100, faj- és szintok 80, galóca 54, sőreg, lazac 50, kőszüllő 40, fogas szüllő 35, kecsége, márna, ponty 30, lepényhal 25 és pisztráng 20 cm., ezeknél kisebb halak a vízbe visszabocsátandók; a 26. §. szerint kíméleti tereken a halászat, békafozás, csónakázás, fürdés, kavics- és iszapszedés tiltatik, úgyszintén tilos ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat vízbe eresztetni.

ad *b*) A 23. §. *a*)—*d*) pontjai szerint tiltva van a halikraszedés a halászatra jogosított engedélye nélkül; 4 cm.-nél szűkebb halfogókészülék; *f*)—*h*) pontok szerint tilos az éjjeli halászat.

A 64. §.-hoz, ad *d*). A 11. §. szerint a parti birto-
kos túrni tartozik, hogy a halászatra jogosított a vizeket táblával jelölje meg; a 17. §. elrendeli, hogy a kíméleti terek határa táblákkal megjelölendő.

A 65. §.-hoz. Ad *d*). A 9. §. szerint a csend- és rendőrök, pénzügyőrök, valamint a halászati jog tulajdonosai és haszonbérleti, erdő-, mező- és gátőrök jogosítva vannak a halászokat a jegy előmutatására felszólítani.

A KBTK. általános határozatai ezen kihágásokra is alkalmazandók. Elsőfokban a községekben a főszolgabíró, a városokban a rendőrkapitány, Budapesten a ker. előljáró illetékes.

25. A táviró, távbeszélő és egyéb villamos készülékek felállítására és használatára vonatkozó szabályok megszegése.

(1888 : XXXI. t.-c.)

11. §. Aki közterület által vagy mások tulajdonát képező magánterület által elválasztott telkén vagy birtokán előzetes engedély nélkül táviró, távbeszélő vagy villamos jelző berendezést létesít vagy engedély nélkül fentart, vagy aki a magánhasználatú távirót a magánhasználat természetével ellenkező módon használja: kihágást követ el és a kereskedelmi miniszter vagy megbízott közege indítványára 100—600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. E kihágások eseteiben is érvényesek a KBTk. általános határozatai. A bíraskodást elsőfokon a kir. járásbírószak gyakorolja. A bűnvádi eljárás csak a kereskedelmi miniszter indítványára indítandó meg.

26. Ujoncállítás előli szökés és tiltott nősülés.

(1889 : VI. t.-c.)

35. §. A legközelebb ujoncállításra felhívott korszályokban (38. §.) álló mindegyik hadköteles tartozik a megelőző év november havában beiratása végett illetőségi községének, avagy állandó tartózkodási helyének előljárási helyénél, akár írásban, akár személyesen élőszóval jelentkezni.

Aki ezen jelentkezést anélkül, hogy legyőzhetetlen akadályok hátráltatták volna, elmulasztja, kihágást követ el és 10—200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

44. §. Azon hadköteles, aki a sorozás vagy felül-

vizsgálatra kitűzött időre meg nem jelenik s késedelmét nem igazolja, úgyszintén az is, aki ezen kihágás elkövetésénél mint bűnrészes közreműködik : 20—400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki azonban oly szándékkal, hogy magát a hadkötelezettség alól kivonja, marad el a sorozásról vagy felülvizsgálatról, ha bár csak ideiglenesen szolgálatra képtelennek találtatik vagy ha póttartalékba osztatik : önként jelentkezése esetében három naptól egy hónapig terjedhető elzárással és 30—300 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, ha pedig nem önként jelentkezett : 6 naptól 2 hónapig terjedhető elzárással és 60—600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A 2. és 3. bekezdésben meghatározott kihágások bűnrészes 3 naptól 2 hónapig terjedhető elzárással és 30—600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

50. §. A nősülés a hadkötelesekor előtt és a harmadik korosztályból való kilépés előtt nincs megengedve.

Aki e tilalom áthágásával nősül meg, kihágást követ el és 60—600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az engedély nélküli nősülésben bűnrészes hivatalos közeget ugyanezen pénzbüntetés éri, fennmaradván ellene még a hivatali szabályok szerinti eljárás.

61. §. Katonai hatósági engedély nélkül nem nősülhetnek :

a) a közöshadsereg és a honvédség állományba nem vett ujoncai ;

b) a tartósan szabadságolt sorhadkötelesek, kivéve azokat, akik sorhadi szolgálatuk három utolsó hónapjában állanak és azokat, akik a 32. §. 2. bekezdése alapján avagy családi tekinteteből szabadságoltattak ;

c) a helyi alkalmazásra előjegyzett nyugdíjas tiszték ;
 d) a tartósan szabadságolt honvédlegénység, mely a 3. korosztályt még túl nem haladta, kivéve azokat akik tényleges szolgálatukat még a 3. korosztályból való kilépés előtt lerótták.

Ezen tilalom áthágása esetében az 50. §-ban foglalt büntető határozatok alkalmaztatnak.

A bűnrészesek ugyanazon büntetés alá esnek.

✓ **J e g y z e t e k.** E §-ok az 1868 : 40. t.-c. 46. és 47. §-ait helyettesítik. A 35. és 44. §§. az ujonccáállítás előli szökés, az 50. §. és 61. §. az engedély nélkül való nősülés büntetéseit határozzák meg. A KBTK. általános határozatai a jelen kihágások eseteiben is alkalmazandók, az elévülésre vonatkozó szabályok kivételével. Ugyanis a büntető eljárás megindítása a 44. §. 2. és 3. bekezdése esetében 3 év alatt évül el. Az 50. és 61. §§. szerinti kihágások iránti eljárás megindítása a nősülés napjától számítandó 3 év alatt évül el. A bíráskodást a 35. §. és a 44. §. 1. bek. esetében a közigazgatási hatóság, a 44. §. 2. és 3. bek. s az 50. és 61. §§. eseteiben a kir. járásbiróság gyakorolja.

27. **Út- és vámrendőri kihágások.**

(1890 : I. t.-c.)

a) *A forgalom biztonsága elleni kihágások.*

107. §. A közúton való hajtásnak és kitérésnek a forgalom biztonsága érdekében szabályozására a következők állapítatnak meg :

a) minden járművel balra kell hajtani, szembejövő járműnek balra kell kitérni, az előtte haladónak pedig jobbról kell eléje kerülni ;

b) hidakon más járművek eléje hajtani tilos ;

c) udvari, katonai, posta- és tűzoltó-, valamint mentő járműveknek minden más, akár szembejövő, akár

azokkal egy irányban haladó jármű feltétlenül kitérni tartozik ;

d) oly úton, melyeken akár az útpálya keskenysége, akár más okból csak egy járt nyom létezik, az a) alatti elvek megtartásával üres jármű a személyszállítónak vagy terheltnek — személyszállító a súlyosan terheltnek — egyenlő járművek közül a lejtőről lefelé jövő a felmenőnek egészen, végre egyenlő minőségűek és sík pályán egymásnak félnyomszélességre kitérni tartoznak. Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 40 koronáig terjedhető büntetéssel büntetendők.

108. §. Három méternél nagyobb nyílású hidaknál, kivéven a bolthajtásos hidakat, továbbá javítás alatt álló minden hidon a sebeshajtás feltétlenül tilos.

Javítás vagy átépítés alatt álló hidaknál szükség esetén megtiltható az is, hogy a hidra egy járműnél többegyszerre ráhajthasson. Ezen tilalom végrehajtására kirendelt őrnök, valamint az úti személyzet idevonatkozó bármely külön intézkedéseinek mindenki engedelmeskedni tartozik. Építés alatt levő hidaknál az építést végrehajtó vállalat által oly jelek alkalmazandók, melyek által az utazó közönség figyelmeztetve van. Az ezen §. határozatai ellen vétők 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

109. §. Szabadon hajtott állatsoportokkal (nyájakkal, csordákkal, falkákkal stb.) való találkozásnál minden járműnek lépésben kell hajtani mindaddig, míg az állatsoport mellett elhalad, annak tulajdonosa és hajcsárai pedig kötelesek akár szembejövő, akár hátuk mögül előre hajtó járműveknek megállás nélküli elhaladására, az útpályán elégséges utat nyitni és ennek gyors eszközésére az állatsoport mellett elégséges vezetőt, hajcsárt stb. alkalmazni.

Kisebb állatsoportokkal csak az út felerészét szabad elfoglalni ; egyes állatok pedig féken vagy pányván

vezetendők. Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

110. §. Üres vagy terhelt járműveket az útpályán hagyni, vagy vonó állatokkal ellátottakkal az úton huzamosan álldogálni, nem szabad.

Azon járművekkel, melyekkel a hosszabb ideig való megállás elkerülhetetlenül szükséges, az út egyik oldalára kell állani, úgy hogy mellettük két egymással szembejövő járművek az útpályán közlekedetésre kellő tér maradjon. Még az útpályán eltört, leroskadt vagy feldőlt járművek is csak a szükséges segély megszerzéséig maradhatnak, de akkor is felülyelet alatt és éjjel lámpával világítva legyenek. Az ily járművekről lerakott tárgyak, árúk stb. az útpadkákon helyezendők el és onnét legkésőbb 6 óra alatt eltávolítandók. Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 40 korona erejéig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

111. §. A járművet vezető kocsisnak a hajtás alatt aludni, a járművet vezetés nélkül hagyni, vagy egyszerre több járművet vezetni, tilos. Hogy mennyiben lehet ez utóbbi határozat alól kivételnek helye, a a hatóság állapítja meg.

Tilos továbbá több terhes járműnek egymás után való akasztása, mely szabály alól csak új vagy javított vagy baleset által megsérült teljesen üres járművek és esetleg kézi kocsik képeznek kivételt. Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 40 korona erejéig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

112. §. Minden járműnek éjjel és sötét időben feltűnő helyen vagy lámpával világítva kell lennie, vagy a vonó állatok legalább egyike csengővel látandó el.

Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

113. §. A járművekhez hátul kettőnél több állatot vagy a vonó állatok mellé szintén két állatnál többet kötni tilos, sőt (egy sorba fogott) hármass fogatnál csak egy köthető.

A járműveken a rakomány 3 métert meghaladó szélességben nem rakható.

Ha mégis oly tárgyak szállítása fordul elő, melyek 3 méternyi szélességet meg nem haladó részekre el nem oszthatók, a fuvar tulajdonosa gondoskodni tartozik arról, hogy a szélesebb rakomány által a közlekedés szükség felett ne korlátoztassék (a többi közt, hogy segélyre kellő számú munkás rendelkezésre álljon s a kitérés lehetősége biztosíttassék), továbbá, hogy az úton levő műtárgyak sérülést ne szenvedjenek.

Az ezen határozatok ellen vétők 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

114. §. Némely vidéken szokásban levő vetéskapuk állítása, vagy meglevők fentartása csak oly feltétellel engedhető meg, ha azoknak a közlekedési járművek előtti megnyitására e szolgálatra alkalmas egyén alkalmaztatik, ki éjjel-nappal a helyszínén van és őrhelyét el nem hagyja. Ezen őrnek a kapu felnyitásáért a járművektől díjat követelni vagy elfogadni tilos és a kapunyitással késedelmeskedni nem szabad.

Ily kapuk éjjel lámpával világítandók.

Az ezen §. határozatai ellen vétők 40 korona erejéig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők, ezenfelül az esetleg beszedett díjak visszatérítendők.

115. §. Ha fahidakon 4000 klgr. egyensúlyt meghaladó járművek, továbbá vasúti mozdonyok és gőzekék mozdonyainak avagy más nagyobb súlyú gépek szállítása céloztatik, erről az államépítészeti (esetleg törvényhatósági mérnöki) hivatalhoz 48 órával előre jelentés teendő és a netán szükséges megerősítések

vagy alátámasztások vagy bármilyen intézkedés a kiküldött közeg rendelete szerint az átszállító költségére esz- közlendők.

A költségek az átszállító által előre fizetendők. Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 200 koronáig terjedhető büntetéssel büntetendők, továbbá az okozott károk, valamint a szükséges helyreállítások költségeinek megtérítésére kötelezendők.

116. §. A kompokon (réveken) vagy hajóhidakon történő szállítást illetőleg a következő rendőri intézkedések tartandók szem előtt:

a) a kompok (révek), illetve hajóhidak csak a 75. §. szerint szükséges forgalombahelyezési engedélykiadása után és annak határozatai értelmében használhatók;

b) ha a rendesnél jelentékenyen nagyobb járművek, súlyos gépek, nevezetesen vasúti mozdonyok, gőzekék mozdonyainak szállítása céloztatik, azok szállításánál a hidakra nézve a 115. §-ban megállapított határozatok követendők;

c) a révészek és vizen átjáró hajók vezetői oklevéllel birni nem kötelesek ugyan, azonban a közbiztonság érdekében szükséges, hogy józan, jó magaviseletű egyének legyenek. E végből az illető hatóság részéről kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal kell birniok.

Főrévészit szolgálattal csak oly egyén teljesíthet, ki legalább is két éven át révész volt, s a komp és ladikvezetésben kellő jártasságot tanúsított, s erről kis- és nagy községekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú városokban a polgármester, törv. hat. jog. városokban a r. kapitány által kiállított bizonyítványt tud felmutatni;

d) a törvényhatóság első tisztviselője által hivatalosan aláírt hirdetményben, mely a kompon, illetve hajóhidon, valamint mindkét parton a műtárgyhoz vezető út vagy hidlás közelében a közlekedő közönség

és a kezelő személyzet tájékoztatása és alkalmazkodás végett könnyen látható helyen kifüggesztendő, felsorolandók :

1. az átkelésre nézve hatóságilag megállapított díjak ;

2. a komp vagy hajó megengedhető merülése és maximális hordképessége súly szerint, továbbá az is, hogy a kompon hány személy, lábas jószág és szekér nyerhet helyet, a mint ez a forgalomba helyezési engedélyben (75. §.) megállapított.

A kompnak megengedhető legmélyebb merülése a komp mindkét oldalán világos színre festett táblával, illetve vonallal jelölendő meg ;

e) a hajózható és tutajozható folyókon a kompok éjjel — akár közlekednek, akár állanak — fehér fényű világgal látandók el. Előbbi esetben a komp farán, utóbbi esetben a kompnak a folyam felé eső részén ;

f) azon réveknél, melyeknél hossz- vagy kereszt-kötél van alkalmazva, ha a víz hosszában, akár gőzös, akár egyéb jármű közlekedik, a hosszkötelet használó komp tartozik azonnal azon oldalra menni, melyen a többi járművek közlekedését nem gátolja, a keresztkötelet használó komp pedig köteles a kötelet leeresztetni. A kötelleeresztésért semmi díj nem szedhető.

A hosszkötelen járó, éjjel csakis azon oldalon állhat, melyen állva a többi hajó közlekedését nem zavarja. A keresztköteleknél használt úgynevezett „galambok“ és a hosszköteleknél a legfelső és legszélső uszányok éjjel szintén fehér fényvel világítandók meg ;

g) a kompok közlekedése a folyam hosszában haladó járművek közlekedését nem gátolhatván, a révészek kötelesek az átjáró vonalhoz közlekedő egyéb járművek elhaladását megvárni.

Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendők, ezenfelül az illetéktelenül szedett díjak visszafizetésére, végül a

szükséges intézkedések végrehajtására záros határidő alatt kötelezendők.

117. §. A hajó-, jármos- vagy forgóhidak, szóval a felnyitható hidak tulajdonosai vagy bérlői, kötelesek a hidat — a hajók és talpak alábocsátása céljából — naponkint kétszer, hatóság által megállapított időben, ingyen kinyitni.

De ezenkívül is kötelesek a vízi közlekedés érdekében a hidat bizonyos hatóságilag megállapított díjért mindannyiszor kinyitni, midőn az szükséges.

Az ezen hidnyitás alól a hídtulajdonosok vagy bérlők csak az esetben menthetők fel, ha a hidnyitás magas vízállás vagy vihar miatt veszélyes, vagy épen lehetetlen volna. A hidak kinyitására vonatkozó jelzések körüli eljárásra nézve a hajózási rendszabályok tartandók szem előtt.

Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők, ezenfelül az illetéktelenül szedett díjak visszafizetésére közigazgatási úton kötelezendők.

118. §. Ki valamely komp, híd, az azokhoz felvezető- és lejárók vagy valamely útszakasz fentartására jogosítva vagy kötelezve van, köteles az érintett tárgyakat a közlekedés igényeinek megfelelő állapotban tartani és a hatóságnak e részben kiadott intézkedéseit teljesíteni.

Az ezen határozatok ellen vétők 100 korona erejéig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők és a szükséges intézkedések végrehajtására záros határidő alatt kötelezendők.

Visszaesés esetében — ha a büntetés kiállása óta még 6 hónap nem mult el — a büntetés 200 koronáig terjedhető pénzbüntetésben állapítandó meg.

Ha pedig a hidak és kompok az életbiztonságra veszélyes állapotban tartatnak, vagy a hatóságnak az

életbiztonság szempontjából a közlekedésre nézve kiadott intézkedései nem teljesítettek, az 1879. évi XL. t.-c. 113. §-a határozatai érvényesek.

119. §. Utak mellett kő-, kavics, föld- vagy homokbányák és gödrök csak hatósági engedély és az engedélyben kikötendő feltételek megtartása mellett, illetőleg csak akkor és úgy nyithatók és tarthatók üzemben, hogy ez által az úton való szabad közlekedés ne hátráltassék és az útfenntartás vagy az út és műtárgyak kárt ne szenvedjenek. Oly gödrök és bányáknál, melyek fenékszíne az út felszínétől mérve 1 méternél mélyebben fekszik, az út szélén a bányatulajdonos által védkorlátok állítandók. Az ezen szakasz határozatai ellen vétők 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

120. §. Amennyiben a bányatörvény nem intézkedik, azon bányáknál, melyek robbantások segélyével műveltetnek, a bányanyithatásra kiadandó engedély feltételeiben azon távolság, mely mellett robbantások bármely időben eszközölhetők, esetleg azon megszorítások és elővigyázati rendszabályok, melyek mellett ily művelés közelebb is — és mély távolban megengedtetik — megállapítandók. Az ezen §. határozatai ellen vétők az 1879 : XL. t.-c. 109. és 110. szakaszainak határozatai értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

122. §. Út mellett fekvő épületeknek út, felőli oldalán, vagy az út mellett közvetlenül levő helyeken vagy az úton haladó járműveken oly tárgyakat, melyektől az igavonó és más állatok megrémülhetnek, továbbá nyers húst, állatbőröket stb. takaró nélkül felaggatni vagy szállítani nem szabad. Az útkrokba állati hullákat vagy egyéb undort vagy ijedelmet okozó tárgyakat dobni nem szabad, azoknak eltávolí-

tásáról pedig a község előjárói gondoskodni tartoznak.

Az ezen határozat ellen vétők 40 koronáig büntetendők.

123. §. Hófúvás, hegyomlás és árvíz alkalmával kötelesek azon községek lakosai, melyek határain valamely állami vagy törvényhatósági út átvonul, továbbá amelyek az érintett utak közlekedésének biztosításánál közvetlenül érdekelve vannak, az útvonalon szükséges közlekedés biztosítása érdekében az államutakra nézve a kereskedelmügyi minister, törvényhatósági utakra nézve az illető törvényhatóság által törvényszerűen megállapított szabályrendelet szerint díjtanul, minden betudás nélkül közreműködni.

Hófúvások alkalmával ezen kötelezettség a hónap csak egy jármű elhaladására szükséges nyomszélességben és kitérőkkel leendő eltávolítására terjeszthető ki.

Aki hófúvás vagy vízáradás esetén nem engedelmeskedik a hatóságnak, a fennérintett szabályrendelet határozataihoz képest kiadott azon meghagyásának, hogy a közlekedés veszélyeinek és akadályainak elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen vagy háznépének, cselédeinek munkájával, szekereinek, vízi járműveinek avagy az oltalom szempontjából szükséges egyéb eszközeinek, nemkülönbén hámos lovainak vagy vonómarháinak ideiglenesen a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködjék, amennyiben abban alapos okok által nem akadályoztatott: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki pedig ezen esetekben a segítestől másokat visszatart vagy lebeszél: nyolc napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthető, hogy az, aki a községi közmunka alól a jelen törvény szerint föl van mentve, nem rendelendő ki s e részben a jelen szakasz határozatai nem alkalmazhatók.

J e g y z e t e k. Az e helyütt mellőzött 124. §. egyszerűen érvényben tartja fenn a KBTK. 119. és 120. §-ait, emelyek tehát az útrendőri kihágások körét kiegészítették. A többi §-ok oly részletesen körülírják az egyes kihágások tényálladékát, hogy azok magyarázatául csupán az álljon még itt, hogy a 123. §. kihágása csak szándékos, a többi pedig gondatlanságból eredő is lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

b) *Az úttest és tartozékai, s egyéb műtárgyak elleni kihágások.*

125. §. Kihágásnak minősíti az úttestnek és összes tartozékainak, továbbá minden a közlekedés céljaira szolgáló vagy annak fenntartására megkivántató bármely létesítménynek, úgy szándékos mint vétkes mulasztásból vagy gondatlanságból származott rongálását.

Ilyen kihágások, amennyiben rossz szándék forgott fenn, 15 napi elzárásig és 200 kor. pénzbüntetésig, ha rossz szándék nem forgott fenn, 60 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

126. §. Tiltja az útpadkáknak, árkoknak kivájását, útárkok betömését, vízfolyásoknak elgátlását, azokba kő, föld, trágya, fa vagy más anyagok bedobását, — s ezt 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel bünteti.

J e g y z e t e k. Ha a 125. §-ban leírt rongálás gondatlanságból ered, e §. alkalmazandó; mert a BTK. és KBTK. szerint a gondatlan vagyongongálás nem büntethető: A szándékos ingatlan vagyongongálás azonban a BTK. 421. §. és a KBTK. 127. §. szerint lesz büntetendő. A bíraskodást ezen kihágások fölött a közigazgatási hatóság gyakorolja.

c) *A közutak és egyéb műtárgyak fentartására
hátrányos kihágások.*

129. §. Tilos :

a) a fedőanyag-halmoknak szándékos elgázolása, útarokba leszorítása vagy magáncélokra felhasználása ;

b) az útpályákra és padkákra kőnek, sárnak, hónak, szemétnek stb. a szomszéd telkekről, földekről vagy máshonnan való kihordása ;

c) az udvarokon összegyűlő vagy ereszekekről lefolyó víznek nem az útarokba, hanem a pályára vezetése, kiürítése ;

d) szálfáknak, fatörzseknek, vasalkatrészeknek vagy más tárgyaknak akár előtaligával, akár anélkül az útpályán átcúsztatása a lejtőkön ;

e) jéghasító láncoknak máshol mint jégen alkalmazása. Ezen tilalmak megszegői 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendők.

130. §. Tilos az út testének és tartozékainak magáncélokra elfoglalása, nevezetesen azokra követ, fát, téglát, stb. lerakni. Kötelesek tehát a gyárak, raktárak, gazdasági telepek, vendéglők tulajdonosai és bérlői fel- és lerakodó helyekről gondoskodni. Ezen határozat ellen vétők 60 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

J e g y z e t e k. A felsorolt §-okon kívül még a 131—137. §§-ok is foglalnak kihágásokat magukban, de a tapasztalat szerint ritkábban előfordulókat, miért is azokat mellőztük. E kihágások elkövetése szándékos és gondatlan lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

d) *Az utak és műtárgyak s a kompok és hajóhidak engedélyezésére vonatkozó szabályok megszegése.*

138. §. Kihágást követ el és 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő, ki a jelen törvény I. rész VII. és VIII. fejezete értelmében szükséges hatósági engedély nélkül épít vagy az engedélyben foglalt határozatokat és feltételeket figyelmen kívül hagyja. Ezeken felül a forgalom és a vámszedés is beszüntethető.

139. §. A kompoknak és réveknek a vízikönyvekbe bevezetésére vonatkozólag a jelen törvény 80. §. 2-ik bekezdésében foglalt határozatok ellen vétők 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Jegyzetek. A 139. §. a jelen törvény 80. §-án alapúl, mely elrendeli, hogy a kompok és révek a vízikönyvbe bevezetendők. A vízikönyv vezetését a vízjogi törvény (1885 : XXIII. t.-c.) rendeli el. E kihágások elkövetése szándékos és gondatlan lehet. A bíraskodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

c) *A vámszedésre s a közhasználatra szánt kompok és hajóhidak üzembe vételére vonatkozó kihágások.*

140. §. Aki vámot szed, anélkül, hogy a jelen törvény határozatai értelmében engedélyezett vagy igazolt és érvényben fennálló vámszedési joggal bírna, 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, azonfelül mindazok részére, kiktől a vámdíjakat beszedte, a fizetett vámdíjakat visszatéríteni tartozik.

141. §. Aki valamely közhasználatra szánt kompot (révet) vagy hajóhidat a forgalomba helyezési engedély (75. §.) kiadása előtt vagy az abban foglalt határozatok és feltételek figyelmen kívül hagyásával vett üzembe, 100 koronáig, ismétlés esetében, ha a büntetés kiállása óta még 2 év nem múlt el, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthetőleg azon esetben, ha az 1879. évi XL. t.-c. 113. §-ába ütköző cselekmény vagy mulasztás forog fenn, ezen §. határozatai nyernek alkalmazást.

Úgy az első, mint a második pont értelmében előforduló ismétlés esetében a komp (rév), illetve hajóhíd forgalombahelyezési és vámszedési engedélye bizonyos időre felfüggeszthető, sőt az, illetve a vámjog véglegesen megszüntethető (98. §.).

142. §. Aki valamely vámtárgy fentartására jogosítva vagy kötelezve lévén, azt rossz karban tartja, vagy a hatóságnak e részben kiadott intézkedéseit nem teljesíti, 100 koronáig, ismétlés eseteiben, ha a büntetés kiállása óta még 2 év nem múlt el, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Önként érthetőleg azon esetben, ha az 1879. évi XL. t.-c. 113. §-ának határozataiba ütköző cselekmény vagy mulasztás forog fenn, ezen §. határozatai nyernek alkalmazást. A vámjog ez esetben is felfüggeszthető.

143. §. Aki több vámot szed, mint a mennyire jogosítva van, az a tényleg beszedett vámdíjoknak tízszeres összegével büntetendő.

Ismétlés esetében, ha a büntetés óta még 6 hónap nem múlt el, a vámdíjoknak háromszoros összegével büntetendő, továbbá a vámszedési engedély bizonyos időre felfüggeszthető, sőt az, illetve a vámjog véglegesen is megszüntethető.

Márészt, aki a vámtárgyat használja, de nem fizet, illetve a fizetés alól magát kivonja, hacsak a törvény értelmében nem vámentes, a vámdíjoknak tízszeres összegében elmarasztalendő (100. §.).

J e g y z e t e k. Kihágást tartalmaz e törvénynek 144. §-a is, mely a vámdíjszabályzat kifüggesztését és vámsorompók emelése esetében örök állítását ren-

deli el, s ez ellen vétőket 40 kor., ismétlés esetében 80 koronáig bünteti. Az elkövetése e kihágásoknak szándékos és gondatlanságból eredő lehet. A bírászkodást a közigazgatási hatóság gyakorolja.

28. **Az áru-védjegy kötelező használatának mellőzése.**

(1890 : II. t.-c.)

31. §. Ha a keresk. minister a 6. § alapján bizonyos árúnemekre elrendeli, hogy azok forgalombabocsátásuk előtt az általa meghatározott módon belajstromozott védjeggyel láttassanak el: az, aki ezen rendeletet megszegi, kihágást követ el, és az 1884 : XVII. t.-c. 157. §. *d*) pontjának megfelelőleg 40—400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntendő és azonkívül az illető árúk mindenkor elkobozandók.

A bírászkodásra az 1884 : XVII. t.-c. 166. §-ban meghatározott iparhatóságok illetékesek, amelyek a hozzájuk utalt iparkihágási ügyekben előírt eljárást követik.

J e g y z e t e k. Védjegyek alatt oly jelvények (jegyek, vignetták) értendők, melyek a kereskedelmi forgalomra szánt készítményeknek és árúknak más hasonló készítményektől és árúktól való megkülönböztetésére szolgálnak. Aki magának valamely védjegy kizárólagos használatát biztosítani akarja: azt a törvényben előírt módon kell lajstromoztatnia. A jelen törvény 6. §. szerint a keresk. minister bizonyos árúnemekre elrendelheti, hogy azok forgalombabocsátásuk előtt belajstromozott védjeggyel láttassanak el. A keresk. minister pl. elrendelte az áruvédjegyet a kaszákra, sarlókra és szalmavágókra. A KBTK. általános határozatai a jelen kihágásra is alkalmazandók. Elsőfokúlag köz-

ségekben a főszolgabíró, r. t. városokban a városi tanács, törv. hat. jog. városokban a rendőrkapitány, Budapesten a ker. előljáró ítélkezik.

29. A vasárnapi és Szent István-napi munkaszünet megszegése.

(1891 : XIII. t.-c.)

6. §. Aki az 1., 2., 4. és 5. §-okban foglalt határozatokat megszegi, kihágást követ el és 2—600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utaltatik.

J e g y z e t e k. A jelen törvény 1. §-a szerint vasárnapokon és Szent István napján az ipari munkának szünetelni kell. A szünetelés e napokon legkésőbb reggel 6 órakor kezdődik és 24 óráig, de legalább a szüneti napot követő reggeli 6 óráig tart. (2. §.) Kivételesen a kereskedelmi minister meghatározhatja azon iparnemeket, melyeknél bizonyos köz- vagy jogos magánérdek szempontjából az ipari munka a szünnapokon is végezhető; továbbá felmentheti ama kisiparosokat, kik segédek és tanoncok nélkül lakásukon maguk dolgoznak. (3. §.) Az előbbi esetben köteles az illető iparos a munkásnak olyan felváltásáról gondoskodni, hogy azok minden hóban egy teljes vagy kéthetenként egy fél vasárnapon munkaszünetet élvezzenek. (4. §.) A bányászati és kohászati üzemekre, az állami pénzverdére s az állami egyed-áruságokra nézve a pénzügyminister intézkedik. (5. §.) A kereskedelmi minister a 3. §. alapján 1891. évi 37.892. sz. rendeletével vasárnapokon és Szent István napján félbeszakítás nélkül folytatható: az agyagipar, cukorgyártás, ecetipar, kenderáztatás, keményítőgyártás, kőolajfinomítás, légszeszelőállítás, malomipar,

papírgyártás, pótkávé- és katángszárító-ipar, sajtkészítés, szalámigyártás, selyemipar, serfőző- és szeszipar, színyomás és kékfestés, üveggyártás, vas- és acélgyári munkák, vegyészeti ipar, villamos erő előállítása s zománcozott vasedényipar. Továbbá a nap bizonyos órájáig folytatható a bőriparhoz tartozó kavarási és forgatási munka, melyet délelőtt 9 órakor, a fehérítési iparhoz tartozó klórozás és lúgzás, melyet délelőtt 10 órakor, és a tésztagyártáshoz szükséges szárítási munka, melyet délben be kell szüntetni.

A közönség igényére való tekintettel félbeszakítás nélkül folytatható a fürdőüzlet, a cukrász- és mézeskalács-üzlet, a kofák üzlete, a péksütemény elárúsítása, a szódavizgyártás és elárusítás, a sör-, bor- és kávéházipar, a tej-, gyümölcs- és kenyéreladás, természetes virág elárúsítása, a nyomdánál halasztást nem tűrő munka, s a munkaszüneti napra eső országos vásáron az elárusítás; továbbá csak a nap bizonyos órájáig folytatható és pedig délelőtt 10 óráig: a gépipar, a kisiparosoknál a sürgős javítások, a lakások sürgős átalakítása a költözködést megelőző és követő héten. Minden egyéb kereskedelmi és elárusító, úgyszintén szolgálatközvetítő-üzlet, a kereskedelmi, ipari és gyári alkalmazottak irodai munkája s a munkaszüneti napra eső hetivásáron az elárusítás; végül d. e. 11 óráig: a mészáros- és hentesiparnál az elárusítás és előállítás, vadelárusítás, a fűszer-, bor-, tea-, csemege- és lisztkereskedés és a szatócsok üzlete; déli 12 óráig: a borbély- és fodrászüzlet s a pékiparnál a készítés, illetve gyártás. Ha ugyanazon üzletben fűszerkereskedés és bélyeg-, dohányeladás is, az esetben a fűszerárukat csakis 11 óráig szabad elárusítani.

A dohány- és szivareladás a munkaszüneti napokon is megszakítás nélkül folytatandó.

E kihágás némileg azonos a KBTK. 52. §-ában foglalt kihágással. Ha valamely cselekmény úgy a jelen törvény, mint a KBTK. 52. §-a szerint is büntetendő, az eljárás a jelen törvény szerinti hatóságot illeti. Első fokban a megyében a szolgabíró, városokban a r. kapitány, Budapesten a ker. kapitány ítél.

30. Az ipari és gyári alkalmazottak betegsegélyezésére vonatkozó szabályok megszégése.

(1891: XIV. t. c.)

83. §. Kihágást követ el és a mennyiben súlyosabb büntetésnek nem lenne helye :

a) 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki a 26. §-ban körülírt bejelentést elmulasztja vagy azzal késik ;

b) 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a pénztári tag, aki betegség színlelése által a betegsegélyző-pénztárból bármiféle segélyezést igénybe vesz ;

c) 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó, aki a 22. §. szerint tiltott szerződést köt, vagy aki a nála alkalmazott pénztári tag javára, tudva, a ténylegesnél magasabb bért vagy fizetést számít be.

J e g y z e t. A jelen törvény szerint alapítandó betegsegélyző-pénztárhoz kell tartozniok mindazoknak, kik valamely ipari vállalatnak, bányákban, építkezéseknél, vasútnál, postánál, távirdánál, távbeszélőnél, hajózásnál, fuvarozásnál, raktáraknál oly fizetéssel vagy bérrel vannak alkalmazva, melyek egy munkanapra eső összege 8 koronánál nem magasabb s akiknek alkalmazása 8 napnál rövidebb időre nem terjed. (1., 2. §.) Ezen felül önként beléphetnek a betegsegélyző-pénztárba

mindazok, kiknek a belépését a pénztár alapszabályai megengedik, nevezetesen, kik évi 2400 koronánál vagy napi 8 koronánál magasabb bért élveznek, az önálló iparosok, a mezőgazdasági vállalatok vezetői és munkásai és mindazok családtagjai, kik a segélyző-pénztárba beléphetnek. (4. §.) — A 26. §. szerint a munkaadó köteles minden nála alkalmazott, biztosításra kötelezett egyént a munkábalépéstől számított 8 nap alatt a pénztárnál bejelenteni.

Ad b) A 83. §. b) pontjában körülírt kihágás határosa a KBTK. 71. §-ba ütköző kihágással.

Ad c) A 22. §. szerint a tagok járulékait a munkaadó köteles fizetni, úgy, hogy annak $\frac{1}{3}$ részét sajátjából fedezi, $\frac{2}{3}$ részét a tag béréből levonhatja; a szülői hatalom vagy gyámság alatt álló egyéneket azonban — ha köztük más szerződés nincs — az egész járulékot köteles fizetni sajátjából. A munkaadó tehát akkor követ el e §-al szemben kihágást, ha alkalmazottjával oly szerződést köt, hogy munkadíjából $\frac{2}{3}$ -nál többet levonhatna, vagy a tényleg befizetett összegnél többet számít fel neki.

A bíráskodást az ipartörvényben megállapított iparhatóságok gyakorolják.

31. **A kézi lőfegyverek kötelező megvizsgálásának elmulasztása.**

(1891: XXXIV. t.c.)

5. §. A fegyverkészítők vagy kereskedők, valamint ezek alkalmazottjai, amennyiben az ezen törvény 1. és 2. §-ában előírt bélyeggel el nem látott kézi lőfegyvereket árusítanak, szállítanak, vagy árusításra készen tartanak: kihágást követnek el és az 1884. évi XVII. t.c.-ben megállapított iparhatóságok által s az ott megállapított eljárás szerint 20 – 200 koro-

náig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. A fegyverek ez esetben hivatalból megvizsgálandók.

Amennyiben a használatra kielégítőnek találtattak, a fegyverek az illetőknek visszaadandók, ellenkező esetben a fegyverek elkobzandók és használhatatlannokká teendők.

J e g y z e t e k. Az 1. §. szerint Magyarországon készült s a külföldről behozott, de érvényes próba-jegygyel még el nem látott minden kézi lőfegyver, forgalomba hozatala előtt, ellenállási képességének kipróbálása végett, az e célra kijelölt próbaállomások egyikén megvizsgálandó, s ennek megtörténte a fegyverre alkalmazott próbajelzéssel igazolandó; a 2. §. szerint pedig újabb vizsgálat alá bocsátandó a lőfegyver, ha kaliberét megváltoztatják. E rendelkezések megszegése képezi a büntethetőség előfeltételét. A KBTK. 35. §-a a jelen kihágásokra ki nem terjed.

32. **Mezőrendőri kihágások.**

(1894: XII. t.-c.)

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. törvénycikkben megállapított mezőrendőri kihágások a következők:

93. §. Kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az: a) aki gazdasági terményeket gyümölcsös kertből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről lop, vagy aki másnak a földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi, levágja vagy ellopja, a mennyiben a dolog értéke hatvan koronát meg nem halad. De ha ezen esetek valamelyikénél azon körülmények forognak fenn, melyeknél a lopás, tekintet nélkül a dolog értékére, a büntető törvénykönyv 336. §-a szerint büntettnek minősítetik: az eset büntettet képez akkor is, ha a lopott tárgy

értéke a hatvan koronát meg nem haladja, azon kivétellel, hogy ha a gazdasági terményeknek az itt felsorolt helyekről való ellopása bemászás által bekerített helyekről vitetik véghez, mely esetek kihágást képeznek, ha a lopott dolog értéke 60 koronát meg nem halad ;

b) aki magánhatár- és tilalmi jeleket jogosulatlanul szándékosan megsemmisít, elvisz, más helyre áttesz, megrongál vagy kiás ;

c) aki gazdasági terményeket, a fákat és a csemetéket vagy gyümölcsseit jogosulatlanul rongálja, levágja, kitördeli, legalyazza vagy kiássza, amennyiben az általa okozott kár 60 koronánál nem nagyobb.

Ezen esetekben az eljárás csak a károsult fél indítványára indítandó meg. A c) pont esetében az eljárás, ha a kihágás köztereken vagy közúton levő fákon és csemetéken követtetett el, hivatalból indítandó meg.

J e g y z e t. I. Az a) s c) ponttal rokon jogtárgyakat védnek az 1879: 40. t.-c. 126. és 127. §§-ai.

126. §.: „Aki 4 korona értéket felül nem haladó élelmi vagy élvezeti cikket lop, amennyiben azon körülmények egyike sem forog fenn, melyek a büntető törvénykönyv szerint a lopást büntetté minősítik: nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő.“

127. §.: „Nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő aki másnak ingatlan vagyonát szándékosan és jogtalanul megrongálja, vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, amennyiben az okozott kár 10 korona értéket meg nem halad.“

A büntető törvénykönyvnek pedig következő §§-ai állanak rokonságban a jelen törvény 93. §-ával :

333. §. „Aki idegen ingó dolgot másnak birtokából vagy birlalatából, annak beleegyezése nélkül,

azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa : lopást követ el.“

336. §. „Tekintet nélkül a lopott dolog értékére, büntettet képez a lopás, ha :“

3. . . . bekerített helyen . . . követtetik el, hová a tolvaj betörés vagy bemászás által jutott . . .“

418. §. „Aki idegen ingó dolgot szándékosan és jogtalanul megrongál vagy megsemmisít : vétséget követ el . . .“

421. §.: „Aki másnak ingatlan vagyonát jogtalanul használja vagy szándékosan és jogtalanul megrongálja, vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, amennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem forog fenn és az okozott kár 10 korona értéket fölülmul : vétséget követ el . . .“

II. A b) pontban körülírt cselekménnyel azonos jogtárgya van a BTK. 407. §-ban büntetett cselekménynek : „Határjel-hamisítás vétségét képezi ha valaki valamely határkövet vagy a határ megjelölésére szolgáló jelzőt vagy más tárgyat károsítási szándékból megsemmisít, elvisz, vagy más helyre átesz.

94. §. Kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az :

a) aki gazdasági célra szolgáló megfigyelő-eszközöket, hatósági jeleket vagy mérnöki jelvényeket jogosulatlanul rongál, megsemmisít, elvisz vagy más helyre átesz, amennyiben az általa okozott kár 60 koronát meg nem halad ;

b) aki jogosulatlanul zálogol ;

c) aki jogos zálogolást meghiusítani törekszik, amennyiben cselekménye a BTK. 165. és 368. §. értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik ;

d) aki mezei közös dülő-utat jogosulatlanul megszükit, másfelé irányít. elszánt vagy megrongál ;

e) aki, bár tulajdonát képező szabadban levő kórót, trágyát, tarlót, araszt, nádast, tőzeget, oly helyen meggyújt, hogy abból másnak kára származhat és azt felügyelet nélkül hagyja, vagy aki másnak hasonló tulajdonán gondatlanságból tüzesetet idéz elő;

f) aki másnak területén jogosulatlanul legeltet;

g) aki apaállatot tenyész-igazolvány megszerzése nélkül másoknak tenyésztési célokra átenged vagy aki ily állatot másnemű állatokkal együtt a közös legelőre hajt;

h) aki másnak földjén jogosulatlanul szekeret vagy azon marhát hajt;

i) aki a vetésforgóra és legeltetésre nézve megállapított rendelkezéseket nem tartja meg;

k) aki nem arankamentes lucerna vagy lóheremagot termelés céljából forgalomba hoz;

l) aki a kendert vagy lent nem a hatóság által kijelölt helyen és megállapított módozatok mellett áztat.

Az eljárás a b) e) f) h) esetekben a károsult fél indítványára, az a) c) d) g) i) k) l) esetekben pedig hivatalból indítandó meg.

J e g y z e t. Ad c) pont. BTK. 165. §-a a következő:
„A hatóság elleni erőszak büntettét követi el, aki valamely hatóságnak hivatalnokát vagy más közegét a törvény vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tetteleg bántalmazza.“

A BTK. 368. §. pedig következőleg rendelkezik:
„Vétséget követ el, aki saját, vagy a tulajdonos beleegyezésével, vagy annak számára ingó dolgát zálogbirtoktól, vagy attól, aki a dologra nézve megtartási joggal bír, jogtalanul elveszi.“

Ad e) pont. A bünt. törvkv. 422. §-a következőleg szól: „A gyújtogatás büntettét követi el aki 2. a szabad téren fekvő nagyobb mennyiségű áru- vagy terménykészletet a földtől el nem vált vagy garmadában vagy halomban levő gabonát, erdőt, nagyobb mennyiségű építési vagy tüzelésre szolgáló anyagkészletet . . . szándékosan felgyújt.“

U. a. törv. 425. §-a: „Aki a 422. §-ban . . . megjelölt valamely tárgyat gondatlanságból gyújt fel: a tűzvészokozás vétségét követi el.“

95. §. Kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) aki idegen szántóföldről, rétről, legelőről, kertből gyümölcsösből vagy szőlőből füvet, trágyázó- vagy fűtőanyagot jogosulatlanul szed;

b) aki állatokat felügyelet nélkül legeltet;

c) aki közös vagy községi legelőkön és oly határokra vagy határrészekre, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordákban, csürhékben és ménesekben legeltet;

d) aki a közutakon, köztereken vagy utcákon levő szederfákról (merus alba) selyemtenyésztési célra a lombszedést jogtalanul megakadályozza vagy a lombot megfertőztetés által selyemtenyésztési célra használhatlanná teszi.

e) aki szántóföldön hátrahagyott mezőgazdasági eszközöket jogosulatlanul használ;

f) aki idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár és onnét az illető felhívása folytán el nem távozik, vagy aki tilalmi jelzéssel ellátott idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár, amennyiben cselekménye a büntetőtörvény 421. §-a értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik;

g) aki másnak művelés alá vett földéire állatokat

gondatlanságból bemenni enged vagy betiltott mezei utat használ;

h) aki jogosulatlanul tarlóz vagy böngész;

i) aki másnak földjére jogosulatlanul trágyát, csontot, döglött állatot, követ, cserepet és szemetet visz, illetőleg elás; avagy ha másnak földjén gödröt ás, vásznat fehérit, ruhát szárít vagy kendert áztat;

k) aki a káros állatokat, illetőleg növényeket a hatóság figyelmeztetésére dacára a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja;

l) aki a homok-, agyag-, kő-, mész- és egyéb gödröket vagy kútakat bekeríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja;

m) aki a parancsoló szükség nélkül a rábizott állatokat kellő felügyelet nélkül hagyja;

n) aki az utak vagy bekerített földek elzárására szolgáló kerítéseket, sorompókat, kapukat és más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit;

o) aki a hasznos madarakat pusztítja, azoknak fészkeit és tojásait, fiait elszedi vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza;

p) aki a rothadásos méh törzseit a baj felismerése után azonnal meg nem semmisíti;

r) aki saját területén bárminemű döglött állatot tudva elásatlanul vagy bármely területen elásott döglött állatot jogosulatlanul kiás.

Az eljárás az *a), e), f), g), h), i)* és *n)* pontok alatti esetekben a károsult fél indítványára, a *b), c), d), k), l), m), o), p)* és *r)* pontok alatti esetekben hivatalból indítandó meg.

J e g y z e t e k. Az *a)* alatti pont csak akkor alkalmazható, ha a cselekmény nem esik súlyosabb beszámítás alá.

Az *e)* alatti pont rokonscelekményt büntet a kihágási büntetőtörvény 127. §-ával, mely így szól: nyolc

napig terjedhető elzárással büntetendő, aki idegen ingó dolgot, tudva jogtalanul használ és ez által azt megrongálja vagy értékben csökkenti, vagy a jogtalan használat által egyéb módon kárt okoz.“ Ad f) lásd a BTK. 421. §-át.

96. §. Amennyiben a jelen törvény 78. §-ában foglalt intézkedés szerint a szolgálatból elbocsátott vagy kilépő mezőőr, esküjének letételéről tanuskodó bizonyítványát és szolgálati jelvényét, legkésőbbben a szolgálatból való eltávozása előtti napon a községi előjáróságnak át nem adná, kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő;

97. §. A 93, 94. és 95. §-ban felsorolt cselekmények, ha a kár 60 koronánál nagyobb, a büntetőtörvények alapján bírálандók el, ha ellenben a károsult fél panaszára megindítandó ügyekben a károsult fél kártérítési igényét 60 koronára szállítja le, a cselekmény felett a mezőrendőri kihágások elbírálására a jelen törvény szerint illetékes hatóság ítél.

J e g y z e t e k. A törvény ugyancsak annyit mond, hogy ha a kártérítési igény 60 koronára szállítatik le, úgy a jelen törvény szerint illetékes hatóság ítél; miből az következik, hogy ez a hatóság is alkalmazza a büntető vagy kihágási törvény intézkedéseit, de a törvény ezt nyilván nem akarja, s így akkor, ha rendes bíróság ítél, az a büntető törvények, ha pedig a közigazgatási hatóság ítél, az a jelen törvény szerint jár el.

98. §. Mezőrendőri kihágással a cselekmény súlyosabb beszámítás alá esik, ha a kihágás vasár- és ünnepnapon, vagy a vasár- és ünnepnapot megelőző hétköznapon, továbbá ha éjjel, bekerített helyen, vagy határozott figyelmeztetés ellenére követtetett el; vagy ha a mezei lopás elkövetésére valaki a lopás helyszínén szekérrel jelent meg.

99. §. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év még nem telt el, a 93., 94., és 95. §-ban meghatározott legmagasabb büntetés kétszeresen is megállapítható.

100. §. A jelen törvény szerint büntetendő cselekményekre is, amennyiben az eltérő határozmányokat nem tartalmaz, a kihágási büntető törvénykönyv (1879: 40. törvénycikk) általános határozmányai érvényesek.

J e g y z e t. A mezőrendőri kihágásokból befolyó pénzbüntetések összege felerészben az orsz. közigazgatási alapot, felerészben pedig azon községet illetik meg, melynek területén a kihágás elkövetetett.

Eljárás.

A jelen törvény szerint minősített kihágási ügyekben illetékes:

Első fokban: 1. a székesfővárosban a kerületi előljáró; 2. a törvényhatósági joggal bíró városokban a rendőrakpitány vagy a tanács által e célra megbízott tisztviselő, rendezett tanácsú városokban a polgármester vagy helyettese; 3. kis- és nagyközségekben: ha a kár 40 korona értéket meghalad, a járási főszolgabíró; ha ellenben a kár 40 korona értéket meg nem halad vagy a károsult a 110. §-ban jelzett kárdijjal megelégszik: *a)* nagyközségekben a bíró az előljáróság egy tagjával és a jegyzővel vagy helyettesével; *b)* kisközségekben a bíró az előljáróság két tagjával.

Másodfokban: *a)* a székesfővárosban, a rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal bíró városokban a közigazgatási bizottság; *b)* vármegyékben: 1. nagy- és kisközségektől érkező és első fokban az előljáróság által elbírált esetekben a főszolgabíró; 2. a főszolga-

bíró által első fokban elbírált esetekben a közigazgatási bizottság.

Harmadfokban a közigazgatási bizottság: a főszolgabíró másodfokú határozata ellen és a földművelésügyi m. kir. minister a közigazgatási bizottság másodfokú határozata ellen. (103. §)

A községi előljáró az elvett és neki átadott állatokat, tárgyakat, eszközöket és zálogokat őrizetbe veszi és azoknak tulajdonosát, valamint a károsítottat — ha előtte ismeretesek — 48 óra alatt értesíti arról, hogy ha a károsított igényét 8 nap alatt nem érvényesíti, a marha és egyéb zálogtárgyak a tulajdonosnak visszaadatnak. Ha a károsított igényét a szabályszerű idő alatt érvényesíti, a községi előljáró a felek közt a békés kiegyenlítést megkísérli, s ha nem sikerül, meghatározza a leteendő biztosíték s esetleg állattartási összeget, melynek lefizetése után a marhát vagy a zálogtárgyat a tulajdonosnak visszaadja. A marháért járó biztosíték összege tekintetében felebezésnek van helye. Ha a zálogban levő állat tulajdonosa 8 nap alatt nem jelentkezett vagy biztosítékot nem nyújtott, az állat nyilvánosan elárvereztetik és a befolyt pénz a tartási költségek, a hajtópénz és az eljárási költségek fedezésére fordítatik. Egyéb zálogtárgyak is, ha 8 nap alatt sem a károsult, sem a tulajdonos nem jelentkeztek, eladatnak és a vételár a költségek fedezésére, az esetleg még fennmaradó összeg a később jelentkező károsnak kártérítésére fordítatik.

A büntetéssel egyidejűleg a hatóság a költségek és a kártérítés érdemében is határoz.

Az állatok által okozott kárnál a károsnak jogában áll a kár megtérítése képen kárdíj megfizetését kérni, mely esetben a kárösszeg bizonyítása eszik. Ezen kárdíj azonban a kár elkövetésétől 4 hétig követelhető

csak. A kárdijak a következők: *legelőkön*: 1 drb lóért, öszvérért, szamarért vagy szarvasmarháért 1 kor., 1 drb kecskéért 70 fill., 1 drb sertésért 50 fill., 1 drb juhért 30 fill., 1 drb lúdért 10 fill., 1 drb más baromfiért 5 fill. *Bevetett vagy beültetett földeken, réteken*: az előbbi kárdijak kétszeresek. Ha pedig a kár a mezei termények érési idejében, vagy kertekben, faiskolákban, szőlőkben vagy éjjel történt; a kárdijak háromszorosak.

Hajtópénz darabonként: lovak és sertéseknél 40 fill., szarvasmarháknál, szamaraknál, öszvéreknél és kecskéknél 20 fill., egyéb gazdasági állatnál 10 fillér. Éjjel a hajtópénz kétszeres.

Családtagok, valamint a gyámság és gondnokság alatt álló egyének által elkövetett károkért, a családfők, gyámok és gondnokok, a cselédek által okozottakért a gazdák felelősek. Állatok által okozott károkért a gazda felelős.

A mezei kár érvényesítése iránti jog 6 hó alatt elévül.

Az ítéletben a pénzbüntetéssel együtt az alternatív elzárás tartama is megállapítandó. Öt koronáig 1 napi elzárás számítandó. Az elzárás 12 óránál kevesebb nem lehet.

A pénzbüntetést közmunkára is át lehet változtatni, mely esetben 1 napi elzárás helyett 1 napi közmunka teljesítendő.

Mindazon esetekben, melyekben a felelősség kizárva nincs, a felelősségnek a határozat kézbesítésétől számított 15 nap alatt van helye. Két hatóság egybehangzó határozata ellen csak akkor van felelősség, ha az eljáró hatóság nem volt illetékes, vagy nem a jelen törvény szerint fenforgó cselekmény felett ítélkezett, vagy ha a közérdek indokolja a felelősséget.

33. Állami anyakönyvvezetőnél köteles bejelentések elmulasztása.

(1894 : XXXIII. t.-c.)

Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t.-c. VI. fejezete a következő kihágásokat állapítja meg:

30. §. A jelen törvény 35., 36., 37., 39., 40., 42., 68., 69. §-a értelmében bejelentésre kötelezett, ha a bejelentést a megszabott határidőben nem teljesíti, amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A bejelentés elmulasztása miatt az eljárás megindításának nincsen helye, ha a bejelentés nem ugyan az arra legközelebb kötelezett részéről, de mégis kellő időben történt.

J e g y z e t. A hivatkozott §§-ok így rendelkeznek:

35. §. Minden gyermek születése legkésőbb a születésétől számított egy hét alatt, illetőleg a 39. §. esetében a legközelebbi hétköznapon a 17. §. értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő. A bejelentésre fokozatosan az alábbi sorrend szerint, kötelesek: a) a törvényes atya; b) a szülésnél közreműködött bába; c) a szülésnél segédkezett orvos; d) mindazok, kik a születésnél jelen voltak; e) az, kinek lakásában a születés történt. Ezekon kívül a bejelentésre kötelezett: f) az anya, mihelyt erre már képes.

36. §. A bejelentésre a sorrendben utóbb nevezettek csak akkor kötelesek, ha megelőző kötelezett vagy nincsen vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van. A bejelentés szóbeli, s a bejelentésre kötelezett vagy annak megbízásából más oly egyén által teljesítendő, ki a születésről közvetlen tudomással bír.

37. §. Szülházakban, kórházakban, letartóztatási

intézetekben, dologházakban, laktanyákban vagy egyéb polgári vagy katonai közintézetekben történt születések bejelentése az intézet előljáróságának kizárólagos köteleességét képezi.

39. §. Halva szülöttek és szülés közben elhaltak a 68. §. értelmében legkésőbb a születést, illetőleg elhalálozást követő legközelebbi hétköznapon jelentendők be,

40. §. Aki újszülött gyermeket talál, köteles erről ehetőleg azonnal, de legkésőbb a következő napon a községi előljáróságnál jelentést tenni.

42. §. Ha a gyermek utóneve a bejelentés idejében még nem volt megállapítva, az legkésőbb két hó alatt a szülők, illetőleg gyám által pótlólag bejelentendő.

68. §. Minden haláleset legkésőbb a legközelebbi hétköznapon a 17. §. értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

69. §. A bejelentésre fokozatosan kötelesek: 1. a családfő, 2. a családtagok, 3. az, kinek lakásában a haláleset történt, 4. a háztulajdonos, ha a házban lakik. A 36. és 37. §§-nak rendelkezései a haláleset bejelentésére is alkalmazandók.

81. §. Az anyakönyvvezető feljelentése alapján a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóság jogosult a jelen törvény értelmében bejelentésekre vagy egyéb cselekményekre kötelezetteket ezen kötelezettségük teljesítésére pénzbírságok által szorítani, melyek azonban egyes esetben 20 koronát meg nem haladhatnak. A határozat ellen a felsőbbfokú hatósághoz lehet felebbezni; másodfokú határozat ellen további felebbezésnek helye nincs.

J e g y z e t. E szakaszban nem büntetésről, hanem pénzbírságról van szó, mellyel a felügyelő hatóság az illetőt fenyegeti, ha bejelentési köteleességének eleget

nem tesz és mely, ha az e végett kitűzött határidőben sem teszi meg a bejelentést, rajta meg is véte-
tik. E szerint a 80. és 81. §§. alkalmazásának egy-
másután és egymás mellett is van helye. Aki a
bejelentést elmulasztotta, e mulasztás büntethető, de
egyúttal vagy a büntetés után fel is lehet őt hívni
hogy pénzbírság terhe alatt most már tegye meg a
bejelentést.

A pénzbírság a községi szegényalapot illeti.

82. §. A bejelentésre kötelezett, ki tudva valótlan
bejelentést tesz, amennyiben cselekménye súlyosabb
beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és a
80. §. szerint büntetendő.

83. §. Aki a jelen törvény 44. §-ában foglalt ren-
delkezést megszegi, kihágást követ el és 200 koro-
nájig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

J e g y z e t e k. A hivatkozott 44. §. így szól:
„Senki sem viselhet más családi és utónevet, mint
amelyek születési anyakönyvébe be vannak jegyezve
Ez a rendelkezés az írói vagy művészi álnevek hasz-
nátát nem korlátozza. Ezen §-ban foglalt rendelke-
zés kapcsolatban a 83. §-ban hozzáfűzött büntető
sanctióval az 1879 : XL. t.-c. 45. §-ának kiegészítését
képezi.

TARTALOMMUTATÓ.

Bevezetés	Lap 5
---------------------	----------

I. RÉSZ

Büntető törvénykönyv a kihágásokról.

(1879 : 40. t.-c.)

A) Általános határozatok.

1. A kihágás forrásai (1. §.)	7
2. A kihágási törvény, ministeri és szabályrendelet hatálya a terület s a személyek tekintetében (2—4. §.)	8
3. A ministeri és szabályrendelet érvényességének feltételei (5—10. §§.)	9
4. A ministeri és szabályrendelet hatályának megszűnése (11. §)	10
5. A BTK. általános részének viszonya a kihágásokhoz (12. §)	11
6. Külföldön elkövetett kihágások (13—14. §§.)	12
7. A kihágások büntetései (15—25. §§)	14
8. A kísérlet és részesség (26—27. §§.)	15
9. A szándék és gondatlanság (28. §)	16
10. A bűnhalmazat (29—30. §§)	16
11. Az elévülés (31. §)	16
12. A vétség miatt alkalmazandó rendőri büntetés (32. §.)	18

B) *A kihágások nemei és azok büntetései.*

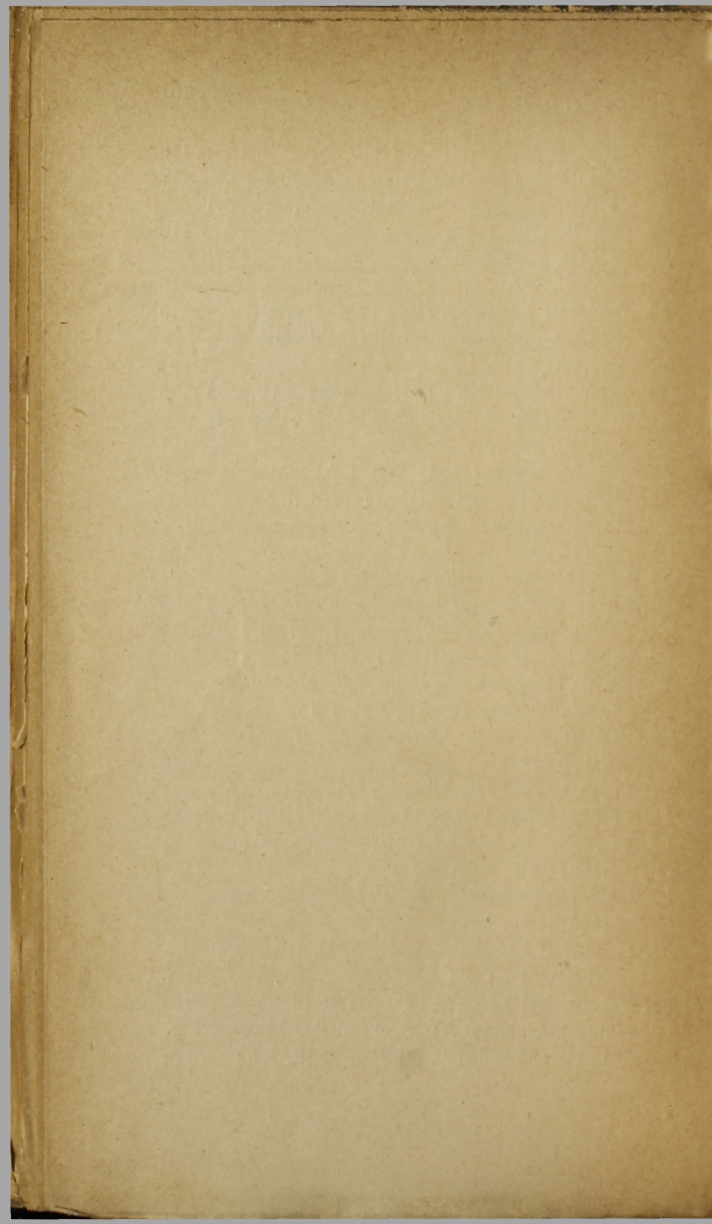
	Lap
I. FEJEZET. Az állam elleni kihágások (33—38. §§.)	19
II. „ A hatóságok és a közrend elleni kihágások (39—50. §§.)	22
III. „ A vallás és annak szabad gyakor- lata elleni kihágások (51—54. §§.)	28
IV. „ Pénz és értékpapírok hamisítására vonatkozó kihágások (55—59. §§.)	32
V. „ A családi állás elleni kihágások (60. §.)	35
VI. „ A közbiztonság elleni kihágások (61—73. §§.)	36
VII. „ A közrend és közszemérem elleni kihágások (74—86. §§.)	43
VIII. „ Szerencsejáték által elkövetett kihá- gások (87—91. §§.)	52
IX. „ A közegészség és testi épség elleni kihágások (92—125. §§.)	55
X. „ A tulajdon elleni kihágások (126—143. §.)	77

II. RÉSZ.

Egyéb törvényekbe foglalt kihágások.

1. Sajtórendőri kihágások (1848: XVIII. t.-c. és 1852. évi sajtórendtartás)	89
2. A népiskolai törvény áthágása (1868: XXXVIII.)	94
3. Választási kihágások (1874: XXXIII. t.-c.) . .	94
4. Zúgírászat (1874: XXXIV. t.-c.)	97
5. Cselédrendőri kihágások (1876: XIV. t.-c.) .	97
6. Közegészség elleni kihágások (1876: XIV. t.-c.)	101
7. Bejelentési kihágások (1879: XXVIII. t.-c.) . .	103
8. Erdei kihágások (1879: XXXI. t.-c.)	104
9. Zálogüzlet szabályellenes folytatása (1881: XIV.)	116

	Lap
10. Kivándorlás közvetítése (1881 : XXXVII. t.-c.)	116
11. Műemlékek fentartása (1881 : XXXIX. t.-c.)	117
12. Phylloxera elleni óvintézkedések (1883. évi XVII. t.-c.)	118
13. Az ország címerének használata (1883. évi XVIII. t.-c.)	116
14. Vadászati kihágások (1883 : XX. t.-c.)	119
15. A vadászattal összefüggő jövedéki áthágások (1883 : XXIII. t.-c.)	123
16. Káros hitelügyletek folytatása (1883 : XXV. t.-c.)	125
17. Részletügylet szabályellenes kötése (1883. évi XXXI. t.-c.)	127
18. Ipari kihágások (1884 : XVII. t.-c.)	128
19. Vizrendőri kihágások (1885 : XXIII. t.-c.)	132
20. Selyemtenyésztés szabályainak megszegése (1885 : XXV. t.-c.)	136
21. Védhimlőoltás (1887 : XXII. t.-c.)	137
22. Állategészségügyi kihágások (1888 : VII. t.-c.)	138
23. A tengeralatti kábel védelme (1888 : XII. t.-c.)	141
24. Halászati kihágások (1888 : XIX. t.-c.)	143
25. Táviró, távbeszélő és villamosjelző felállítása és használata (1888 : XXXI. t.-c.)	146
26. Ujoncállítás előli szökés és tiltott nősülés (1889 : VI. t.-c.)	146
27. Út- és vámrendőri kihágások (1890 : I. t.-c.)	148
28. Az árúvédjegy kötelező használata (1890 : II.)	161
29. Vasárnapi és Szent István-napi munkaszünet (1891 : XIII. t.-c.)	162
30. Ipari- és gyári alkalmazottak betegsegélyezése (1891 : XIV. t.-c.)	164
31. Fegyverek kötelező megvizsgálása (1891. évi XXXIV. t.-c.)	165
32. Mezőrendőri kihágások (1894 : XII. t.-c.)	166
33. Állami anyakönyvvezetőnél köteles bejelentések elmulasztása (1894 : XXXIII. t.-c.)	176



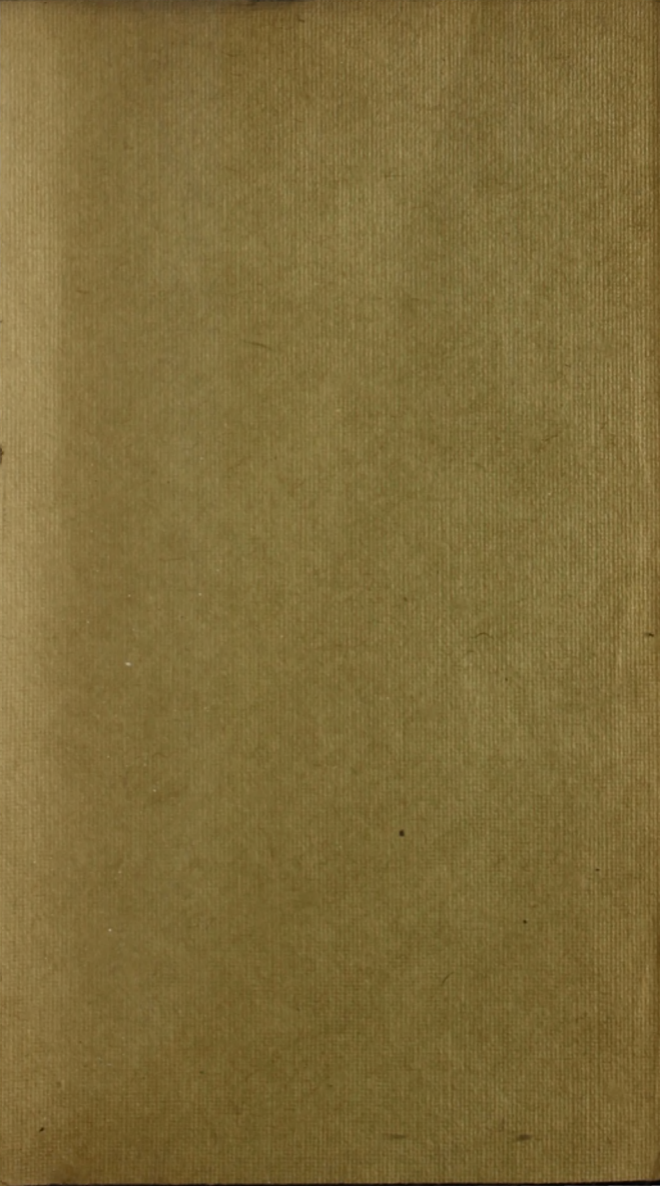
STAMPFEL-FÉLE KÖNYVKIADÓHIVATAL

(RÉVAI TESTVÉREK IROD. INT. R.-T.)
BUDAPEST, VIII. K., ÜLLŐI-ÚT 18. SZ. A.

Itt és minden Könyvkereskedésben Kaphatók
a Következõ Könyvek:

- Ciceronis M. Tullii de officiis libri tres.** Magyarázta Köpesdy Sándor. Budapest, 1887. (8-adrét, 246 lap.) Ára 3 K.
- Dávid István. Görög nyelvtan.** (Alaktan és mondattan) a gymnasiumok felsõ osztályai számára. Ára 2 K. 60 fill.
- Dávid István és Némethy Géza. Magyar-latin zsebszótár.** Gymn. és réalisk. számára. Ára kötve 3 K. 20 fill., füzve 2 K. 60 fill.
- Dávid István. Latin-magyar zsebszótár.** Gymnasiumok és réaliskolák számára. Ára kötve 3 K. 60 fill., füzve 3 K.
- Dávid István és Némethy Géza. Magyar latin és latin-magyar zsebszótár** egy kötetbe kötve, félbörkötésben 6 K.
- **Latin Synonymika.** (Rokonértelmû szók gyûjteménye) és a latin helyesírásnak rövid vázlata. A gymnasiumok III—VIII. oszt. és a tanárjelöltek számára. Ára füzve 80 fill.
- és **Fodor Gyula. Vergilius Aeneisének teljes szótára.** A gymn. felsõ oszt. sz. Ára 2 K. 80 fill.
- Ugyanazok. **Xenophon Memorabiliáinak teljes szótára.** Ára 1 K. 40 fill.
- Elischer József. Szótára** Homeros két eposához, iskolai használatra. Harmadik javított kiadás. Ára 4 K. 40 fill.
- Goethe's Egmont** für den Schulgebrauch erläutert von Prof. Dr. Rob. Schnabl. Ára 60 fill.
- Goethe's Hermann und Dorothea** mit Einleitung nebst fortlaufender Erläuterung von Dr. Rob. Schnabl. II. verbesserte Auflage. Budapest, 1889. (8-adrét, 82 lap.) 60 fill.
- Goethe's Iphigenie auf Tauris.** Zum Schulgebrauch erläutert von Dr. Rob. Schnabl. Budapest, 1887. (8-adrét, 74 l.) 1 K.

- Goethe's Iphigenie auf Tauris.** Ein Schausp i
Mit ungarischen Anmerkungen von Dr. Stefan
Szemák. Budapest, 1889. (8-adrét, 62 l.) Ára 60 fill.
- Herodoti epitome** sive loci ex Herodoti libris
excerpti. In usum scholarum collegit et lexico
hungarico instruxit **Stephanus Dávid** 2-ik
kiadás. Ára 1 K. 60 fill.
- Holub M.** és **Köpesdi S.** a budapesti kir. főgym-
nasiumok tanárai. **Latin-magyar kézi-szótár.**
Gymnasiumok számára. III. javított kiadás. Buda-
pest, 1895. Ára füzve 4 K., vászonk. 4 K. 80 fill.
- **Magyar-latin kézi-szótár.** Gymnasiumok szá-
mára. II. kiadás. Budapest, 1894. Ára füzve 4 K.,
vászonkötésben 4 K. 80 fill.
- Klamarik János.** **Psychologia** vagyis **Lélektan,**
mint tapasztalati tudomány. Dr. Lindner G. A.
után fordítva. III. kiadás. Ára 2 K. 40 fill.
- Lessing. Laokoon.** Magyarázta **Dr. Boros Gábor.**
Ára 1 K.
- Mendlik Alajos.** **Francia olvasmányok** kez-
dők számára. Ötödik kiadás. Budapest, 1902.
(8-adrét, 113 lap.) Ára 1 K. 20 fill.
- **Lectures francaises,** a l'usage des écoles
publiques I. Partie. 3. edition 2 K. II. Partie
2 K. 40 fill. III. Partie 2 K. 40 fill.
- Ollendorf H. G.** Új rendszere, mely szerint min-
denki egy nyelvet hat hónap alatt írni és olvasni
megtanulhat. **A francia nyelv** tanulásához alkal-
mazva, magán- és nyilvános tanításra átdolgozták
Salamin testvérek, kir. középtanodai rendes
tanárok. III-ik kiadás. Ára 4 K. 40 fill.
- Kules hozzá. Kötve 1 K. 60 fill.
- Ploetz K.** **Elemi francia nyelvtan.** Reál, keresk.,
valamint felső leányisk. számára és magánhaszná-
latra Magyarította **Salamin Leo.** II. jav. kiadás.
Ára kötve 3 K.
- Putnoky-Crisian.** **Magyar-román és román-
magyar szótár.** 1 kötetbe kötve. Félbör-
kötésben. Ára 6 K.
- Salamin Leo,** a soproni főreáltanoda igazgatója.
Francia olvasmányok a reáliskolák II., III.,
IV. és V. osztályai ugy gymnasiumok és kereske-
delmi iskolák számára. Szótárral ellátva. Második
kiadás. Ára 4 K. 40 fill.



RÉVAI ÉS SALAMON
—[®] **KÖNYVNYOMDÁJA.**
BUDAPEST, VIII., ÖLLŐS-ÚT 16.